

Na pragu novega leta

1960

Tako hitro je zopet minilo obdobje enega leta. Bilo je prekratko, da bi v njegovem poteku izvedli vse, kar smo želeli, pa vendar dovolj dolgo, da je bilo lahko izvedeno nesteto nalog in obvez v znatno večji meri, kot smo v njegovem začetku predvidevali in planirali. Bilanca našega dela je pozitivna. To so pokazale analize družbenega plana okraja in občin, ki so jih izvedli politični in oblastni forumi.

Razprave o enoletni realizaciji planskih nalog po delovnih kolektivih, delavskih in združbenih svetih, v družbenih, društvenih in strokovnih organizacijah, na zborih volivcev in občinskih zborih osnovnih organizacij SZDL so pokazale, da je to, kar se je nekaterim zdelo nemogoče, pretežno ali preobsežno, ob naporih delovnega človeka ne samo izvedeno, mnogo od tega je celo preseženo. Pogoji za izvedbo petletnega plana gospodarskega razvoja v štirih letih niso bili ustvarjeni samo drugod, ampak tudi na področju Pomurja. Zašto nas na pragu novega leta 1960 obdaja prijeten občutek, da se Pomurje z svojo dejavnostjo in ustvarjalnostjo uvršča med ostale predele naše socialistične domovine, saj lahko z velikim optimizmom ugotovljamo, da bomo tudi mi to, kar smo imeli v programu izvesti v petih letih, izvedli v štirih letih. Res je, da to ne bo doseženo v nekaterih konkretnih opremljenih, pri posameznih proizvodih ali kulturah. Toda razlogi za to so bolj objektivni kot subjektivni značaja. So torej take narave, da jih zvesta prizadebnost delovnega človeka še ni mogla premagati. Nasprotno od tega pa je naša številna primere in zavidljive uspehe delovnih kolektivov, ki so to, kar so planirali do konca leta 1961, že

Ivan Ros,

predsednik okr. odb. SZDL

skoraj realizirali letos ali pa bodo planske naloge petih let v naslednjem letu znatno presegle. Vse to dokazuje, da ob pomoči, ki jo daje socialistična skupnost, obstoječe materialne osnove hitreje razvijamo, vse to dokazuje, da je v pomurskem prebivalstvu čutili vse večjo pripravljenost prispevati tudi lastna materialna sredstva in še zlasti umske in fizične napore za to, da bi še bolj pospešili izgradnjo in razvoj gospodarstva, kulture, šolstva, zdravstva, skratka vsega, kar bi služilo napredku in blagostanju.

Silno vzpodbujajoča so dejstva, ki izhajajo iz velikih težav in hotenj osega našega prebivalstva, izgraditi še več objektov, kot jih je predvidel petletni perspektivni plan, da bi tako izkoristili vsaj delno doslej neizkoriščene kapacitete v našem kmetijstvu, industriji, obrti, gostinstvu in turizmu; izgraditi, razširiti in opremiti prostore, kjer bi mlada in odrasel človek lahko znatneje kot doslej črpal znanje in bil tako sposobnejši razvijati svojo ustvarjalnost. Te velike težave in hotenja se neshetokrat manifestirajo posebej tam, kjer se ljudje sestanejo in še zlasti kadar razpravljajo o bodočih nalogah. Kadri na vodilnih položajih prav tem nalogam posebej oso skrb ter so pri tem deležni vsestranske podpore in razumevanja višjih forumov in zato ni slučajno, da postaja vse bolj jasno načrtana tudi fiziognomija razvoja Pomurja v sklopu vse jugoslovanske skupnosti.

Ob vsem tem bo v bodoče potrebno še več kot doslej storiti, da bi ne stali le pri željah, da bi bilo vse manj čakanja in pričakovanja, da nam nekdo, ki je izven nas, nekaj ustvari in pokloni.

Sedanji čas rabi vse bolj človeka, ki je poln lastne iniciative in ustvarjalnosti, ki je zvesto pripravljen posebej, kjer dela, dati od sebe maksimum znanja, umskega in fizičnega napora, materialnih sredstev za izoritev osega tistega, kar bo njemu in vsem olajšalo delo in življenje. Če bomo delali tako, nam bo tam, kjer ne zadoščajo naše lastne sile, skupnost vedno pripravljena pomagati. Se več. Taka pomoč bo kot zlahka seme padlo na dobro in rodovitno obdelano njivo, bo torej bogato obrodila, a v nas samih se bo ob tem ustvarjača prepotrebna samozavest lastne ustvarjalne sposobnosti.

Preteklo leto 1959 je tudi v Pomurju potekalo z velikim obeleženjem priznanja in zahvale 40-letnega dela, naporov in zmag KPJ in SKOJ. Priznanja in zahvale pa niso bile izražene le ob nešteti javnih in internih prireditvah, ampak v vsakodnevnem delu posameznikov in kolektivov ob premagovanju morebitnih težav in zmagovanju postavljenih obvez in nalog. Prav v tem pa je bila, čeravno na zunaj skromna, pa vendar

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pomurski

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 31. DEC. 1959
Leto XI. — Štev. 52 — Cena din 10.—

Srečno, zdravo, zadovoljno 1960!

UREDNIŠTVO

Največji plantažni sadovnjak v Pomurju

Kmetijska zadruga Martjanci pripravila s sodelovanjem zadružnikov in vaščanov vasi Krnci doslej največji in najmodernejši plantažni sadovnjak v Pomurju. Obsegal bo okrog 70 ha zemeljske površine. Načrte za sadovnjak izdeluje mariborski kmetijski pospeševalni zavod in bodo predvidoma končani sredi januarja prihodnjega leta. Predvidoma bo zasajeno 500 drevov na hektarju z minimalnim letnim pridelkom 500 q, kar predstavlja za vas Krnce velike tržne viške in seveda veliki vir dohodkov.

Z ureditvijo tega sadovnjaka se bodo Krnci spremenili v pravi sadjarski kraj. Po izjavi strokovnjakov bo obnova tako velikega in intenzivnega sadovnjaka v Krncih zgled ostalim goričkim predelom.

S. B.

Te dni se vračajo na svoje domove k družinam tudi prekmurski delavci, zaposleni širno po naši domovini. Posnetek je s soboške avtobusne postaje. Vsem se mudi k praznovanju Novoletne jelke...

Mladinska konferenca v petrovsko-šalovski občini Sodelovanje aktivov mladih zadružnikov s kmetijsko zadrugo

V nedeljo je bila v Petrovcih občinska mladinska konferenca, ki so ji prisostvovali tudi sekretar Okrajnega odbora SZDL Sida Podlessek, sekretar ObK ZKS Karel Gomboc, član CK LMS Karel Trplan, predsednik OK LMS Stefan Seruga, predsednik OBLO Koloman Korpič in drugi.

Sekretar obč. komiteja LMS je v svojem poročilu o doseganju delu navedel probleme in težave, s katerimi se srečuje mladina petrovsko-šalovske občine. Najbolj pereč problem je pomanjkanje vodilnih kadrov, ponekod pa še veliko nerazumevanje staršev za delo mladine v organizaciji. Tudi sezonsko vpliva na delo organizacije, saj se sezoni vračajo komaj v pozni jeseni in odhajajo zgodaj spomladi od doma.

Kljub vsem težavam pa je mladina mnogo storila. V občini je že 12 aktivov, v nekaterih vaseh pa so tudi aktivni mladih zadružnikov. Pomoc kmetijske zadruge in drugih organizacij na vasi še vedno ni zadostna. Precej mladih deluje že v združnih svetih in v drugih občinah upravljanja. Mladinci in mladinke so predlagali, da naj aktivni mladih zadružnikov delajo v obliki pogodbenega sodelovanja s kmetijsko zadrugo. Sklenili so tudi, da bodo po vseh osemletkah, kjer je mogoče, ustanovili mladinske aktive in

pa dijaške zadruge. Tako bo delno rešen tudi problem kadrov, saj bodo nekateri od teh mladincev ostali v vasi in tam naprej delali v organizaciji.

Ugotovili so tudi, da mladina še vedno ni vsa vključena v organizacijo, zato pa bodo v bodoče poživili delo in dali mladinskim sestankom zanimivo in pestro vsebino.

Tudi o kulturno-prosvetnem in politično-ideološkem delu so razpravljali. Delo na prvem področju je

bilo kar zadovoljivo, medtem ko pa je politično-ideološka dejavnost bila zelo slaba. V prihodnje bodo organizirali več predavanj, želijo pa, da tudi v njihove vasi bolj pogosto zaide Ljudska univerza s predavanji in filmi.

Razpravljali pa so tudi o delovni akciji v naslednjem letu. Sklenili so, da se bodo v velikem številu udeležili gradnje ceste Mačkovec-Šalovec, posebno še zato, ker je akcija v njihovi občini. Na koncu so izvolili tudi novi 17-članski komite in dosedanjemu predsedniku občinskega komiteja je izročil pohvalni najboljšim aktivom v Mačkovecih in Šalovecih in pa tudi najbolj delavnim mladincem.

Zborovanje kmetijskih strokovnjakov

V soboto je bil v Radencih občeni zbor Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov. Ob navzočnosti sekretarja OK ZKS Ivana Rosa, podpredsednika OLO Joška Slaviča, predsednika OZZ Stefana Antaliča, načelnika tajništva za gospodarstvo OLO ter številnih predstavnikov občin in političnih forumov so kritično ocenili delo društva v letošnjem letu. O delu društva je poročal predsednik dr. Orel. V poročilu je bilo zlasti poudarjeno, da morajo v prihodnjem letu vsi člani društva še v večji meri prispevati k napredku kmetijstva ter socialistične preobrazbe kmetijstva.

O dosežkih v kmetijstvu v zadnjih letih je nato poročal podpredsednik OZZ Alojz Benko, ki je pozval člane dru-

štva, da pomagajo pri uresničevanju družbenega plana v prihodnjem letu.

Poročili so se razvile obširne razprave, ki bodo vsekar koristno prispevale k nadaljnjemu organiziranju kmetijstva v Pomurju.

O občnem zboru društva bo mo obširneje poročali v prihodnji številki.

Priprave na letne občne zборе

V Ljutomeru je bila redna plenarna seja občinskega sindikalnega sveta. Plenumu so prisostvovali med drugimi vsi predsedniki in tajniki sindikalnih podružnic. Zbranim je poročal o delu sindikalnih organizacij v občini in o pripravah na letne občne zборе predsednik občinskega sindikalnega sveta Viktor Pintarič. Seznanil pa je udeležence tudi z nekaterimi važnejšimi gospodarskimi vprašanji.

Sklenili so, da bodo opravili volitve v upravne odbore sindikalnih podružnic do srede marca prihodnjega leta. Občinska skupščina bo aprila prihodnjega leta.

Iz radgonske občine

Občinski odbor Rdečega križa v Gornji Radgoni je ob sodelovanju zdravstvenih ustanov in sveta za zdravstvo organiziral za radgonski okoliš zdravstveni prosvetni tečaj za moško in žensko mladino. Na tečaju predavajo vidnejši zdravstveni delavci iz radgonske občine in iz M. Sobote. Tečaj bo trajal tri mesece. Predavanja so tedensko dvakrat dopoldne in popoldne.

DEDEK MRAZ V VSEH KRAJIH

Po vseh vaseh je dedek Mraz v teh dneh na potovanju in obiskuje šole in podjetja ter ustanove. Darila, ki jim prinaša, so lepa in bogata. Vse-

OTVORITEV POSTAJE V VANEČI

V nedeljo so v Vaneči ob navzočnosti številnih okoličanov svečano izročili namenu železniško postajališče. Uvodoma je govoril predsednik krajevnega odbora SZDL Ludvik Sočič, nato pa je govoril predsednik Občinskega odbora SZDL Franjo Šonaja. Svečanost je pozdravil tudi predstavnik Direkcije JZ iz Ljubljane.

SEJA OBLO LENDAVALA

Na nedavni seji Občinskega ljudskega odbora Lendava sta oba zbora analizirala delo občinske uprave ter razpravljala o vsklajevanju sklepov glede cen plina.

V poročilu je bilo rečeno, da bo imela občinska uprava samo dva temeljna organa, namesto dosedanjih šestih. Tako je predvideno tudi znižanje sistematisiranih delovnih mest od sedanjih 72 na 62. V razpravah je bilo zlasti poudarjeno, da imajo uslužbenci težave zaradi dvojezičnega poslovanja. Na seji so sklenili, da bo stal kubični meter plina za industrijo 15 dinarjev, medtem ko ostane za gospodinjstvo dosedanja cena 5 dinarjev za kubični meter. Sklenili so tudi, da morajo vsi potrošniki plina imeti v prihodnje reduktorske in merilne naprave.

Zbora sta na ločenih sejah sprejela tudi odlok o novih najemninah.

povsod so organizirali vsele in zabavne prireditve za šolske in predšolske otroke. Jelkovanja organizirajo društva prijateljev mladine in vaški odbori SZDL ter šolski odbori.

V soboški občini je dedek Mraz v zadnjih dneh obiskal vse šole in obdaril otroke. Vseposvodi so bili pripravljene tudi programi in otroci so se ob zvokih harmonike zavrteli ter se skupaj z Dedkom povselili.

Tudi v Radgoni je dedek Mraz obiskal šole in obdaril otroke. Prav tako tudi predšolske. V šolah izven Radgone so otroci pripravili zabavne programe, v sami Radgoni pa so še poleg vsega najmlajši videli lutkovne igre.

Podobno praznovajo konec starega in prihod novega leta tudi v petrovsko-šalovski občini, kjer je dedek Mraz s spremstvom obiskal vse šole in obdaril otroke.

V lendavski občini je dedek Mraz obiskal vse šole. Na njegovih poti ga je spremljalo spremstvo in godba. Okrog povsod so vozi z avtobusom. Vseposvodi, kamor je prišel, so pripravili lep program, v Lendavi pa so za šolsko in predšolsko decu prikazovali tri igrice. Osnovnim šolam v Petišovcih, Kobilju in Dobrovni-

ku je prinesel televizijske sprejemnike, otroke na šolah v Lendavi (II), Centibi in Mostju pa je obdaril z radioaparati, v Turnišču z magnetofonom, šoli v Dolini in Vinice-Marof pa je obdaril z diaprejektori.

V Lendavi so bili predvajani tudi diafilmi z ozvočenjem. Sredstva za tako bogata darila je prispeval občinski ljudski odbor, društvo prijateljev mladine, podjetja in ustanove.

Tudi v ljutomerski občini je dedek Mraz obiskal vse šolske in predšolske otroke in jih obdaril. Vseposvodi pa so bili pripravljene zanimivi veseli programi in različne igrice ter lutkovne predstave.

Po vseh občinah so jelkovanja organizirali odbori društev prijateljev mladine, šolski odbori, v Lendavi pa tudi sindikat prosvetnih delavcev. Sredstva so prispevali občinski ljudski odbori in podjetja. Dedek Mraz je ponekod prinesel tudi kolektivna darila, kot so to različne potrebščine za tehnično vzgojo na šolah, športne rekvizite itd.

Društva »Partizan« pa so tudi vseposvodi za svoje mlade člane organizirala jelkovanja in jim tako olepšala prihod Novega leta.

Otvoritev elektrike v Dolnjih Slavečih

Minulo nedeljo je bila v Dolnjih Slavečih svečana otvoritev elektrike. Svečanost je otvoril predsednik krajevnega odbora SZDL, nato pa je govoril in pozdravil številne goste, med katerimi so bili tudi dr. Anton Vrtaša, predsednik OLO Rudi Ca-

činovič, predsednik OBLO Karel Lutar, zvezni poslanec Ivan Krefl, generalni direktor Elektro-gospodarske skupnosti inž. Vekoslav Korošec, tajnik strokovnega združenja distribucijskih podjetij inž. Fras ter tehnični direktor Elektro Maribor-okolica Janez Hočevar.

Svečanost je pozdravil tudi dr. Anton Vrtaša ter v govoru orisal pomen elektrike in prikazal napredek kmetijstva v naši državi v zadnjih letih ter možnosti za njegovo nadaljnje hitro razvijanje. Nato sta govorila še predsednika okrajnega in občinskega ljudskega odbora tov. Rudi Cačinovič in Karel Lutar ter inž. Vekoslav Korošec.

Tamkajšnja šola je izvedla tudi krajši kulturni program. Svečanosti se je udeležilo okrog 200 ljudi.

-ko

Seminar o upravljanju podjetij

V Ljutomeru se je končal dvodnevni seminar za predstavnike organov delavskega samoupravljanja. Seminar, katerega je organizirala občinska Ljudska univerza skupno s sindikalnim svetom, je zajel 28 slušateljev oziroma udeležencev. Na seminarju so se udeleženci seznanili z načinom dela DS, delitvi dohodka gospodarskih organizacij, s finančnimi pokazatelji, plačilno politiko in delavsko zakonodajo. Pri tarifni politiki so ob-

ravnali predvsem uvedbo plačevanja po učinku dela in po ekonomskih enotah. Udeleženci seminarja so postavljali tudi razna vprašanja o nejasnih temah iz programa seminarja ter je bila razprava živahna. Iz tega je sklepati, da je bil seminar potreben in bo koristil udeležencem zlasti pri praktičnem delu v podjetjih.

NOVI USPEHI OPEKARNE LJUTOMER

V ljutomerski opekarni pripravljajo zadnje dni nadaljnjo rekonstrukcijo tovarne. Tako nameravajo izboljšati tehnološki proces z nadomestitvijo nekaterih strojev ter naprav in razširitvijo krožne peči, ki je že ovirala proizvodnjo. Za vsa dela bodo potrebovali 11 milijonov dinarjev. Po opravljeni rekonstrukciji bodo povečali izdelavo opečnih izdelkov za 1 milijon ter hkrati povečali bruto proizvodnjo za 10 milijonov dinarjev. S tem bodo zlasti povečali izdelavo votlakov in pa štrčne opeke, česar pri sedanjem tehnološkem procesu ni bilo mogoče storiti.

Pred nedavnimi so opravili geološke raziskave glin, pri čemer je ugotovljeno, da je Opekarni Ljutomer zagotovljena surovina za čez 100 let in to za proizvodnjo prvovrstnih opečnih izdelkov. Letošnji plan je podjetje doseglo s 105 odst.

Opekarna bo te dni končala z dograditvijo obratne kuhinje,

v kateri se bo lahko hranilo čez 550 zaposlenih iz kolektiva in nekaterih ostalih podjetij iz Ljutomera, ki nimajo možnosti organizirati si lastno kuhinjo za pripravo tople malice svojim delavcem in uslužbencem.

V opekarni se je mnogo

Zaradi neodgovornega poslovanja pred sodiščem

Pred kratkim sta se pred Okrožnim sodiščem v Murski Soboti zagovarjala Stefan Stefanec tajnik in Franc Nemeš blagajnik Okrajne obrtne zbornice v Murski Soboti, ki sta od leta 1957 dalje svojo službo opravljala nemarno, deloma pa tudi v nasprotju s predpisi in službenimi pravili. Stefan Stefanec kot odredbodajalec pri izvrševanju proračuna zbornice ni kontroliral knjigovodskega in blagajniškega poslovanja. Prav tako se je ugotovilo, da je pristajal na neevidentirano zbiranje uradnih denarnih zvezkov ter za izplačila kljub pomanjkljivi dokumentaciji ni izdajal pismenih odredb.

Franc Nemeš ni izkazoval v blagajniškem dnevniku vsega gotovinskega prometa zbornice ter izplačeval tudi samo na podlagi ustmenih nalogov odredbodajalca. Prav tako ni redno odvajal dohodkov na bančni račun, niti jih dosledno in skrbno hranil v blagajni, katero je v primeru odhoda s službenega mesta prepustil drugim neevidentirano na razpolago.

Vse to je privedlo do tega, da se je pri pregledu blagajniškega poslovanja letos jeseni izkazal pomanjkljiv 514.586 dinarjev.

Sodišče je upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine in obsojilo Stefana Stefaneca za kaznivo dejanje na eno leto kazen 10 mesecev zapora, Franca Nemeša pa za kazniva dejanja na eno leto kazen 1 leto in 6 mesecev zapora.

-ko

Dr. Jože Brilej v Murski Soboti

V ponedeljek je predaval v dvorani kina »Park« v Murski Soboti pomočnik sekretarja za zunanje zadeve dr. Jože Brilej in sicer o »Dinamiki razvoja socialistične družbe«. Izredno zanimivo predavanje so poslušali številni poslušalci, ki so napolnili dvorano.

Kapela

V okviru občinskega Rdečega križa Gornja Radgoni je bilo v nedeljo na Kapeli predavanje o infekcijskih boleznih in o sanitarno-epidemioloških problemih občine. Predavanja se je udeležilo nad 180 ljudi. Nekateri so prišli kljub slabemu vremenu celo 6 km daleč.

SLATINA RADENCI

Na dobro obiskanem občnem zboru DPD »Svoboda« so razpravljali o doseganju in predvsem o bodočem delu društva. Pereče vprašanje za delovanje društva je ureditev dvorane v združenem domu. V dvorani so bila opravljena dela za okrog poldrug milijon dinarjev. Za ureditev in opremo odra ter za dokončno ureditev predprostorov, položitev tal itd. pa bo potrebno še dva in pol milijona dinarjev.

Izšel je Zadružni koledar Pomurja

Včeraj je Obmurska založba v Murski Soboti začela pošiljati naročnikom prvi Zadružni koledar Pomurja, ki ga je uredil uredniški odbor (Jože Vild, Vane Kert, Stefan Balazic). Koledar obsega 169 strani bogatega teksta, ki bo gotovo marsikateremu kmetovalcu služil kot osnovni priročnik pri urejevanju gospodarstva. V uvodnem članku »Ob prvi izdaji Zadružnega koledarja« poudarja pred-

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 31. dec. 1959 do 10. jan. 1960.

V splošnem se bo vreme bistveno izboljšalo in bo postalo obetno hladneje z mrazom ponoči. Padavine se še pričakujejo nekako 1. in 4. januarja. Po 6. januarju zopet poslabšanje s pogostimi padavinami.

Na pragu novega leta 1960

(Nadaljevanje s 1. strani) največja oddolžitve žrtvam in naporom, ki so jih doprinesli najboljši člani obeh najrevolucionarnejših partij v zgodovini človeštva. Skrb za človeka, ki je mogoča le na pristnih socialističnih odnosih, je bila in ostane največji ideal KPJ. Naj nas tudi v bodoče stalno spremlja ta skrb. V delu na ustvarjanju in neustahnem razvijanju globokih socialističnih odnosov bo ta skrb za človeka dobila popoln odraz. Delo na takih in za take odnose nam bo omogočalo vzemati vedno najpravišnje in najkoristnejše zaključke ob vsakem problemu. Mnogo, kar nam morata še ni dovolj jasno, nam bo takoj jasnejše. Vse naloge bomo laže in uspešneje izvajali. Tako delo ne bo le plodno in bogato v materialnem oziru, tako delo bo nenehno vnašalo v nas prijeten občutek zadovoljstva, kar je največja moralna ovira vsakemu nadaljnjemu delu.

Z željo, da bi bilo naše bodoče delo pravo in področjih še bogatejše želimo v imenu vseh političnih organizacij prebivalcem Pomurja srečno novo leto 1960.

Predsednik OO SZDL Ivan Ros

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje Pomurski tisk v Murski Soboti

Direktor Jože Vild Urejuje uredniški odbor

Odgovorni urednik Stefan Balazic

List pošljamo samo po predplačilu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje. Uredništvo: Murska Sobotica, Kocljeva ul. 7, telefon 158 — Naročniški in oglašni oddelki: Murska Sobotica, Kocljeva ul. 7 — Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev, za iznosnostno letno 1000 din. — Tek. račun pri Komunalni banki v Murski Soboti Met. 605—70

KMETIJSTVO NA POTI K INDUSTRIJSKI PROIZVODNJI

Obsežne naloge krajevnih odborov Socialistične zveze pri utrjevanju kmetijskih zadrug — Nova vsebina dela kmetijskih poslovnih zvez — Začetki načrtnih agromelioracij in potreba po gradnji tovarne močnih krmil — Pomurje ima pogoje, da se vključi v slovensko tekstilno in lesnopredelovalno industrijo — Priprave za vključitev Mure v hidroenergetski sistem Slovenije — Ob uvedbi zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva — Premalo zdravnikov in 400 milijonov dinarjev stroškov.

Pretekli četrtek je bila sklicana na pobudo uredništva Pomurskega vestnika v M. Soboti tiskovna konferenca na kateri so odgovarjali na vprašanja novinarjev Pomurskega vestnika in mariborskega Večera predsednik Okrajnega odbora Socialistične zveze za okraj Murska Sobota IVAN ROS, predsednik okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota RUDI ČACINOVIC, republiški ljudski poslanec MARIJA VILDOVA, podpredsednika OLO JOSKO SLAVIC in FRANC SEBJANIC, član okrajnega odbora SZDL VANEK ŠIFTAR in načelnik Tajništva za gospodarstvo pri OLO PETER VUJEC.

VPRAŠANJE: (JOZE VILD, »POMURSKI VESTNIK«) Letos spomladi so bili izvoljeni krajevni odbori Socialistične zveze. Kakšno je bilo njih konkretno delo?

ODGOVOR: IVAN ROS, predsednik Okrajnega odbora SZDL — Krajevni odbori Socialistične zveze so bili izvolje-

janiu kmetijske politike na vasi?

ODGOVOR: IVAN ROS — Razvijanje kmetijske proizvodnje je področje, kjer čaka naše vaške organizacije Socialistične zveze še veliko dela. Sma pa tudi tukaj dosegli določene uspehe, čeprav je bilo delo organizacij SZDL nekoliko preveč kampanjsko. Uspehi so večji pri kmetijskih zadrugah, kjer je bilo primerno sodelovanje z zadrugnimi sveti. V ospredje pa moramo pri tem postaviti vzgojo zadrugnih kadrov. Lani je bil v Radencih tečaj za zadrugnike, prav tako so bili po vseh kmetijskih zadrugah tečaji za člane zadrugnih svetov. Letos je pripravila Socialistična zveza skupaj z Ljudsko univerzo v Radencih dva tečaja za upravniške kmetijskih zadrug.

VANEK ŠIFTAR — Predvsem v Ljutomeru je opaziti, da krajevni odbori Socialistične zveze delajo. Primerno bi bilo, če bi ustanovili pri krajevnih odborih SZDL posebne komisije, ki bi stalno spremljale samoupravljanje v manjših obetnih delavnicah kot družbeno samoupravljanje v šolah.

ni v vseh občinah našega okraja letos marca. Osnovni namen formiranja krajevnih odborov Socialistične zveze je bil predvsem v tem, da se vaškim organizacijam omogoči boljše delo. Vemo, da zaradi premajhnega okoliša vaške organizacije Socialistične zveze niso mogle izvajati vseh svojih nalog tako kot bi bilo potrebno, saj v mnogih vaseh, kjer so osnovne organizacije SZDL, nimamo organov družbenega upravljanja itd. Vse to pa je v krajih, kjer so sedeži kmetijskih zadrug, šole itd. Temu primeroma je tudi teritorialna obsežnost krajevnih odborov SZDL.

Večina odborov je pokazala precej volje do dela, zato smo zabeležili primerne rezultate. Vendar so krajevni odbori SZDL delali boljše tam, kjer so jim nudila dovolj pomoči tudi občinska politična vodstva. Delo krajevnih odborov se je pokazalo najbolj pri usmerjanju osnovnih organizacij SZDL in pripravah na letne konference kakor tudi na volitve vodstev Socialistične zveze, ki bodo 10. januarja 1960.

Posebej moram poudariti, da so se predvsem v Ljutomerški občini lotili krajevni odbori SZDL osnovne naloge — vzgoje članstva. Imenovali so vzgojne komisije, čeprav jih statut neposredno niti ne predvideva. Vzgojne komisije zelo uspešno sodelujejo z Ljudsko univerzo. Pripravili so program različnih predavanj iz zakonodaje, kmetijstva in šolstva. V nekaterih krajih so predavanja že izvedli.

Na splošno bo potrebno nuditi krajevnim odborom s strani občinskih vodstev SZDL več pomoči kot doslej. Predvsem v mestih in nekaterih večjih vaseh bo mogoče pritegniti k delu večje število članov Socialistične zveze v sklopu aktivov, ki naj obravnavajo določena zaključena področja kot so vprašanja stanovanjskih skrajnosti, prosvete, društvenega življenja itd. Tako bodo odbori Socialistične zveze obvladali vsa področja dela.

VPRAŠANJE: (JOZE VILD, »POMURSKI VESTNIK«) Kako Socialistična zveza pomaga kmetijskim zadrugam pri izva-

VPRAŠANJE: (JANKO STOLNIK, »POMURSKI VESTNIK«) Kako je z reorganizacijo kmetijskih poslovnih zvez in z vsebinsko platjo te reorganizacije?

ODGOVOR: JOSKO SLAVIC — Osnovna ugotovitev je, da se čedalje bolj jasno kažejo na vasi obrisi močne in ekonomske trdne kmetijske zadruge, ki bo v bodoče pomenila čvrst temelj socialističnega sektorja v kmetijski proizvodnji. Kmetijske zadruge so že sposobne, da prevzamejo vso organizacijo kmetijske proizvodnje in osnovni del trgovanja s kmetijskimi pridelki, to je, da ob povečani proizvodnji dosežejo tudi primerno akumulacijo. Zato pa vse bolj izgubljajo na pomenu administrativni prijemi in pridobivajo

na pomenu ekonomski činitelji. Odnosi ob višjem vrednotenju kmetijskih proizvodov in ob postopnem prehodu k industrijski proizvodnji tudi v kmetijstvu, narekujejo tudi novo organizacijsko obliko kmetijskih poslovnih zvez. Tu je vzrok, da danes govorimo o tem, da so se poslovne zveze v dosedanjih oblikah preživele in da takih poslovnih zvez, ki bi bile neke vrste pooblaščenec zadrugne zveze ali samo trgovski posrednik, ne rabimo več. S tem pa seveda proces v tem pogledu ni končan. Gospodarsko sodelovanje z industrijo itd. bo nakazovalo nove oblike in nove prijeme. Pri nas se je pokazala potreba po reorganizaciji poslovnih zvez že letos in s tem v zvezi smo že spojili dve poslovni zvezi. Vendar, kot sem že dejal, reorganizacija ne sme biti nekaj formalnega, marveč mora biti odraz določenih odnosov v rasti naših kmetijskih zadrug in družbenih posestev. Tu ni mogoče postavljati nekega pravila in ni rečeno, da bomo urejali te zadeve povsod enako.

V prihodnje bo predvsem važno združevanje na področju proizvodnje. Kakor težimo v industriji za tem, da proizvedemo čim več, ceneje in boljše, je ta »parola« potrebna tudi v kmetijstvu. Prvi korak je bil storjen tudi s smotno razdelitvijo plemenske živine med kmetijska gospodarstva. Tako so se družbena kmetijska gospodarstva že odločila za specializacijo.

Če bodo naše poslovne zveze uspeli, da bodo na eni strani organizator kmetijske proizvodnje, po drugi strani pa bodo znale vnovečiti kmetijske proizvode, bodo pospešile naš razvoj.

Ob reorganizaciji poslovnih zvez se bo tu in tam pojavilo tudi vraščanje združevanja nekaterih kmetijskih zadrug, vendar je treba pri tem izhajati izključno s stališča ekonomike. Ponekod se lotevajo teh vprašanj zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov, kar pa ni prav. Predvsem občinski ljudski odbori bodo morali take stvari temeljito analizirati.

VPRAŠANJE: (LOJZE TRSTENJAK, »VEČER«) Zakaj niso bile letos uresničene vse investicijske gradnje v kmetijstvu glede na živinorejo in kako se izvaja plan izboljšanja

Ivan Ros, Rudi Čacinovič, Joško Slavič in Franc Sebjanič na tiskovni konferenci

travnjišča, na primer razne melioracije?

ODGOVOR: PETER VUJEC — V začetku leta so pričela predvsem naša družbena kmetijska gospodarstva izvajati plan razvoja živinoreje. Priprava so investicijske programe za uvoz 500 glav plemenskih svinj tipa bekon in za izgradnjo pitališč. Investicijski programi so bili odobreni. Pri izvajanju teh nalog pa ugotavljamo sledeče: Plan uvoza plemenskih svinj je v celoti izveden. Oktobra in novembra so kupila družbena kmetijska gospodarstva tudi precejšnje število plemenske goveje živine. Kot kupca živine sta se pojavila predvsem posesti Beltinci in Rakičan. Slabše pa je glede gradnje hlevov. Vzrok za to je več. Gradbeni projekti so bili odobreni zelo pozno, vzporedno s tem tudi investicijski krediti. Razen tega so bile precejšnje težkoče z nabavo gradbenega materiala. Vendar je akcija za večjo proizvodnjo živinoreje sorazmerno dobro zaključena. Prihodnje leto bo poudarek na izboljšanju živinoreje predvsem pri kmetijskih zadrugah. Nekatere zadruge so že pripravile potrebne predloge oziroma investicijske programe. Z izboljšanjem živinoreje je povezano tudi vprašanje krmne osnove. Kmetijsko gospodarstvo Beltinci in KZ Lendava ter Kobilje so najele posojila za agro-

melioracije, s čimer bodo izboljšali in povečali pridelke krmne. Tudi sredstva okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva so bila porabljena predvsem za izdelavo omenjenih investicijskih programov. Vsekakor pa je potrebno omeniti tudi to, da je mogoče doseči določene uspehe v tem pogledu tudi z manjšimi sredstvi, predvsem iz lokalnih virov. Lep primer za to sta kmetijski zadrugi Fokovci in Ratkovci.

VPRAŠANJE: (JUS MAKOVEC, »POMURSKI VESTNIK«) Naše bralce zanima, kako je z gradnjo tovarne močnih krmil, saj se iz dneva v dan postavlja vprašanje izdatne krme za živino.

ODGOVOR: JOSKO SLAVIC — Potrebe po krmilih so res velike. Samo za intenzivno krmljenje bekonov, telet in piščancev bomo rabili na stotine vagonov kakovostne krme letno. Vendar moram pri tem poudariti, da tovarna močnih krmil ne bo nobena ustanova, ki bi proizvajala krmila brez sodelovanja našega kmetijstva, zato je potrebno vzporedno s tem razvijati tudi kmetijstvo. Na območju našega okraja pridelamo letno tudi precej ojaric, vendar bomo po približnih ocenah pridelali ojarice le toliko, da bomo lahko krili komaj 20 odstotkov potreb pri proizvodnji kakovostne krme. V Ljutomerški občini, kjer so določene kapacitete v tej panogi, doslej še niso tega vprašanja podrobneje obravnavali, zato tudi ugotavljamo, da celo

kmetijska zadruga, na območju katere je oljarna, prodaja oljarice tovarni olja v Slovensko Bistrico, domača oljarna pa je delala letos le s tretjinsko zmogljivostjo ter je bila vezana v glavnem le na tradicionalno kmečko zamenjavo. To lahko urejamo brez investicij. Kako je s pomanjkanjem dobre krme, nam kažejo tudi razmere glede krmne osnove in ječmena. Lani je bilo teh krmil v izobilju, dočim jih letos primanjkuje. Tu moram reči, da odkup žitaric ni bil tak kot bi moral biti. Ob vedno večjih potrebah po dobrih krmilih je tovarna močnih krmil v Ljutomeru menda eno najbolj perečih vprašanj v Sloveniji, vendar je njena rentabilnost glede na razvoj živinoreje pri nas popolnoma utemeljena.

Ob gradnji tovarne močnih krmil je važno še vprašanje takozvanih mešalic, za kar bi lahko porabili nekatere mljne. Pri tem naj omenim, da pomenijo mešalnice reševanje samo enega dela te problematike, saj bodo pripravljale krmila le za živino, srednje kakovosti, krmila za pitanje telet, bekonov in piščancev pa bo potrebno pripravljati v tovarni, ker je to povezano z dodanimi antibiotiki in rudninami snovi.

VPRAŠANJE: (JOZE VILD, »POMURSKI VESTNIK«) Kakšna je perspektiva glede na sodelovanje z nekaterimi večjimi podjetji v Sloveniji?

ODGOVOR: RUDI ČACINOVIC — Okrajni ljudski odbor in drugi forumi so že preteklo leto razpravljali o smotnosti sodelovanja pomurskih podjetij z nekaterimi večjimi podjetji v Sloveniji. Naivnejši rezultat takega sodelovanja je doslej izgradnja obratov kranjske Planike v Pomurju. Glavni obrat v Turnišču prehaja že na redno obratovanje in predvideva prihodnje leto 250.000 parov čevljev in 25 milijonov dinarjev dobička. To je dovolj zgovoren dokaz koristnosti sodelovanja in zavrnitev nekaterih črnoledejev, ki so svarili pred sektorizacijo. Podobno bi lahko ustvarili še več možnosti za so-

delovanje na podlagi specializacije posameznih podružnih obratov v Pomurju, seveda na podlagi dolgoročnih zvez, ki bi temeljile na ekonomskih interesih gospodarskih organizacij samih in bi bile v skladu z gospodarskim razvojem Pomurja. Za Pomurje bi bila velika pridobitev, kolikor bi se lahko vključilo v tako sodelovanje pri predvideni reorganizaciji slovenske tekstilne industrije, kjer bi imeli na razpolago tudi dovolj strokovnega kadra. Nekatera podjetja, kot na primer radgonski Elrad, se že potegujejo za sodelovanje s podjetji izven Pomurja. Vendar dokončnega odgovora na to še ni mogoče dati. Sodelovanje pa bi vsekakor pospešilo, če bi imeli možnosti za zgraditev primernih prostorov, ki bi jih dali na razpolago kooperantom.

VPRAŠANJE: (JUS MAKOVEC, »POMURSKI VESTNIK«) Kakšne so perspektive za našo lesnopredelovalno industrijo in kakšne so možnosti združevanja in specializacije te panoge v Pomurju?

ODGOVOR: RUDI ČACINOVIC — Posvetovanje republikanskih in domačih strokovnjakov ter predstavnikov občinskih ljudskih odborov je o tem vprašanju pokazalo, da ima Pomurje vse pogoje za večji lesnopredelovalni obrat, ki bi izdeloval predvsem polizdelke za obstoječo lesno industrijo in obrt. Na posvetovanju je bilo sklenjeno, da bo ta objekt glede lokacije grajen strogo na načelu gospodarske smotnosti in rentabilnosti in ne bodo upoštevana nobena lokalistična prizadevanja. Dokončnega odgovora na to vprašanje seveda ni mogoče dati. Vsekakor pa bo novi obrat pospeševal razvoj že obstoječih obratov kot so mizarske delavnice itd.

VPRAŠANJE: (LOJZE TRSTENJAK, »VEČER«) S kakšnim poudarkom naj bi se gradilo hidrocentrale na Muri in kakšne koristi bo to za Pomurje. Kako je zamišljen ob tem regulacijski sistem?

ODGOVOR: RUDI ČACINOVIC — Izgradnja murskih hidrocentral in s tem v zvezi izgradnja nekaterih objektov melioracije in namakalnega sistema je zelo dolgoročna akcija. Odbor, ki ga je na zadnjem zasedanju imenoval OLO, vodi priprave za izdelavo načrtov, prav tako pa naj bi zagotovil sredstva za izvajanje teh načrtov. Sredi januarja bo sestanek članov odbora in nekaterih strokovnjakov. Obravnavali bomo osnovna vprašanja celotne izgradnje. Vendar pa bo za nadaljnjo planiranje in gospodarsko izgradnjo Pomurja, posebno pa še za kmetijstvo, dokončna izdelava teh načrtov velikega pomena. Zlasti naj bi tudi mi čimprej izdelali svoj dvajsetletni plan razvoja, torej regionalni plan. V ta plan bodo vključene vse aktualne akcije kot je melioracija ičavniškega in lendavskega področja. Čas realizacije hidrocentral pa je odvisen od celotne izgradnje hidroenergetskega sistema v Sloveniji in deloma na Hrvaškem, predvsem pa od rentabilnosti, ki naj jo novi načrti dokažejo.

VPRAŠANJE: (STEFAN BALAZIC, »POMURSKI VESTNIK«) Ali vprašanje socialnega zavarovanja kmečkih ljudi v tako izrazito kmetijskem predelu kot je Pomurje ne postavlja tega ukrepa v posebne okolnosti?

ODGOVOR: FRANC SEBJANIC — Na temelju nedavnega zveznega zakona o socialnem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev bo v našem okraju zavarovanih okrog 79.000 kmetovalcev in njihovih družinskih članov. Če upoštevamo še 40.000 ostalih zavarovalcev (Nadaljevanje na 4. strani)

Večja najemna - večje zahteve

Ocenjevalci določajo vrednost, stanovalci poudarjajo uporabnost stanovanj. Med enim in drugim je vrsta nerazčiščenih vprašanj; vsekakor popisovalci stanovanj niso imeli lahkega dela. Glede na neštete probleme, ki se pojavljajo pri točkovanju, se upravni organ pri občinskem ljudskem odboru ne bo mogel ravnati strogo po določenih pravilih o točkovanju stanovanj. V nekaterih primerih bo potrebno določiti najemno predvsem glede na dejanske okolnosti. Razponi med dosedanjimi in novimi najemnami so različni. Ponekod se bo najemna povečala za 100, drugod celo za 300 odst. Glede na kvalifikacije in število zaposlenih družinskih članov bo 6,5 odstotni dodatek tu in tam presegal razliko med dosedanjimi in novo najemnino.

Zadnje čase menda na aktualnega vprašanja, ki bi predvsem med prebivalstvom večjih krajev vzbudilo toliko zanimanja, predlogov, mnenj in komentarjev, kot določanje ekonomske najemnine. Pred-

pis o določanju nove najemnine sprva sami niso dovolj določno opredelili vseh podrobnosti, kar je po obsežnosti problematike tudi razumljivo, zato pa so bile razprave toliko bolj živahne.

pa zgovorno govori, da je ekonomska najemna tudi zahteva po boljših gradnjah, kar prizadeva tako investitorja kot izvajalca gradbenih in ostalih del. Vse skupaj izvira iz enostavne računic: če so stanovanja dražja, morajo biti solidno grajena. Razumljivo je — če vzamemo kot primer

nje, Morda je to res tudi edini najboljši izhod, vendar se prav ob določevanju višjih stanovanjskih najemnin sme vprašati, zakaj so potrebna popravila že pri novogradnjah.

Hiše, ki so se že dvakrat amortizirale

Posebno poglavje pri ocenjevanju so tudi stanovanja,

Stanovalci sodijo, da tukaj pravzaprav ne bi smeli ocenjevati z istimi kriteriji kot v novjših stavbah, kar pa ob sedanjem sistemu ocenjevanja ni izvedljivo. Čeprav zaradi močne vlage odstejejo v takih stanovanjih tudi po 20 točk, pri končnem izračunu ne pride toliko do izraza, ker so skoraj vsa stara stanovanja precej prostorna. Razen tega imajo ponavadi tudi precej pomožnih prostorov. V radgonski občini je nekaj primerov, da znašajo pomožni prostori po površini celo nekaj več kot dejansko stanovanje. V stanovanjski hiši v Kerenčičevi ul. 5 v Radgoni, ki je bila zgrajena 1770, smo izračunali, da se bo povečala najemna od dosedanjih 729 na okrog 2000 dinarjev. Stanovanje je seveda popolnoma vlažno. V radgonski občini imajo več takih primerov. Vsekakor je stanovanje v tem primeru ocenjeno previsoko.

Podobna protislovja pa se niso pokazala samo pri starih zgradbah, saj so v nekem primeru ocenili novi stanovanj-

da bodo razlike med dosedanjimi in novimi najemnami zelo različne. Tam, kjer so bile najemnine doslej izredno nizke, se bodo po novem povečale tudi do 200 ali še več odstotkov, vendar gre v večini primerov le za enkratno povečanje. Glede na splošen kvalifikacijski sestav zaposlenih pri nas, 6,5-odstotni dodatek pri nekoliko dražjih stanovanjih ne bo zadostoval za kritje razlike med prejšnjo in sedanjo najemnino. Drugače je seveda tam, kjer bo dobivalo dodatek več koristnikov istega stanovanja.

Kljub obširnimi razpravami določevanju novih najemnin po dnevnem časopisu, v radgonski občini sodijo, da so bili državljani premalo seznanjeni z namenom uvažanja ekonomskih najemnin. Kaže, da je tako tudi drugod. Zaradi tega je med pripombami tudi precej nebitnih, kar pa ne zmanjšuje aktualnosti tehničnih pripomb, ki so jih ponekod že razčistili, v glavnem pa so jih prepustili v odločanje in reševanje pristojnemu orga-

DVE POSTAVKI: VREDNOST IN UPORABNOST

Vrednost stanovanj je izhodiščna točka ocenjevalcev stanovanj. Drugače tudi ni mogoče izračunati in določiti ekonomske najemnine. Stanovalci, kot tudi nekateri hišni sveti, pa so poudarjali pri tem predvsem uporabnost stanovanj. Pri tem so seveda poleg bistvenih pripomb naštevati tudi to, da so kopalnice popolnoma za nič, da ne uporabljajo posameznih pomožnih stanovanjskih prostorov itd., kar je bilo vsaj v nekaterih primerih nekoliko preveč. Nasprotno temu sodijo ocenjevalci, da so krivi nekaterih pomanjkljivosti hišni sveti sami, ki niso dovolj skrbeli za redna popravila in podobno.

spornih vprašanj. Pravilnik o ugotavljanju vrednosti stanovanj navaja na primer, kaj je smatrati za okna slabe kakovosti, srednje kakovosti, dobre kakovosti, zelo dobre kakovosti in katera okna je smatrati za takozvana luksuzna okna. Te kategorije navajajo predvsem material, enojna ali dvojna stekla in podobno. Ne omenjajo pa — kar bi bilo tudi mnogo težje — kakovosti teh pritliklin izključno s stališča stanovalca. Za stanovalca pa seveda ni vseeno, če mu piha skozi takozvana luksuzna okna (to so okna, ki imajo okvirje iz aluminija) ali skozi okna »dobre kakovosti«, ker se to pozna v številu točk. Takih pripomb je s strani stanovalec največ. V Soboti in v Radgoni se je pojavilo kot sporno tudi to, ali smatrati

V stanovanjskem bloku na Partizanski cesti v Lendavi smo se med drugim ustavili tudi v stanovanju Stefana Horvata. »Nič ne rečem, če bo stanovanje dražje, moti pa me to, da ni tako zgrajeno kot bi moralo biti,« nam je dejala gospodinja. Med drugim nam je pokazala okna, ki se ne dajo popolnoma zapreti, kar je v zimskem času zelo neprijetno. Ali naj popravljamo pomanjkljivosti stanovalec sam ali naj pritiska na upravo stanovanjske skupnosti? V obeh primerih gre za izdatke, ki jih prisojajo izvajalcem gradbenih in ostalih del.

spet okna — da ima stanovalec raje okna slabe kakovosti, ki se sicer lepo prilagodijo okviru, kot pa okna zelo dobre kakovosti, ki pa ne služijo drugemu namenu, da propuščajo v stanovanje dnevno svetlobo (mrz in veter pa celo preveč), ker pa imajo medenasto ali poniklano okovje, jih je treba oceniti z več točkami. Naravno je, da zakonodajalec tega ni upošteval, saj je moral predpostavljati, da takih pomanjkljivosti ni, oziroma jih ne sme biti.

Na pripombe glede oken, vrat in še nekaterih drugih pritliklin so dobivali stanovalci nasvete, da je treba te pomanjkljivosti opraviti, kar pa naj ne vpliva na ocenjeva-

Pri Martinu Godini, Kerenčičeva ulica 5 v Radgoni, smo naleli na izredno vlažno stanovanje. Kljub temu, da je hiša stara že 180 let in je ocenjevalna komisija odbila precejšnje število točk za vlažnost stanovanja, bo nova najemna še vedno precejšnja.

ki so se takorekoč že dvakrat amortizirala. Niso namreč redki primeri stanovanjskih hiš, starih tudi nad 150 let. Če računamo povprečno življenjsko dobo stanovanjske hiše 100 let, je razumljivo, da v tako starih stavbah stanovanja niso kdo ve koliko vredna.

Zvečer je kar prijetno posedeti v sicer majhnem, toda toplim kotičku. Stanovanjski blok v ulici Stefana Kovača v Soboti.

ski blok s točkovanjem za čez deset milijonov dinarjev več, kot so znašali dejanski stroški gradnje.

Po točkovanju in izračunih najemnin je možno ugotoviti,

nu pri občinskem ljudskem odboru, ki bo ob dosedanjih izkunjah glede določevanja ekonomske najemnine moral rešiti te probleme na osnovi dejanskih okoliščin.

Marcus Stefan, sofer pri Nafte, ima štiričlansko družino in stanuje v Naselju Nafte. Po točkovanju pričakuje štirikratno povečanje najemnine, kar bo precejšen izdatek za družinski proračun.

V večini primerov pa je prišla pri ocenjevanju stanovanj od izraza slaba izvedba gradenj kar je značilno seveda za nekatere nove stanovanjske bloke. Okna in vrata so v celotnem stanovanju končno malenkost, vendar je bilo prav tukaj pri ocenjevanju precej

stranišče in kopalnice v nekaterih blokih kot na dva ali kot en sam prostor. Stanovalci so ob tem zatrjevali, da so nekateri ocenjevalci kategorično odklanjali vse, kar ni bilo »po pismu«, se pravi, po pravilniku o ugotavljanju vrednosti stanovanj. Večina pripomb stanovalec

USODA PARTIZANSKEGA CIKLOSTILA IN PISALNIH STROJEV

Nekoč poleti 1944 sva z Jovom ki je bil član okrožnega odbora OF, na sestanku pri R. Kosarju v Radvenih ugotovila, da bi potrebovali za našo propagando proti okupatorju boljši pisalni stroj in ciklostil. Do takrat sem namreč pisal letake z nekim starijim strojem, ki je bil precej pokvarjen in ga je moj oče popravil. Idi Rojko, trgovki iz Negove, Jovo mi je takrat namignil, da je dober ciklostil na okupatorjevi občini v Radencih. Od takrat se je začel ukvarjati z mislijo o napadu na to občino. Napad je bil določen neke noči v mesecu septembru 1944. V ta namen smo se zbrali v nekem gozdu v Očeslavcih. Pozno v noč smo začeli ilegalce za ljutomerskega terena, a teh ni bilo, ker so padli v zasedo. Sami napada nismo tvegali, ker nas je bilo premalo. Napad na občino pa je sledil pozneje — koncem oktobra. Takrat smo prišli tudi do ciklostila.

Z velikim veseljem sem delal na ta ciklostil. Sprva doma v bunkerju pod hlevom. Imel sem dovolj matric in tudi papirja — vse iz napadene radenske občine. Pisal sem razne letake in obvestila ter celo prepisal neko partizansko pesmarico v izvodih za tri nahrbitnike. Material mi je dal Jurkovič iz okrožnega odbora OF, poslušal pa sem tudi obvestila Tanuza na Radov in Kavčičev detektor in Radov radio. Borbene parole pa sem si kar sam izmišljal.

Ko je prišla na naš teren poznega izdajalka Mira kot kurirka in ker dela več sem ničem zmožel, sva z Jakom Kavčičem, ki je bil kurir naše tehnike, neke noči v novembri 1944 ciklostil preselila k Prajndlovim v Radvenih. Se iste noči sem pri Lovru Jageriču na Ščavnici mobiliziral tudi drugi, boljši pisalni stroj, da je lahko tako delo nemoteno teklo.

Ta ciklostil smo pri Prajndlovih, ko smo bili v akcijah, lepo shranili v listnjaku, kjer se nam je zdelo najbolj varno, sicer smo pa z njim delali vsi celo čez dan. Papir smo pozneje dobivali v zadostnih

količinah predvsem od Strahove Anice, trgovke na Ščavnici.

Pri delu so mi pomagali — naziv smo imeli: Okrožna tehnika — Jaka, Lenc in Mira. Ti so tudi raznašali material po rednih in izrednih vezah, vsi smo izvajali razne potrosne akcije, na pisalni stroj sem pa pisal vedno sam, ker se ostali na to niso razumeli.

Pisal sem torej pri Prajndlovih, pri Radu ali pa doma v bunkerju. Pri Radu sem pisal na pisalni stroj na slami na podstrešju stare kovačnice. Spominjam se, da so ljudje Rada včasih spraševali, kaj ropoče na podstrešju, pa se je izgovoril, da kokoši »brskajo in pikajo« po podu.

Doma pa sem imel zelo lep bunker v hlevu pod podom tik pod telico. Bil je izredno dobro zakrit, vhod je imel pred jaslami. Le ena nevsčnost je bila, Telica se je namreč vedno preveč tiščala k zidu, ker je pod njo klopotal pisalni stroj. Menda se ji je zdelo sumljivo stati na tako skrivnostnem podu.

Pri Prajndlovih sva nekoč z Jakom po dnevu opazila, da prihajata dva žandarja. Naglo sva pospravila vse stvari pod posteljo in se zatekla v hlev, kjer sva s puškama in bombama vsak pri svojih vratih čakala na nadaljnji razplet. Vendar ni bilo kaj posebnega in žandarja sta kmalu odšla.

Ko so Nemci pri Križanu na Ščavnici ujeli Miro, smo pričakovali hajko. Zato sva z Jakom ponoči stroja takoj prenesla h Radu. Več dni pozneje — menda 2. februarja 1945 — so Kozaki z Miro vred obiskali Radence in po njem izdajstvu tudi stikali za stroji. Pri Prajndlu jih niso našli, čeprav so tja v ta namen prignali mnogo naših simpatizerjev ter so ob tej priliki tudi ustrelili našega zaupnika Franca Ketiša. Tudi pri Radu so bili. Strojev pa pri njem niso našli. Pozneje smo zvedeli, da jih je ob pravem času zakopal v gnojišče. Takrat so Kozaki odpeljali njega in še več drugih. On, Jože Trstenjak, bivši »ortsbaurnfirer«, Janez Mlinarič, Karlo Tirzek in ne-

kateri so bili celo odpeljani v Dachau, ostali pa so bili precej dolgo v zaporih. Mene ni nihče izdal, čeprav se je okupator zelo zanimal za tistega, ki vodi tehniko. Mira me je poznala namreč samo po ilegalnem imenu, ni pa vedela, odkod sem. Dejansko pa za Nemce sploh nisem marjal, ker sem se 1942. leta pravilno odjavil v Gradcu, prijavil pa nikjer. Razširjeno pa je bilo splošno mnenje, da sta in ta študira v Gradcu. S tem je bilo doseženo, da me okupator ni iskal pri mojih starših. Zaporniki pa so Nemcem odgovarjali, češ da me poznajo in da sem doma nekje s Kranjskega.

Po uspešnem 2. februarju smo živeli silno težko življenje. Mene so se močno odprle noge, da sem bil nesposoben za večje podvige. Kozaki pa so skoraj vsakodnevno stikali po Ščavnjski dolini. Tedaj sem spet pisal na stari Roikov pisalni stroj vse do osvoboditve.

Stroja, ki sta bila pri Radu v gnojišču — za kar ni nihče od nas vedel — pa je spravil Rado spet na svetlo, ko se je po osvoboditvi vrnil iz Dachaua.

Pisalna stroja smo nato vrnili lastnikoma, ciklostil pa ždi v omari občinskega muzeja ZRG Radgona in čaka, da bo kdo ovekovalil njegovo življenjsko pot.

Franc Kosar

GOSPODARSKI DROBIZ

Kmetijski kombinat na Goriškem

Na Goriškem bodo v kratkem združili kmetijska posestva Nova Gorica, Bukovica in Biljski griči v večji kmetijski kombinat s specializirano proizvodnjo. V prvi fazi nameravajo preusmeriti proizvodnjo na vinogradništvo in rejo krav-mlekaric. Kasneje bodo uredili še večje plantažne nasade breskev in zgradili klavnico ter predelovalnico mesa, mlekarno in hladilnice za sadje.

KMETIJSTVO NA POTI K INDUSTRIJSKI PROIZVODNJI

(Nadaljevanje s 5. strani)

vancev, bo prihodnje leto zavarovana večina prebivalstva v Pomurju. Zavarovanje kmečkega prebivalstva bo za naše kmetovalce velika pridobitev, saj v bodoče stroški za zdravljenje ne bodo predstavljali za kmetovalce takih enkratnih izdatkov kot doslej. Ker imamo na območju našega okraja tudi precejšnje število ljudi, ki nimajo zemlje, bodo morali občinski ljudski odbori še naprej prispevati v sklad za zavarovanje. Stroški za zdravstveno zavarovanje kmetijskih delavcev bodo znašali nad 400 milijonov dinarjev.

Ob uvedbi zavarovanja kmečkega prebivalstva pa se bo pokazalo precejšnje pomanjkanje visokokvalificirane zdravstvenega kadra in pomanjkljiva organizacija zdravstvene mreže. Tu računamo tudi na pomoč republike.

VPRASANJE: (STEFAN BALAZIC, »POMURSKI VESTNIK«) Kako poteka priprave za gradnjo oziroma razširitev soboške bolnišnice?

ODGOVOR: FRANC SEB-JANIC — Letos je upravni odbor bolnišnice sklenil po-

godbo za izdelavo idejnega projekta vseh objektov bolnišnice, kar je potrebno za nadaljnje priprave glede sredstev. Prihodnje leto naj bi bil pripravljen glavni projekt otroškega oddelka soboške bolnišnice, v čemer smo bili doslej odvisni od otroškega oddelka mariborske bolnišnice, odkoder pa dobivamo zelo resna opozorila, da prostori v mariborskem oddelku ne morejo zadovoljiti potreb mariborskega okoliša, ne da bi sprejemali bolnike še iz Pomurja.

Druga taka večja gradnja je zdravstveni dom v Beltincih, za kar je že vse pripravljeno.

VPRASANJE: (IUS MAKOVEC, »POMURSKI VESTNIK«) Iz leta v leto prispevajo naša podjetja in kmetijstvo večji delež pri izvozu. Ali se ne kaže potreba po izvozniskem podjetju v Pomurju, predvsem glede na predvidene rekonstrukcije in novogradnje, kot je tovarna za predelavo perutnine?

ODGOVOR: PETER VUJEC — Točna je ugotovitev v vprašanju, da tudi gospodarske organizacije v Pomurju da-

jejo vedno večji delež pri izvozu. Tovarna mesnih izdelkov »Pomurka« je izvozila predlani izdelkov za 235 milijonov, tovarna perila »Mura« pa za 250 milijonov dinarjev. V tem pogledu so zanimiva tudi Slatinski podjetje v Radencih, naša vinogradniška posestva in ostala posestva družbenega sektorja kakor nekateri manjša podjetja kot so soboška »Vrba« itd. Lani smo izvozili z našega področja za 222 milijonov dinarjev živine, precej vina, jaje in izdelkov domače obrti. Iz vsega tega vidimo, da je Pomurje v tem pogledu pomembno. Pri ustanavljanju izvozniskega podjetja nastane predvsem vprašanje strokovnega kadra. Pri obstoječem režimu trgovanja preko nekaterih izvozniskih podjetij, ki smo se jih posluževali doslej, pa je potrebno omeniti, da participacija na dohodku pri izvoznih poslih za naše proizvajalce doslej ni bila zadovoljiva. Kolikor se to ob vedno večjem deležu našega gospodarstva pri izvozu ne bo izboljšalo, bo potrebno iskati glede izvoza primernejše poti.

POMURJE JE MANIFESTIRALO SVOJE ŽELJE IN NAPORE

Pomurje se poslavlja od jubilejnega leta KPJ z ugotovitvijo okrajnega odbora za proslavo, da še nobeno leto po osvoboditvi ni bilo tako bogato manifestacij in prireditvev, kot je bilo preteklo. Večjih proslav in spominskih prireditvev je bilo več kot štirideset. So najbolj uspele prireditve v zadnjih letih, mnoge med njimi najbolj množične prireditve po osvoboditvi. Na množičnih proslavah, akademijah, kulturnih prireditvah, ob odkrivanju spomenikov in spominskih plošč, na razstavah, ob predvajanju filmov in čitanju spominskega gradiva smo tudi mi v Pomurju prehodili veličastno pot borb in žrtev, porazov in zmag KPJ. Jubilejno leto nam je še bolj pomagalo, da smo pravilno razumeli glasove naše preteklosti in jih znali tvorno povezati z utripom današnjih dni. Zajemali smo v svoja srca globoke ideje humanizma, ki so prepletle celoten tok jugoslovanske

Pomurje je manifestiralo svoje želje in napore, da se dokončno otrese vseh ovir in bremen nesvobodne preteklosti, zaživi tvorno in iniciativno z državno in narodno skupnostjo. Prav zategadelj hoče pospešiti utrip svojega življenja, dohietati zamujeno, da bi lahko složno in nemoteno korakalo z delovnimi ljudmi drugih področij. Ugotovili smo, da je minulo komaj par desetletij od časov, ko je bil naš delovni človek še brezimen predmet izkoriščanja v tuji polfevdalni državni tvorbi. Prehodili smo v duhu tudi borbe in žrtve, poraze in zmage, ki jih je tudi pri nas v Pomurju rodila revolucionarna misel KPJ. S ponosom smo poudarjali korenite spremembe političnega in socialnega reda, ki jih je prinesla tudi nam vzpostavitev ljudske oblasti — plod borbe jugoslovanskih narodov pod vodstvom KPJ. Zategadelj je prav tako le logično, če se jubilejno leto v Pomurju poslavlja ob nešteti programih nadalj-

Ob koncu letošnjega jubilejnega leta naše Partije se je udeležil generalni sekretar CK ZKJ tov. Tito tudi svečane seje obč. komiteja Zveze komunistov v Zagrebu. Na sliki ga vidimo v razgovoru s sekretarjem CK ZKH dr. Vladimirom Bakaričem

revolucije z nenehnim premikanjem in presnavljanjem današnjega sveta, današnje družbe.

Zategadelj je samo logično, če je pravilno poglobljanje v pretekla štiri desetletja od ustanovnih dni naše partije, pravilno vrednotenje njenih žrtev in naporov, vzbudilo v vseh nas željo in upanje, da bomo pravilno vrednotili tudi njen program in delo, s katerim konkretizira temeljni program štirih desetletij v današnjem času in v našem prostoru. Manifestirali smo svoje neomajno hotenje, da bomo tudi mi iniciativni in tvorni graditelji socialističnih odnosov na vseh toriščih svojega udejstvovanja.

Ali ni zategadelj logično, da je preteklo leto razgibalo domalega tudi vse naše gospodarsko življenje. Prej neznano tvorno iniciativo smo opažali na vseh področjih družbene dejavnosti.

nje gospodarske izgradnje, če Pomurje poudarja svoje hotenje za napredkom z mobilizacijo lastnih sil in naporov. Ali ni zaobljuba, da bomo tudi mi, kljub vsem težavam in zamudam, z maksimalnimi naporimi dosegli izpolnitev petletnega plana v štirih letih — z izjemo nafte, kjer so objektivne težave — prav tako logičen sklep jubilejnega leta.

Petnajstletnico svobode bomo zategadelj slavili sredi največjih naporov za svoj hitrejši dvig in razvitost na vseh področjih življenja. Izpolnitev konkretnih nalog v kmetijstvu in industriji, na gospodarskih in negospodarskih področjih, pa bo naša najzgovornejša manifestacija, da smo pravilno razumeli štiri desetletja KPJ. To bo dokaz naše neomajne volje iniciativno in tvorno graditi na revolucionarnih temeljih KPJ — primerno našemu času in prostoru.

Rudi Čačunovič

IDEOLOŠKO—IZOBRAŽEVALNI USPEHI V SOBOŠKI OBČINI

V občinski organizaciji ZKS v Murski Soboti je predaval v minulem letu o materialu VII. kongresa Zveze komunistov 25 predavateljev. Opravili so 75 predavanj, ki so jih mnogokje obiskali tudi nečlani ZK.

V minulem letu je delovala tudi Večerna politična šola v Murski Soboti. Obiskovalo jo je 14 mladih komunistov. Uspeh politične šole je ugodno vplival na ustanovitve politične šole za dijaško mladino, ki deluje na gimnaziji. Z novim letom začne z delom druga politična šola, ki bo sprejela novih 50 slušateljev.

Celotno delo je uspešno vodila ideološka komisija Obč. komiteja ZKS Murska Sobotica, posebna komisija za ideološko in izobraževalno delo pa je imenovana tudi pri Obč. odboru SZDL. Njeno delo je še v začetku, vendar je organizirala v minulem letu že več predavanj.

Posebno široko izobraževalno delo razvija Ljudska univerza, dalje občinski organ za zdravstvo in socialno skrbstvo, zadružna zveza in RK. Posebno na podeželju je veliko zanimanja za taka pestrá predavanja.

Plodno delo je v preteklem letu opravila mladinska univerza. Izvedla je 17 predavanj s povprečno udeležbo 90 mladincev. Tudi organizacija LMS je povezala vseh 98 mladinskih aktivov v občini v cikel predavanj, na seminar za mlade proizvajalce pa je poslala 17 mladincev.

Mnogo premalo izobraževal-

nega dela je bilo med kolektivni v podjetjih. Ta bodo morale sindikalne podružnice zamujeno nadomestiti. Pomagati ni moralo tudi DPD »Svoboda«, ki naj bi svojo dejavnost približala delovnim kolektivom v podjetjih. Tako bi društvo res postalo delavsko in množično.

»Svoboda« sicer še nima svojih prostorov, da bi se bolj poživila delo obstoječih sekcij, skrajni čas pa je, da jih dobi.

Ideološko in izobraževalno dejavnost v Murski Soboti je v preteklem letu še posebej poživilo več predavanj naših vodilnih in gospodarskih funkcio-

narjev. Predavali so nam člani CK ZKS: tov. Vida Tomšičeva, Boris Zičerl, dr. Jože Potrč, dr. Tone Vrataša, Franc Simončič, dr. Jože Zrlič in drugi ovariši. Upamo lahko, da bo prihodnje leto na tem področju še več uspehov kot v minulem.

Feš

DELOVNI KOLEKTIVI, SINDIKALNE PODRUŽNICE POMURJA!

Ko zaključujemo poslovno leto 1959, ugotavljamo, da se je naše gospodarstvo približalo proizvodnji, ki je predvidena po perspektivnem planu in da se je celotni dohodek v devetih mesecih v primerjavi z istim razdobjem lani povečal za 19,8 odst., dohodek podjetij za 16,9 odst., čisti dohodek pa za 55,1 odst. Osební dohodki so povprečno na enega zaposlenega v primerjavi z lanskim letom porasli za 15,6 odst., vsi osebni dohodki v gospodarstvu pa so se dvignili za 28 odst. V gospodarstvu so torej osebni dohodki porasli za več kot četrtino, kar je zgovoren dokaz napredka.

Osební dohodki delavcev pa morajo postati v letu 1960 še bolj odvisni od delovnega učinka in zato je potrebno tudi nagrajevanje preusmeriti od formalnih kvalifikacij na nagrajevanje po učinku dela. Okrajni sindikalni svet je že večkrat razpravljal o nagrajevanju in pri tem ugotovil, da bi bilo gospodarjenje v naših delovnih kolektivih znatno boljše, če bi sindikalne podružnice skupaj z organi delavskega upravljanja in ostalimi političnimi organizacijami in strokovnjaki spremljale sistem nagrajevanja po učinku dela in ga stalno izpopolnjevale.

Pri nagrajevanju po učinku dela je sicer viden napredek v industriji gradbenega materiala in gradbeništvu, dočim je tekstilna industrija in nekatera druga podjetja v tem pogledu ostala na istem. Nekatera podjetja živilske industrije, trgovine, obrtniška podjetja in kmetijske zadruge pa še sploh niso uvedla dela po učinku, kar zelo ovira rast proizvodnje. Zato ponovno pozivamo vse sindikalne organizacije, da v letu 1960 smejeje in v celoti uvajajo vzpodbudnejše oblike nagrajevanja in delo po učinku.

Proizvodnost dela pa ni odvisna samo od osebnih dohodkov delavcev, ki so sicer odločilni, temveč tudi od cele vrste činiteljev, ki vplivajo na človekovo razpoloženje. Dosedanje analize nam kažejo, da moramo urejevati okoliščine, ki tako ali drugače vplivajo na delavčevó razpoloženje.

Dosedanje analize kažejo, da se mora s tem ukvarjati organizirana služba v gospodarskih organizacijah. Ta služba naj bi razbremenila delavce, da bi se lažje posvetili proizvodnim nalogam in gospodarjenju. Ta služba naj bi bila organizirana kot del uprave, smer njenega delovanja pa naj bi odredili delavski sveti in ostale družbene organizacije v podjetju. Na nekaterih področjih bi morala sodelovati z organi v komuni oziroma pri stanovanjskih skupnostih, predvsem pri reševanju stanovanjske problematike, socialnega zavarovanja, družbene prehrane, prevoza na delo in domov, glede oddiha, razvedrila, sporta, rehabilitacije itd. Tako bi ta služba v podjetjih dajala organom samoupravljanja celotni prikaz o teh problemih in omogočila obravnavanje in sklepanje o vsem, kar prizadeva skrb za človeka. Priporočilo okrajnega sindikalnega sveta je, da naj tako službo uvedejo vsa večja industrijska podjetja in kmetijske gospodarske organizacije.

Pred nami so občni zbori sindikalnih podružnic in občinski sindikalni svetov. Da bi dosegli še večje uveljavljanje sindikatov, se naj delavci in uslužbenci odločijo za taka sindikalna vodstva, ki bodo poglobila skrb za aktivno delo sindikalnih podružnic in plenimov občinskih sindikalnih svetov. Predvsem pritegujemo tudi mlajše, politično in gospodarsko razgledane ljudi. Sindikati morajo biti pri svojih stališčih vedno tolmač koristi delavcev in celotne skupnosti.

Delo sindikalnih podružnic mora biti organizirano po načelu kolektivnega dela in odgovornosti. Sindikalne podružnice in občinski sindikalni sveti naj z vsakdanjim delom krepijo stike s člani, z organi komune, predvsem z zborom proizvajalcev, z organi delavskega samoupravljanja itd. Tem naj posredujejo mnenja in stališča članov sindikata.

Zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora je na svoji seji 15. decembra letos razpravljal o združevanju sredstev, ki jih bodo podjetja ustvarila v letu 1959 in ki bi jih uporabljali za udeležbo gospodarskih organizacij pri najemanju investicijskih posojil. Po tem priporočilo naj bi združili 1/5 ustvarjenih sredstev, od česar bi porabili okrog 60 milijonov dinarjev za negospodarske investicije.

Sindikati odločno podpiramo ta sklep zbora proizvajalcev, ker bomo na ta način lažje reševali vprašanje nitiemanja kreditov za razširitev tudi manjših gospodarskih podjetij in sedaj manj donosnih gospodarskih panog.

Na isti seji zbora proizvajalcev OLO smo priporočali gospodarskim organizacijam in ustanovam, naj prispevajo za oddih delavcev in uslužbencev v sklade počitniških skupnosti pri občinskih in pri okrajnem sindikalnem svetu najmanj 1000 din na zaposlenega. Ta sredstva bomo porabili za smotrnejšo organizacijo letnih oddihov na morju in v domačih turističnih krajih kakor tudi za enodnevná letovanja. Pozivamo vse sindikalne organizacije, da pri tej akciji odločno podprejo priporočilo in stališče okrajnega sindikalnega sveta in zbora proizvajalcev.

V letu 1959 smo zabeležili znatne gospodarske uspehe. Ti pa niso edino, kar hočemo doseči. Nad vse važna sta sreča in zadovoljsvo delovnih ljudi. To pa bomo dosegli še hitreje, če bomo razvijali tista področja dejavnosti, ki skrbijo za to.

VSEM NASIM ČLANOM IN DELOVNIH LJUDEM POMURJA ŽELIMO V LETU 1960 SE VEČ DELOVNIH USPEHOV, MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA.

OKRAJNI SINDIKALNI SVET
M. SOBOTA

Okrajni ljudski odbor

Okrajni komite ZKS

Okrajni odbor SZDL

Okrajni komite LMS

Okrajni sindikalni svet

Murska Sobotica

želijo delovnim ljudem Pomurja srečno in uspeha polno leto

1960

Svoboda po sedemdesetih letih

Štiri afriške dežele — francoski Kamerun, Nigerija, Togo in Somalija — bodo prihodnje leto postale neodvisne. Dne 1. januarja bodo slovesno proglasili neodvisnost Kameruna, ki je bil več kot 70 let pod tujo nadvlado. To bo hkrati deseta neodvisna dežela na afriški celini, razen Južne Afrike.

Kamerun obsega 520.000 kvadratnih kilometrov. Dežela je velika kot Norveška in Španija, skoraj dvakrat večja pa od Velike Britanije. Obdajajo ga francoska Ekvatorialna Afrika, španska Gvineja, Atlantski ocean in Nigerija. Kamerun ima obliko enakostraničnega trikotnika, katerega vrh se dotika jezera Čad.

Največja gospodarska bogastva te afriške dežele so kmetijski pridelki in rude. Tri četrtine kamerunskega izvoza odpade na kakao. Na seznamu izvoznega blaga so tudi kava, banane, mahagonijevo, palmovo in mandeljevo olje ter razne rude. Čeprav so v Kamerunu velike zaloge zlata, diamantov, urana, mangana, boksita, kositra, kar odpira Kamerunu zelo ugodne perspektive za razvoj rudarstva, cenijo, da znaša narodni dohodek na prebivalca 15.000 francoskih frankov (v Franciji 750.000 frankov).

Kamerun ima okrog pet milijonov prebivalcev. Na jugu in zahodu živijo Bantu in Sudanci, na severu pa Hamiti. Kamerun je ena najstarejših afriških držav. Že v 6. stoletju pred našo ero je imel Kamerun zveze z egipčanskim kraljestvom in civilizacijami Sredozemlja. Po nekaterih zgodovinskih podatkih je bil v 14. stoletju razdeljen na dve kraljestvi: Adamasna na severu in Biafrana na jugu.

Beli človek je prvič stopil na kamerunsko tla konec 15. stoletja, ko je več portugalskih ladij pristalo ob obalah Gvinejskega zaliva. Portugalski, pozneje pa Angleži so znali črnce na ameriške plantaže. Črnci so postali sužnji, ki se niso nikoli več vrnili v svoj rojstni kraj.

Konec 19. stoletja je združena Nemčija krenila v boj za svoj »življenjski prostor«. Prva žrtve nene ekspanzionistične politike je bil Kamerun. Potem je Nemčija podpisala s to afriško deželo pogodbo, na podlagi katere je bil Kamerun proglašen za nemški protektorat, s katerim naj bi imel gospodarske, kulturne in politične stike za dobo 30 let na podlagi enakosti in mednarodnega spoštovanja.

Po zmagi nad Nemčijo v prvi svetovni vojni so si Kame-

run med seboj razdelili Angleži in Francozi. Petina je pripadala Angležem — pozneje je bila priključena Nigeriji — ostali del dežele pa so vzeli Francozi. Oba dela dežele sta bila tedaj pod skrbstvom Društva narodov.

Na konferenci v San Francisku po drugi svetovni vojni so prišli Kamerun kakor tudi Togo, Ruanda-Urundi, Tanganjika in italijanska Somalija pod režim mednarodnega skrbištva.

Jugoslovansko-italijanski gospodarski razgovori

Jugoslovansko-italijanski gospodarski razgovori, ki so bili te dni končani v Beogradu, so ponovno potrdili vzajemni interes obeh držav za kar se da široko medsebojno izmenjavo.

So logično nadaljevanje precej široke trgovinske izmenjave, ki že obstaja med Jugoslavijo in Italijo in ki je v zadnjem času znatno napredovala.

Temelj teh ekonomskih odnosov je komplementarnost njenih gospodarstev. Ta komplementarnost nudi velike možnosti predvsem za široko izmenjavo sploh kakor tudi za neposredno sodelovanje med posameznimi podjetji in gospodarskimi organizacijami. O tem najbolj pričajo nekateri ustrezni sporazumi in protokoli. Obojestransko soglasje o začetku razgovorov za obnovo trgovinskih odnosov o trgovinskem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo, ki so ga dosegli pri razgovorih v Beogradu, pričča o želji obeh strani, da bi te odnose še razširili.

Jugoslovansko-italijanski odnosi na ekonomskem področju pa ne temeljijo le na obojestranskem gospodarskem interesu, temveč imajo med drugim tudi krepko podlago v dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju med dvema državama. To bo prav tako ugodno vplivalo tudi na razvoj splošnih jugoslovansko-italijanskih odnosov, ki se odlikujejo po vzajemnem spoštovanju in sodelovanju, ki pa je v zadnjem času vse uspešnejše.

Socializem edina pot

Indijski ministrski predsednik Nehru je imel dva govora v Alahabadu, prvega na velikem zborovanju, ki ga je privedl ob njegovem obisku občinski svet, drugega pa pred aktivisti kongresne stranke. V govoru na zborovanju je izrazil upanje, da bo indijsko-kitajski obmejni spor rešen v skladu z nacionalnimi koristmi Indije in ob dolžnem spoštovanju indijske suverenosti. Pripomnil pa je: »Toda ta spor je zelo resna stvar in primorani bomo biti bolj budni, tudi po morebitni uspešni rešitvi tega problema.«

Nehru je nadalje dejal, da »najrazličnejši krogi« pritisakajo nanj, da so nujno potrebne vojaške okrepitve, da bi »pregnali napadalce z indijskega ozemlja«. Nehru je pripomnil: »Daleč smo od tega, da bi opustili takšne ukrepe zato, ker nas je strah. Nasprotno, mi smo proti takšni metodi zato, ker menimo, da je treba spore poravnati po mirni poti.«

Nehru je dejal, da ponudba več deset tisoč indijskih študentov, da »pojdejo na meje«, nima logične podlage, ker bi vse razpoložljive sile v državi mobilizirali za izpolnitev gospodarskih nalog. »Bolje bi bilo,« je dejal Nehru, »da se študentje lotijo graditve šol in športnih objektov.«

V drugem govoru pred aktivisti kongresne stranke je Nehru prav tako spregovoril o sporu s Kitajsko. Opozoril je zlasti na poglavito nalogo Indije, da prispeva nove napore za gospodarski razvoj. Nehru je dejal: »Naš poglavitni cilj je socialistična družba. Toda socializem si ni moč niti zamisliti, dokler ne bosta premazana zaostalost in revščina. Zato ni treba pričakovati, da bo vse delo opravila vlada, marveč je dolžnost kongresne stranke, da spodbudi vse sile v našem ljudstvu, da se ljudje čimprej sami postavijo na lastne noge. Prihodnost Indije je odvisna prav od tega, kako hitro bo razvila svoje proizvodne sile, ne pa od tega, ali bo sedanji spor s Kitajsko rešen takoj ali pa šele čez nekaj časa.«

Na koncu je Nehru spregovoril o bližnjih razgovorih predsednikov štirih vlad zahodnih in vzhodnih dežel ter poudaril, da bo Indija z vsemi silami prispevala k sedanjemu procesu popuščanja mednarodne napetosti.

Indijske-kitajski spor

Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je poslal premieru Nehruju nove predloge za rešitev indijsko-kitajskega obmejnega spora. Zahteval je sestanek z Nehrujem, na katerem bi po njegovem mnenju morali ugotoviti temeljna načela, ki bi služila kot podlaga za bolj stvarne razgovore o tem sporu. Ta začetni sporazum, ki bi ga po Ču En Lajevem mnenju dosegli na sestanku kitajskega in indijskega premiera, je potreben zato, ker imata obe zainteresirani strani zaradi zgodovinskih in drugih razlogov različne poglede na vprašanje svojih meja.

Indijski premier Nehru, ki je v svojem govoru pred indijskim parlamentom in v izjavi, ki jo je dal za radijsko-televizijsko družbo »Kulumbija« izjavil za neposredne razgovore med indijsko in kitajsko vlado in pri tem omenil znano indijsko pripravljenost, da bi reševala vse spore mirno in s pogajanjem. Toda, je poudaril Nehru, ti razgovori se ne bi mogli začeti, preden ne bodo ustvarjene nezogibno potrebne razmere, ker bi lahko imeli v nasprotnem primeru ti razgovori negativne rezultate.

S slikarjem Jožetom Horvatom sva se prvič srečala ob njegovi prvi razstavi v Murski Soboti. Vtisi, ki so mu jih obiskovalci zapisali v knjigo, so bili kaj različni. Nekateri so se navduševali nad abstraktnostjo njegovih podob, drugi izražali nerazumevanje, tretji so odšli brez kakih opredeljenih sodb, niso pa manjkali tudi tisti, ki so odklanjali njegovo delo. Toda tako je na vseh razstavah in v vseh knjigah vtisov in tako je v glavnem ostalo mnenje o delu Jožeta Horvata: neopredeljeno in omejeno le na razne beležke o njegovih razstavah.

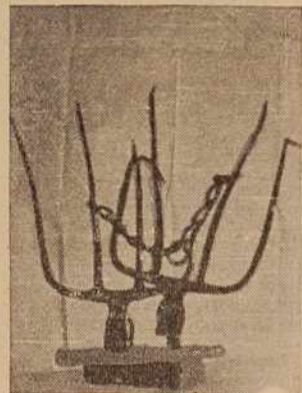
Ko se je Jože Horvat pred leti pojavil v hrvaškem likovnem življenju kot popolnoma neznan slikar — amater, je vzbudil določeno pozornost in negotovost. Pozornost je vzbudil predvsem z naravnost neverjetno strastjo do slikanja, izredno močno domišljijo, sposobnostjo, ki mu je omogočala, da je ustvarjal likovne podobe brez modelov in abstraktno podobe brez predhodnih osnutkov, s katerih bi izločil vse, kar bi se mu zdelo nebitveno. Te njegove sposobnosti so bile kaj dobrodošle vsem tistim, ki jim je bila pogodu senzacija in so iskali nenavadnosti.

Drugi moment, ki je vplival na oblikovanje mnenja o Jožetu Horvatu, pa je bil čas, ker se je pojavil prav takrat, ko so pod vplivom zapadnih umetnostnih modnih smeri tudi pri nas poskušali mnogi iskaleci »umetniške slave« in zahtevali priznanje za svoje primitivnosti in hkrati strastno zanikovali vse »realistično«, staro, »preživelo«.

Tudi Jože Horvat se je pojavil kot strasten označevalec nove, abstraktno umetnosti. Toda Jože Horvat je s svojim dosedanjim delom že vsaj do neke mere dokazal, da to ni bila le neka modna manija, temveč resno ustvarjalno hotenje, abstraktna smer v slikarstvu pa je bila in je še tudi najbolj primeren izraz njegovi upodabljaški strasti, ki ne prenese počasnega in študijsko pripravljene ustvarjanja, temveč hoče v trenutku vreči na platno vse tisto, kar se v umetnikovi duševnosti dogaja. Ta naglica je taka, da se ne more izliti v noben stilno ustaljen izraz, da ji ne zadostuje noben način in se ne more nikoli disciplinirati in umiriti. Zato se pa polnijo platna, ki so plod trenutnih prebliskov in doživetij.

Če še danes ne moremo oceniti umetniške vrednosti del Jožeta Horvata, ni nič čudnega. Kljub številnim delom, ki jih je ustvaril v raznih slikarskih tehnikah, je še vedno zagoneten in presenetljiv, delo neenotno in polno sledov iskanja, neumornega iskanja, kakor da bi njegov ustvarjalec čutil nepopolnost tega, kar je izrazil, iskanja najprimernejše podobe, v kateri bi se zložilo vse, kar ga je v tistem trenutku navdajalo. Ta raznolikost ustvarjanja, to iskanje primerne izraza pa nam hkrati onemogoča, da bi Jožeta Horvata prišteli med neke določene umetnostne smeri, niti med abstraktno umetnost. Osnovno bistvo njegovega ustvarjanja je še vedno strast do slikanja, vsebina njegovega dela pa še izpričuje dokaj nejasen in neopredeljen svet, ki ga ustvarja, in strasten napor, da bi izrazil svoje najgloblje doživljaje in ga upodobil na platnu.

Prav ta strastna predanost ustvarjanju in nenehno iskanje, ki izpričuje veliko ustvarjalno vitalnost, mu je odprlo pot v galerije vseh večjih krajev Slovenije in tudi v Zahodno Nemčijo, kjer je letos imel več razstav. Že v začetku prihajajočega leta se pa pred njim odpirajo nove razstave. Januarja bo odprta razstava v Kranju, dogovorjeno pa je tudi za razstavo v Londonu.

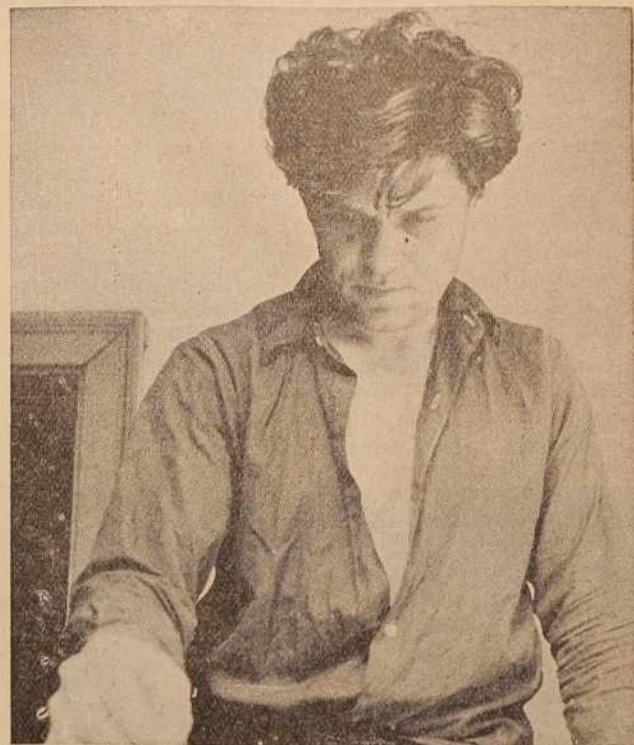

Jože Horvat: Kompozicija jeklo

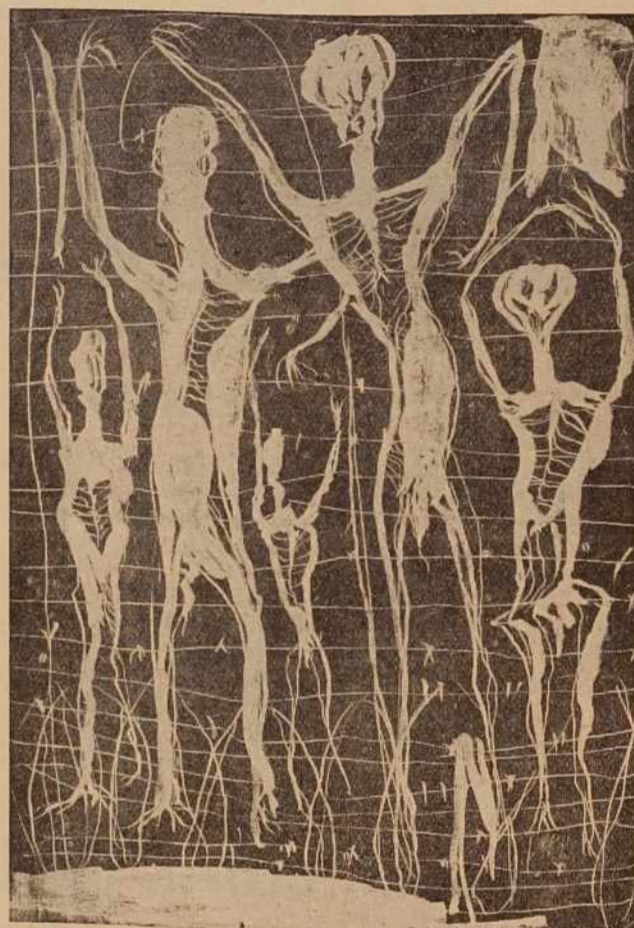
Sledovi njegovega slikanja nas vodijo od Celja, kjer je s svojim izrednim občutkom za barve poslikal stene moderne restavracije pa do Nazarja, kjer so stene gostilne polne njegovih podob. Človek se ob tem sprašuje, kje se bo ustavila ta ustvarjalna energija in se boji, da bo prerasla slikarjeve izrazne možnosti ter se zdrobila ali bo pa ji uspelo, da se bo rešila zank, v katero se zapleta.

Naj zaključim ta skromen zapis o slikarju z besedami Herberta Grüna (po Primorskem dnevniku): »Horvatovo (še kratko in mlado) življenje spominja na pripovedovanje o nerazumljivih, šele dosti kasneje odkritih genijev v prejšnjem stoletju. Da živijo tudi v našem času še take samotarske, izredne osebnosti, je presenetljivo. Živ ogenj razjeda tega ustvarjalca: v likovni in izpovedni sliki se kaže ta vulkanska sila, kaže pa se tudi v silovitosti neznanško hitrega dela, ko da bi ga kaj preganjalo in mu ne dalo miru. Vse mogoče zvrsti in oblike slikarskega izražanja so Horvatovim občutljivim rokam pa očem domače. Povsod poskuša, nikoli se ne disciplinira samo v eni tehniki, samo v enem slogu (saj se vrstijo platna in stekla, olja in grafike, abstraktno umetnine in postimpresionistične pokrajine, uporabna grafika in zidno slikarstvo) — v večnem hlastanju in neverjetnem tempu dela (po več slik na dan!) izgorevata slikarju telesna moč in duševni talent.«

S. Balažič

Jože Horvat

Jože Horvat: V taborišču

Jože Horvat: Kozolec

NEZAVAROVANI MILIJONI

Brez gangstrskih izkušenj lahko ukradeš karkoli: stražarjevo kolo ali celo stražarja — Kaj se dogaja, če stražar ni na mestu — „Saj nisem spal!“ — Dober čuvaj, pes — Vsega pa vendarle niso krivi stražarji

Na videz še tako majhno podjetje ima v svojih zgradbah, strojnih napravah in v skladiščih vrednosti, ki presegajo 50, 100 ali več milijonov dinarjev.

Po splošnih predpisih o gospodarjenju so vsi objekti in tudi blago zavarovani proti požaru itd., vendar to ni dovolj. Prva so dolžna čuvati družbeno imovino podjetja sama. Glede na to določajo predpisi tudi nočno dežurno službo v večjih podjetjih in skladiščih.

Z namenom, kako skrbijo za varnost ponoči v soboških podjetjih in skladiščih, smo izvedli našo akcijo. Ugotovitve so dale rezultat: družbena imovina ni dovolj zavarovana, kar naj velja kot resen opomin pred morebitno katastrofo. Akcija pa je pokazala, da ne gre pri tem samo za požare. Stražarjevo oko mora videti še marsikaj drugega.

Ura je bila nekaj čez dvanajst ponoči. Po soboških ulicah so bile le še luči in gosta megla, ko smo pričeli z našo akcijo.

Najprej smo se ustavili v Tovarni mesnih izdelkov »Pomurka«. Vhod je bil zaklenjen. Trije močni bliski našega fotoreporterja skozi okno vratarnice so bili brezuspešni. Vratar je brezskrbno »vlekel dreto«.

V vratarški hišici tovarne mlečnega prahu je bila luč. Stražarja nikjer. Splezamo čez ograjo. V neposredni bližini stražarnice je bilo dvanajst koles. Lepa prilika za krajo. Čakamo. Ura je 0.42. Stražarja od nikoder. Ob vratarški hišici je prislunjeno kolo. Najbrž stražarjevo. Odpeljali smo ga v temo, za stražarnico. Nekako četrte ure za tem je prišel po cesti proti vходу nekaj moški. Ker ni bilo stražarja, da bi odklenil, je skočil kar čez ograjo. Delavec iz podjetja? Neznaneec? Tega nismo vedeli. Odšel je po dvorišču. Po tistem se je vrnil stražar. Hitro je ugotovil, da mu manjka kolo. Prišel ga je iskati.

V skladišču Gozdarske poslovne zveze in v skladišču Agromerkurja smo ob 0.55. uri prav tako našli na speče stražarje. »Saj ne spim,« se nam je izgovarjal ta ali oni.

Cudno, da pri tej budnosti stražarjev niso motili bliski magnezijeve luči našega fotoreporterja. Brez skrbi bi lahko zaklenili stražarja v sobico in postali bi popolni gospodarji nad milijonskimi vrednostmi desk in drugega materiala. Celotno razbijali smo lahko, ne da bi stražarja zbudili.

Kljub temu nam je stražar Gozdarske poslovne zveze zagotavljal: »Pred nekaj minutami sem obšel ves prostor, kjer so vskladiščene deske. Nisem spal.«

»Kako da ne, saj ste ležali na mizi in šele ob blisku luči ste se zbudili.«

»Samo malo sem se iztegnil. Sicer pa, človeku se to vse zgodi.«

»Mogoče imate telefon?«

»Ne, telefona pa nimam.«

Le kako bi stražar obvestil gasilce ob morebitnem izbruhu požara?

Stražar v skladišču podjetja »Kurivo« je pripravil drva za pečico, ko smo se ustavili pod oknom. Ob slikanju je postal pozoren. Nič. Nato smo pričeli zunaj ropotati. Stopil je najprej k oknu, nato pa na prag: »Kdo pa je?«

Ura je bila 1 in 10 minut. Od petih primerov je bil to edini, da stražar ni spal oziroma da je bil na svojem mestu.

Mimogrede smo se potem ustavili še na gradbišču v Koldvorski ulici. Stražar je bedel.

Vstopili smo v stražarnico. »Dobro jutro, saj je bila ura že nekaj minut čez eno.«

»Včasih tudi malo zadremam, sicer pa to se lahko zgodi vsakemu. Pri meni je to bolj redko. Prej sem bil namreč pek in sem se na to že privadil.«

V topli sobi bo prebil možek v nedeljo do dvanajstih. Kar streslo nas je ob misli na ure, ki so še pred nami. Pa bo le šlo. Nekaj bo bral, obšel bo gradbišče in čas bo minil.

»Nobeno noče in zavili smo k sosedivim.«

S precejšnjim ropotom se nam je posrečilo priti mimo dežurnega v bolnišnico...

Pri vrodu v skladišče podjetja »Sograd« v Gregorčičevi ulici sta nas pričakala kar dva psa. Čim smo se dotaknili žičnate ograje, sta pričela močno lajati. Hitro nato se je pojavil na vratih tudi stražar. Je spal? Je bedel? Kdo ve. To-

da psi so bili zunaj najbolj zanesljivi signal. Ugotavljali smo, da je to zelo dobra zamisel, kajti psa ne moreš presenetiti.

Ob 1.50. uri smo se napotili proti delavnicam podjetja Panonija. Na cesti, blizu vhoda se nam je zazdelo, da je nekdo stopil za občestni zid. Bil je eden od delavcev podjetja. V roki je držal cekar, polu pločevine in pločevinastih cevi. Nekaj podobnega materiala je stiskal tudi pod pazduho, na rami pa je imel obešene nekakšne obroče. Kaj kmalu smo kasneje na postaji LM

»Kdo pa je?« je vprašal stražar v skladišču podjetja »Kurivo«.

izvedeli, koliko je ura. Stražarska sobica je bila prazna. Torej ni bilo nobene ovire. Stali smo pri vrodu, klicali, žvižgali in svotili. Čez petnajst minut se je prikazal stražar. »Pred petimi minutami sem bil tukaj,« nas je poskušal zavarovati. Izgovarjal se je, da mora pač pogledati, če pri pečeh ni kake nevarnosti.

Toda zadnja izmena je končala delo že ob desetih zvečer in le nekaj delavcev je še delalo v eni delavnici.

Tako smo v naši akciji ugotovili dejanje, ki sodi že v kriminal. Je bilo to samo naključje? Ali se zgodi to samo v soboški Panoniji? V marsikaterem pogledu bi lahko dobili na obe zastavljeni vprašanji odgovor — ne! Vprašanje pa je, kako v podjetjih preprečujejo podobne namere, kajti samo stražar pri tem še ni dovolj. Če pa se dogaja tako kot v Panoniji, da stražar ni na svojem mestu, je to toliko bolj nepravilno.

Na Agroservisu je bil stražar takoj zunaj, čim smo se pojavili na dvorišču. Tudi dežurni na posestvu Rakičan ni spal.

Na Veterinarskem zavodu smo poskušali, če so zaprta vrata in okna. Okno v pisarni je bilo na stečaj odprto in na mizi je bil pisalnik ali računski stroj... Do presenetljivih ugotovitev bi prišli, če bi poskušali to tudi drugod. Najbrž bi se prepričali, da niso nezavarovana samo skladišča, marveč da ni potrebnih ne-več kakšnih spretnosti, pa pride lahko kamorkoli. Družbena imovina je tako prepuščena le organom javne varnosti in seveda poštenosti ljudi.

Pri podjetju Vrba je gorela luč le v delavnici, medtem ko je bila zunaj popolna tema. V odprti šupi so bili kupi lesa, novih zabojev, parketnih ploščic in drugega materiala. Stražar — sedel je ob našem prihodu v delavnici pri pečki — nam je povedal, da bi moral biti tudi zunaj luč. Vsekakor bi morali tudi v pod-

Trije bliski našega fotoreporterja skozi okence so bili brezuspešni

jetju bolje skrbeti za to, da se nočnim stražarjem omogoči čimboljša kontrola in pregled nad nezavarovanimi objekti oziroma predmeti.

Tak je bil rezultat naše ponočne akcije. Od dvanajstih podjetij oziroma ustanov, ki smo jih obiskali, je spalo oz. kako drugače zanemarilo svojo službo kar 7 vratarjev, dočim je bilo budnih pet.

Ob koncu akcije smo se poskušali še s telefonom. Vratarja v tovarni mesnih izdelkov smo vprašali, če je že prispel avto iz Nove Gorice. Ne, do slej ga še ni bilo. Pa ste prepričani, da ga ni bilo? Pa saj sem vendarle vso noč tukaj. Pa niste nič zaspali? Ne. In v tovarni mlečnega prahu: Ali ni mogoče okrog trideset na eno prišli v podjetje komercialni direktor? Ne, ni ga bilo.

Pa sploh nikogar ni bilo po polnoči v podjetju? Ne, nikogar. Kaj ste pa delali okrog njih? Iskal sem kolo. Kakšno kolo? Svoje. Kje ste ga pustili? Pred stražarnico. Pa ste bili ves čas v stražarnici? Bil itd.

Do takšnih in podobnih razgovorov bi lahko prišlo po morebitnem požaru, kraji. Kdo se pravzaprav lahko v trenutku spomni, kaj vse se lahko pripeti. In krivec?

V naši akciji smo ugotavljali samo omenjene zadeve. Prav zanimivo pa bi bilo, če bi se hoteli prepričati, ali vedo stražarji ravnanje z napravami za gašenje požarov itd.

V teh nekaj primerih smo ugotavljali, da opravljajo nekateri nočni stražarji svojo službo preveč površno, ni pa podcenjevati tudi tega, da v nekaterih podjetjih ne dajo dovolj na res solidno zaščito družbenega premoženja. Vrba, ki jo navajamo, je mogoče še najbolj droben primer. Če pa bi poskušali iskati podobne pomanjkljivosti pri drugih podjetjih — tudi izven Sobote — bi prišli najbrž do istih zaključkov kot pri stražarjih.

NOVOLETNI RAZGOVORI

„Kaj si želite v novem letu?“

Novo leto je pred vrati, z njim pa tudi čas novih želja, hotenj, voščil in čestitk. Nemara to obdobje zlasti občutijo poše in pismonoše. Iz oseh strani prihajajo čestitke. Toda, — ali ne bi pogledali, kaj si na primer želijo posamezniki sami v novem letu. Da! Naj zaupamo samo nekaj odkritih in zaupanih nam želja:

»Ali nam lahko zaupate nekaj vaših želja v novem letu, smo vprašali sekretarja Vinogradniškega gospodarstva Gornja Radgona KONRADA

SUHACA. Dobili smo nekoliko nepričakovan odgovor. »Če hočem povedati največjo željo v svojem privatnem življenju, moram reči, da v prvi vrsti želim, da bi podjetje kar najbolje uspevalo, ker je to po mojem mnenju najboljša zagotovilo za zadovoljstvo tudi v privatnem življenju.«

MILKO ROGANOVO, uslužbenko OLO, smo z našim zaupljivim vpra-

Milka Rogan

šanjem presenetili kar pri stroju. Bila je nekoliko presenečena, vendar to le za trenutek: »Vsekakor bi si najbolj želela, da bi se nadalje osna zadovoljna v sedanjih službi.« Bržkone je imela poleg zdravja še številne prikritke želje, zato nismo hoteli biti predrzni, ampak smo ji v imenu uredništva zaželeli, da se ji tudi te izpolnijo.

Franček Sapač

Direktorja okrajnega Zavoda za planiranje FRANCEKA SAPACA smo obiskali v njegovi utesnjeni, vendar prijetni pisarni. Tudi tokrat je imel polne roke dela, vendar je pristal na naš pomenek. Poleg službe, ki je precej zahtevna, je namreč še izredni slušatelj višje upravne šole ter si v prvi vrsti želi, da bi že v nastopajočem letu diplomiral. »Studirati in delati hkrati je kajpak težavno, vendar se to vse premaga, le dobre volje je treba. Moja najiskrenejša želja pa je, da bi se uresničile poslavljene naloge družbenega plana.« Malce neprilicovani odgovor, zato smo mu ponovili, da želimo zlasti želje iz privatnega življenja. Kmalu smo ugotovili, da je bilo pojasnjevanje odveč: »Če bo družbeni plan v redu izpolnjen, lahko tudi v privatnem življenju pričakujemo še večje zadovoljstvo ter uresničitev naših skupnih in največjih želja.«

Karel Oček

KARLA OCEKA iz Murske Sobote, ki je bil strojevodja že 35 let ter je šel te dni v zaslužni pokoj, smo obiskali na njegovem domu. S prikritim zadovoljstvom nam je zaupal, da se je težko poslovil od lokomotive, katero je upravljal vsa leta brez bolniškega dopusta. Zaupal nam je tudi, da je bil ves čas njegove najdražji konjiček domači vrh, katerega mu bo lahko zdaj posvetil še več časa. »V novem letu pa si želim, da bi živel še vrsto let med svojimi domačimi.« Njegovim željam se pri-

družje in mu čestita tudi naše uredništvo.

»Novo leto se bliža, zato imam polne roke dela,« nam je zaupala uslužbenka občinskega ljudskega odbora Lendava Hedvika Tuhter. Ze dve leti je v službi, razen tega pa je dalj

Hedvika Tuhter

časa sekretarica mladinskega komiteja ter ima še druge funkcije. »Kaj si želite v novem letu?« smo jo povprašali. »Najbolj si želim, da bi opravila strokovni izpit ter v službi napredovala.« Sicer pa je v službo bila vedno zadovoljna, pa tudi na občini so nam jo pohvalili.

Konrad Suhač

Se bi lahko naštevati želje posameznikov, vendar je za tokrat dovolj. Ze teh nekaj odgovorov nam pojasnjuje, da se naši delavci in uslužbenci v prvi vrsti zavzemajo v novem letu za naš skupni napredek, za večji doprinos pri razvoju podjetja in ustanove ter le ob koncu omenijo nekaj skromnih želja tudi v privatnem življenju.

J. Stolnik

Z OBČINSKE SFJE V GORNJI RADGONI

Glavne naloge izpolnjene že v štirih letih

Odborniki so na skupni seji v glavnem razpravljali o izpolnitvi petletnega perspektivnega plana občine za leto 1959 in o smernicah za plan v letu 1960. Predsednik sveta za finance je v poročilu o izpolnitvi plana naštel uspehe in neuspehe ter pomanjkljivosti in težave, ki so nastopale pri izpolnjevanju planskih nalog ter podal smernice za plan v letu 1960. Ugotovljeno je, da so bili v preteklih treh letih doseženi zadovoljivi uspehi in da obstajajo realne možnosti, da bodo glavne naloge perspektivnega plana gospodarskega razvoja občine izpolnjene že v štirih letih, to je v letu 1960.

Osnovne naloge, ki bodo postavljene v družbeni plan za leto 1960, se nanašajo v glavnem na povečanje proizvodnje in storitve v vseh panogah gospodarstva, predvsem pa v kmetijstvu, tako da bo dosežena raven proizvodnje perspektivnega plana. Dalje se predvideva znatno povečanje investicijskih vlaganj v gospodarstvu in za družbeni standard, povečanje storilnosti dela in skladen porast osebne potrebnosti, povečanje proizvodnje v obrti itd.

Na podlagi poročila komisije za napredek dela in sistematizacije delovnih mest

upravnih organov občinskega ljudskega odbora, so odborniki sprejeli odlok o sistematizaciji delovnih mest. Na ločenih sejah so sprejeli še odlok

o spremembah statuta občine, predpis s področja stanovanjske zakonodaje ter pravilnik o plačah veterinarske postaje. Ika

Reorganizacija trgovske mreže v radgonski občini

Na zadnji občinski seji so predvsem razpravljali o spremembi dohodkov in izdatkov občinskega proračuna za leto 1959. Zaradi izpada dohodkov od prometnega davka od vina in žranja (izpad znaša okrog 7 milijonov dinarjev) in še nekaterih drugih predvidenih dohodkov, je nastal primanjkljaj 14 milijonov 376 tisoč dinarjev. Da bo občina ta primanjkljaj krila, je občinski ljudski odbor znižal proračun izdatkov za okrog 3 milijone dinarjev, ostali primanjkljaj pa bodo krili s posojilom.

Na seji so sprejeli odlok o dodelitvi novoletne nagrade uslužbencem in delavcem občinskega ljudskega odbora ter dva odloka v zvezi z uvedbo novih stanovanj. V občini so ocenili okrog 1600 stanovanj. Po dosedanjih cenitvah bodo dosegle nove najemnine okrog 15 do 16 odst. osebnih dohodkov.

Občinski odbor je dalje razpravljal o reorganizaciji trgovske mreže. Da se znižajo poslovni stroški in da bi čim bolj zadovoljili potrošnike, se združijo nekatera trgovska podjetja v Gornji Radgoni, Apačah in Radencih. Z združitvijo podjetij bo mogoča tudi specializacija in večja izbira. Obrtno podjetje »Vulkanizacija« se pripoji k »Avto-remontur«. Na seji so mnogo razpravljali o dvigu turizma v Radencih in o razvoju zdravilišča v bližnji prihodnosti. Na koncu so rešili še razne gospodarske in upravne zadeve, potrdili so pravilnik veterinarske postaje v Gornji Radgoni, imenovali upravne odbore zdravstvenih postaj ter v zvezi z reorganizacijo trgovske mreže razrešili in imenovali nekatere direktorje podjetij.

Ika

POPOLDANSKI UTRINEK

(odlomek)

Ze mesec dni sem služila pri Giegerjevih, ne da bi vedela, da ima družina tudi moškega potomca. Pa niso kot s služkinjo ravnali z mano. Res sem kuhala in pospravljala skoraj brez plačila, toda v praznem času sem posedela z zakoncema in jedla z njima pri isti mizi. Tudi gostom sem stregla, čeprav sem bila slabo obdelana in nisem znala mešati zganjih pižev. Nekega nedeljskega popoldneva, ko sem skuhala kavo in obložila kruhke, pa je gospa vse to sama odnesla v sobo in se v veliko dnevno sobo, kjer so se mudili kvečjemu najbližji znanci. Nemoj, ki sem jih srečavala pri Giegerjevih so si bili tako zelo podobni, da sem raje pospravljala, kot jim prknavala in odgovarjala na vedno ista vprašanja o danjini, partizanski doživi na Balkanu. Izognila sem se jim, če sem le mogla. Toda ob nedeljah, ki so zame že od nekdaj puste in dolge, so mi bili celo všeč. Zdelo se mi je, da dolga priganja dolgočas, in kaj dveh popolnoma enakih in slinčnih reči je vedno razumljivo in upravičeno. Nekdo mora stati višje. Zato bi bila takrat, če bi se ne bila premagala, najraje prisluškovala v predstobi, ali vsaj od pala in pregledala obokovalcev plaših in rokavov. Ker sem se sramovala svoje ženokavij sama pred sabo, sem odšla v kuhinjo in čakala, da me je gospodinja vendarle poklicala v sobo.

Obiskovalec je sedel nasproti gorečemu kamini, ko sem vstopila, in pogledal me je nekam bežkanosko prdrčno, kot občajno ne gledajo severnjaki deklet. Bilo mi je všeč. Ne zato, ker je njegov pogled ocenjeval mojo zunanost, temveč, ker je vzbudil živahnost v meni in tako inončno nevljudnost pomešana z občutkom, da je življenje en sem žalosten ali vesel smeh. Gospod in gospa, ki sta kadila v naslanjačih, on v svojem velikem, starinskem in udobnem, ona v majhnem, modernem in trdem, sta skoraj hkrati pokazala na mladega gospoda in rekla:

»To je naš sin.«
»Ah da, vaš sin,« sem menila, kot bi ga že dolgo poznala po pripovedovanju in s fotografij.

Srečanje s sinom je bilo podobno mnogim srečanjem z neznanici, bilo pa ni prav nič nemško. Napetost med nama, otipavanje s prisotnostjo samo, niti ne z očmi, kaj šele s prsti, tisto tolikokrat doživljeno vzdusje med spoloma, pač ni bilo kaj posebno novega zame. Tudi zanj ne, menda. Po mojem je spadal med moške, ki jim priznavam oster sluh in ki so mi odvratni, ker prisluškujejo le spolnosti deklet in zanemarjajo, kar utegne biti po ženskih pojmih tudi prijetno. Sicer pa sem spontano čutila, da so gospodu sinu malo mar ženske misli, še manj morebiti načela. Sedel je s prekrižanimi nogami, imel je vitko telo in pričekno mu je lepšala obvezna nemška prečka, ki me nikoli ni nehala zabavati. Bil je temnolas, temnopolt in rjavih oči, vendar tipično severnonemško podolgovatega obraza, izrazitih potez in tankih ustnic. Gotovo so ga štele tamkajšnje punce k posebni vrsti lepotev, saj je še meni ugajal.

Ne vem več, kaj so govorili. Prve mesece v Nemčiji, ko mi je delal še jezik težave, sem lahko poslušala, ne da bi slišala. Bil je to najbolj prijeten čas mojega bivanja v tujini. Ni še prišlo domotožje, vse novo je imelo čar in privlačnost in vsega sem se lahko otresla v hipu, čim je začelo utrujati. Tudi spremenila sem se, kajti moji delodajalci in njihovi gosti so menili, da sem neobgljena študentka, podpopprečnega razuma, ki nosi verjetno dobro srce, ki pa poleg rahle neumnosti nima niti lepote in še manj denarja. Ob vsem tem sem se počutila kot dobro preskrbljeno polhce. Menda je kriva nagonska ženska preracunljivost v meni. Gospodinjine prijateljice so mi pripovedovale o svetu in življenju, gospodinja me je učila bontona in gospodar mi je skušal približati glasbo. Nikoli me nihče ni vprašal, kaj me zanima, le vsi so se čutili dolžne, da mi dajo pamet, če mi je je ni že pustila narava. Kadar mi je gospod v navdušenju, da ima popolnega nevedneža pred sabo, imenoval baritonista tenorista, ali celo zamenjal violino s celom, sem mu vljudno prikimala. Videti bi bilo kaj nehvaležno, če bi ga popravljal.

»Saj tako ne razume.«

Ne vem kdo je izrekel ta stavek. Zdrznila sem se, saj sta spadali besedici »ne razume« tudi med mnenja, ki sem jih s kimanjem venomer pritrjevala.

»Koliko je stara?« je sin vprašal mater v sikajočem severnem dialektu, kjer so glasovi sp, st, š in s le s. Ni mu odgovorila, le zastrmela se mu je v oči, skomignila z rameni in okrog

ust ji je trznila ostrina, ki se je v trenutku poglabila v razvlečeno starostno gubo.

»Tako neposredno se ne vprašuje po letih mlade dame.« sem odvrnila in vznemiril me je občutek rahle nadmoči nad vsemi tremi, ki so se ob mojem odgovoru vzravali v sedežih in se spogledali. Niso opazili, da sem prvič, odkar sem prišla mednje, dvignila glavo in to tako odločno, posmehljivo in z razposajenostjo hkrati, ko bi sploh ne vedela, da naj spregledujejo ljudje drug drugemu. Bil je eden tistih drobnih trenutkov, ki se jih toliko zvrsti pred nami ne da bi jih zaznali, in ki se kopičijo tako dolgo, da je njihova višina enaka sili, ki nam dvigne veke. Potem se sprašujemo, gledamo, spominjamo, kimamo. Tudi zdelo se mi je, da me je mladi mož prilepil k družini Gieger. Prilepil je mene, ne močega imena, vse moje drobne nagajivosti in tople peči mladosti. Spomnila sem se na vrsto večerov v kamrici zgoraj, ko sem legla v posteljo brez pričakovanja in upanja, vrsto večerov, ki so bili prazni, da sem prvič v življenju razmišljala o starosti. Kolikokrat še bom! Otrok nikoli ne premljuje o letih, le čeblija o njih. Obenem sem se zbalala, da bo gospod zdaj, zdaj vstal in odšel in bodo čez dan ali dva odšli pravkar brez vzroka nastali občutki povezanosti z novim okoljem.

»Jugoslovanka ste?« je zopet vprašal prišlec.

»Jugoslovanska državljan, da. Sem pa Slovenka.«

Prikimal je začudeno z narejenim odobravanjem, čisto tako kot kimamo vsi, kadar prikrijevamo nevednost. Doslej je že sled najmanjše nepoučenosti ranila moje domoljubje, zdaj sem se nasmehnila, kot bi igrala z gostom »Človek ne jezi se« in bi sama zmagovala.

»Deklica je velik patriot,« je zatrdil stari Gieger.

»Mi, ali vsaj jaz, nismo več patrioti. Vojna nam je ubila patriotizem,« je rekel sin.

Smehljala sem se. Kolikokrat sem že morala poslušati podobne stavke? Mene je grel v tujini nacionalizem, namesto drugih ljubezni, ponosna sem bila na svojo domovino, ker nisem mogla biti nase. In vse to, kar me je nagonsko spremljalo, je spominjalo Nemce na vojno in na njihove lastne zmote ali trpljenja v njej. In so trdili, da niso patrioti in mislili, da je vsekoren kako se imenujejo in kje žive. Kadar pa sem jim pripovedovala o povojnih letih pri nas, so se presedali dokler niso rekli:

»Toda kar smo storili Mi Nemci po vojni, to ni da bi primerjali...«

Obrnila sem se h gospodu sinu s temi nešteti, malini razburjenji v mislih:

»Prijetno. Se pravi, da se lahko že jutri preimenujete v Francoze ali Avstrijce, ali se celo priključite Jugoslaviji.«

Zazdelo se mi je, da bi vsakega mojega rojaka z njegovimi lastnostmi premagal temperament, da bi vsaj nevoljno zamahnil z roko, češ neumnost, se zjezil ali pokazal kako drugače nezadovoljstvo z mano. On pa je kot vsak pravi in dobro vzgojeni Nemec, po denarju in dohodkih srednjevisoke družbene plasti, komaj opazno pobledel in ostal tako miren, da bi ga bila občudovala, če bi bil prvi Nemec, ki sem ga srečala.

»Zelo primitivno,« je menil in bil je bolj prijazen, kot trenutek poprej.

Gospod in gospa sta prikimalava, kot bi jima bilo žal zame. Mnogo usmiljenja je prihajalo iz njunih oči in vendar nisem imela vljudnosti zanj. Sicer nisem ničesar rekla, toda čutila in mislila sem.

»Imate pri vas v šolah tudi politični pouk?«

Skoraj bi se bila zasmejala. Zasmejala tako po domače, glasno, neobzdrano, kot se baje smejejo le pokvarjene ženske v ulicah z rdečo lučjo. Če pa je bil gospod prišlec še bolj smešen od vseh gostov, ki so se že bili pred njim kot nemarni policisti zanimali za mene in za vse moje!

»V srednjih šolah mislite?« sem odgovorila. »Kaj je po vašem politični pouk?« Menda veste, da so šole v vsaki državi v duhu njenih idejnih in političnih nagnjenj.

»Nočete me razumeti. Zanima me, če je pri vas kot v Vzhodni coni, kjer vedo že otroci, kdo sta bila Lenin in Stalin.«

Počakala sem in vzdihnila.

»Stalin in Lenin spadata že v zgodovino. Dobro je, če poznamo zgodovino, kaj ne?«

Bojan Šinko:

ZIDANICA V SNEGU

Zvončkljanje kraguljčkov v prelesti zimske narave je spustilo v meni val preserne brezskrbnosti in me navdalo z občutkom brezmejne svobode. Grad in mesto sta bila daleč za nama, krog in krog ceste so se razprostirali zasneženi gozdovi v svoji veličastni tiho. Pl. Kratochwill je veselo govoril čtjavan in moramo priznati, da je bilo njegovo besedičenje duhovito. Prav zaradi tega pa sem se šele sredi dneva zavedala, da sem se na svežem zraku poštono značnila. Zaupala sem svojo skrivnost pl. Kratochwillu. Predlagal je bližnjo gostilnico »Veseli Prlek«.

Z njegovim predlogom pa se nisem strinjala. Prav gotovo sta v tej gostilni že obedovala z mojo materjo, sem si mislila, zato nisem hotela nuditi ljudem priljubljenosti, da bi si lahko brusili jezike. Najine sami so že dospeli do vznožja Pavlovskega vrha. Odločila sem se za prigrizek v zidanici tamkajšnjega očetovega vinograda. Vedela sem, da bova v njej gotovo našla kaj za pod zob. Tudi pl. Kratochwill je to vedel in opazila sem, da mu je bil moj sklep na moč pogodu.

Po razzvani ledeni cesti sta krenila konja po strmih klancu vkreber. Iz nozdrvi jima je uhajala para in njuni razgreti tesli sta bili pred mojimi očmi kakor zabrisani od meglice. Ko so se sani ustavile pred zidnico, sta težko sople.

Pl. Kratochwill je poskrbel za konja, jaz pa sem začela stikati po jedilni omari v sobi za goste za živževem. Moj trud ni bil zaman. Našla sem nekaj gnjati, pločevinasto skatlo s prepečencem, konservo jetrne pastete, čaj, sladkor in celo nekaj vložnih jajc.

Ko pa sva hotela v kuhinjskem štedilniku zakuriti, da bi zavrela vodo za čaj, sva ugotovila, da nimava vžigalice. Pl. Kratochwill, ki je bil nekadilec, jih ni imel pri sebi, jaz pa seveda še manj. Zato sem stopila po nje v viničarijo, pl. Kratochwill, ki je očitno dobro poznal vsak kotiček zidanice, pa je odšel v klet po žganje za čaj.

V zidnico sem se vrnila praznih rok. Viničarka mi je dejala, da nimajo pri hiši niti dinarja, še za sol in vžigalice ne. Revščina, ki je kraljevala v nizki, s slamo kriti vežasti bajti, me je na moč zaprepastila. Vedela sem, da so na svetu bogati in revni ljudje, tudi to sem vedela, kako živijo, rečimo, prvi. To pa je bilo moje nenadno prvo srečanje z revščino.

Najmanjšega otroka je kuhala vročica. Ves razbeljen in brezbržen je ležal sredi ledene sobe, kjer je bilo vse kakor iz leda. Kurivo da jim je zmanjkalo že o božiču, mi je pojasnila viničarka in tudi kruha že niso videli več tednov, je dodala. Odkrila sem v zidnici in si naložila v naročje skoraj vsa jedila, ki sem jih ob prihodu našla. Samo jetrno pasteto in nekaj prepečencev sem pustila za naju. Ko je viničarka sročila iz mojih rok darove, so me motrile lačne otroške oči kakor dobro vilo, ki je slučajno zašla med nje. Otroci so moglevali, ker niso morli dočakati, da mati razreže gnjat. Ko so jedli, sem se morala obrniti v stran. Grizljaj za grizljajem je izginjal v njihovih ustih, gotali so jed z očmi in z zavistno strastjo, kakor ptičji mladiči ali lačne zveri.

Tudi dva sežnja drv iz naše shrambe sem dala viničarki, da bi se otroci malo ogreli, iz svoje torbice pa dva stotaka, edina, ki sem ju imela pri sebi.

Ko sva slednjic le zakurila štedilnik — s pomočjo tlečega oglja, ki ga je prinesla viničarka iz sosednje viničarije — sem vprašala pl. Kratochwilla, ali moj oče ne ve, v kakšni revščini živijo njegove viničarske družine.

»To je popolnoma vseeno,« je dejal, »če vaš oče to ve ali ne. Ob trgatvi jim po običaju odsteje, kar jim pripada: v denarju ali v pridelku in s tem je njegova dolžnost opravljena, vest pa pomirjena. Važno pa je, kako potem viničarji z zasluženim denarjem, drvmi, živili in podobnim gospodarijo. V tem grmu tiči zajec.«

»In če dobe premalo?« sem vprašala.

»Nemara ne boste obsojali svojega lastnega očeta in ga dolžili pomanjkanja socialnega čuta,« je skoraj vzkipel. »Sicer so pa ti ljudje vajeni revščine in drugače niti ne bi mogli živeti. Kar dobijo, vse zapijejo. Vsi viničarji so takšni, kar jih poznam. Tudi ta, čigar žena je bila pravkar tukaj. Poznam ju, oba pijeta. Videl sem ju že, kako sta ob trgatvi oba ležala pijana v občestnem jarku.«

»Kaj pa, če pijeta zato, ker sta rečna?« sem vrtala dalje.

»Bežite, bežite. Tudi jaz sem reven kot cerkvena miš, pa zato kljub temu ne pijem,« je dejal in zamahnil z roko, češ: to so le prazne marje.

»Toda vi zaradi tega očitno niste nesrečni,« sem pripomnila.

»Ta dva pa sta zapadla svoji nesreči in zato tudi vinu in žganju.«

Tokrat me ni zavrnil, le občudojoče me je pogledal. »Včasih pozabljam,« je dejal, »da ste že odrasli dekliskim krilecem. V vas se že poraja ženska in z njo tudi razum, kolikor ga ženske sploh imajo. A tudi dobro srce imate, kot vidim. To mi ugaja, je pa nevarno za vas. Toda zapomnite si, to je tista večna enaka zgodba, starša se zapustita, zanemarita svoje dolžnosti. Pravica, ki potem udara moškega in žensko, zadane zadaj za njima tudi nedolžna bitja in jih ubije. Ali druga inačica na isto temo: ko viničar ne bo več za nobeno rabo, ga bo oče vrgel na cesto, ker ne bo vedel z njim kaj početi. In spet bodo prizadeti otroci. Razlika bo samo v tem, da bo morala požreti krivico tudi viničarka, medtem ko jo v prvem primeru še sama povzroča. Toda pustiva to, nisva prišla sem, da bi doživljala socialno metamorfozo in skušala preobraziti svet.«

Nevarnost — ali z drugimi besedami prisotnost mojega spremljevalca — me je spočetka prijetno vznemirila, nato pa tako zmedla, da sem zapadla nekemu vznusenemu stanju. Mahoma pa me je obšla omotica bojazni, nekaj se je brez vsakega hrupa zrušilo. Kriza gnusa se mi je sprevrgla v jok.

»Zakaj jočete?« je z mehkim glasom vprašal. »Ali sem vas morda s kakšno besedo užalil?«

Odkimala sem in čedalje bolj jokala. Toda z jokom in očitanjem — čemu neki? — sem si pridobila pomirjenje, da sem mu izčrpana omahnila v objem. Ljubkoval me je po obrazu in lasih kakor otroka in šepetal nežne besede, dokler nisem zaspala. Danes vem, bil je nasledek nenadnega nagiba, bilo je v trenutku, ko je ženska duša bolj utrujena kakor kdajkoli sicer.

Ko sem se prebudila, je zunaj že kraljevala tema.

(Odlomek iz romana o treh srečanjih »Žena na brezpotju«)

»Izmikate se mi in me nočete razumeti.«

»Kes. Sita sem vseh teh vprašanj vas Nemcev, ki se obnašate kot uzajajne in zabubljene gosonice in vendar neskončno pokroviteljsko, ker pač čutite, da boste kmalu zopet metulji. Če hočete vedeti, kako je v Jugoslaviji, pojdite tja in si ogledite, Ali pa vzemite kak politični priročnik iz zapadnih in potem iz vzhodnih dežel, odštejte tam in odštejte tu eno tretjino, pa bo resnica pred vami. Zelo preprosto.«

V hipu je bilo v sobi strahotno tiho in mirno, kot bi bila še stene užalila moja odkritost pomešana s premagovano jezo. Najprej sem radovedno strmelna v vse tri Giegerje, potem sem povesila oči in čakala.

»Če smo ti tako odvratni, zakaj si potem tukaj?« je rekla gospa s poudarkom.

»Odvratni? Ne. Saj mi niste. Le ta vedno ena in ista vprašanja...« Hotela sem še pristaviti, na katera ne morem odgovoriti, kot se ne da povedati štiritletnemu smrkavcu, kako je prišel na svet, ker pač ničesar ne ve o svetu in ljudeh, pa sem obmolnila. Pogledala sem k mladem Giegerju, ki me je zopet probodajoče meril, kot pravijo kričavi klepetavosti v moških očeh, in bilo mi je, kot bi se za bežen trenutek vrnila domov. Vstala sem, stopila k oknu in se zazrla na tisto tiho, sivo, vedno z rahlo meglico napolnjeno ulico brez otrok, čeprav je bila v predmestju, na dvonadstropne, nekoč rosposke hiše, na en sam kostani, ki ga je narava zgubila, ko jih je veliko množico nesla v Ljubljano in zazdelo se mi je, da slišim slovenske besede, ki pa so tako tihe in bolj podobne štetju ob preizkušanju zvočnika, če deluje pravilno, kot govoričnim mislim. Ulica se je kot knivulja na zaslonu oscilografa razgibala, se dvignila in padla in v nosu mi je zadisalo po zatohlem in po dimu, čisto tako kot je v moji sobi blizu Nabočičnika ob nozjih jesenskih in zimskih intrih, kadar nizek zračni tlak sili oblake z dimnika skozi odprta okna v stanovanja, namesto da bi jih pustil v nebo, ko se zračni postelmina z močnega kavca po stolah in ko so še zavese prepojene s cigaretinim dimom prejšnjega večera.

Vse v meni je hotelo domov in ko sem se tega zavedla, sem se vrnila h Giegerjem in postalo me je sram trenutne slabosti. Sprejeli so me zelo tuje. Bilo je, kot bi jih razočarala, ker sem jim pokazala nekaj misli in čustev, kot bi me obdolžili, da ne poznam bontona, ker sem bila človek. In bili so mi mnogo bolj všeč kot trenutek poprej, ko sem jih motrila z ironično odpušljivostjo. Vseč, ker so bili podobni dojenčkom in niso vedeli, kaj bi z mano in kaj sami s seboj.

ZAIGRANI STOTAKI

V našem mestecu je bil semanji dan. Trgovci in drugi kramarji so že navsezgodaj postavili stojnice ter izobesili blago. Proti osmi uri, ko so prispeli plaki, se je sejski prostor napolnil z ljudmi. Bil je puščen dan v decembru, zato ni bilo tiste živahnosti kot ponavadi ob sejskih dneh.

Pač. Pod širokim, pisanim dežnikom so se gnetli ljudje. Veliko ljudi. Vse oči so zaverovane zrle v leseno kroglo, ki je nihala na ovici in pod spretnimi gibi temnookega moža za ruleto udarjala v leseni nastavec. Vsak zadetek je pomenil dobiček: pero, kemični spivčnik, nož, uro in druge bleščeče predmete dvomljivega izvora. In vse to za bora dva stotaka, ki ju je bilo treba zastaviti v igro...

»No, bo kaj...?«

Sreča vas čaka,« je vabil mož za ruleto.

»Kaj je to dva stotaka, pa dobiš uro...«

Nič! Ljudje so bili nezaupljivi. Vsakdo je čakal, kdó bo prvi začel. Končno se je prerinil v ospredje

tršat mož, kmet s cekarjem pod pazduho, vrgel na mizo dva zmečkana stotaka ter prijel za kroglo...

Zadel je, vzel uro ter drugič vrgel denar na ruleto. Krogla je spet zadela. Potem se je začelo zares. Ljudje so vročični od razburjanja segali po krogli, polagali na ruleto stotake in... izgubljali. Včasih je tudi kdo zadel...

Pred ruleto se je postavil šibak deček v prevelikem, ponošenem sukniču. »Kaj se preroča naprej, smrkavec,« so se ga nejevoljno otepal odrasli. »Pustite me, igral bom,« je rekel in stisnil ustnice.

In je res. Pred moža pri ruleti je položil dva lepo preganjena stotaka. Roke so se mu malce tresle, ko je prijel za kroglo, pogledal navzoče in zamahnil. Krogla je zanihala in zamahnila v prazno. Nič. Dečku je šlo na jok, roka pa mu je sama od sebe segla v suknič.

Še enkrat. Sedaj je bil že preveč razburjen, da bi zadel. »Se enkrat vrzi. V tretje gre rado,« je nekdo rekel posmehljivo. »Bi, pa nimam več,« je tiho izjeljal deček, stisnil ustnice ter se neopazno izgubil med ljudmi...

Igra pod dežnikom se je nadaljevala. Ljudje so igrali, mož za ruleto se je drl z zariplim glasom, vabil nove žrtve in spravljaj stotake v torbo. Proti popoldnevu je orveč na sejmšču ponehal. Podjetni lastnik igralnice je zložil pisani dežnik, pograbil torbo z denarjem ter zaviol v bližnjo gostišče.

Popoldan, pravzaprav večer. Sejmariji so pospravljali blago in podirali stojnice. Ljudje so se razšli domov ali v gostišče.

Bil je on, deček, ki je zaigral štiri stotake. Sedel je na cementnem postavku v tistem prevelikem sukniču sam in jokal. Pristopil sem.

»Zakaj jokaš?« Nič. Sunkovito me je pogledal in močneje zahlipal, da se je sunkovito streslo šibko telesce. Potem je v pretrganih stačkih povedal svojo življenjsko zgodbo:

Cez poletje je služil za pastirja nekje čez Muro. Očeta nima, mati hodi na delo. Poleti še gre, huje je čez zimo. Stirje nedorasli otroci, z njim kajpak. No, letos ne bodo stradali, ker je on zaslužil krompir in drugo.

In stotaki? Celo poletje jih je hranil, da bi domov grede kupil mlajšim bratcem skromno darilo. Sam ne ve, kaj ga je zmotilo, da je začel igrati.

Dal sem mu stotak in deček se je skozi solze nasmehnil. Potem je vstal in odšel po cesti šibak in neznoten.

Na ulico se je prikradel večer...

Lojze

REKONSTRUKCIJE CELJSKE INDUSTRIJE

(Poseben dopis za Pomur-
ski vestnik)

Celjani si štejejo v čast, da je njihovo mesto z dobrimi trideset tisoči prebivalcev tretje slovensko mesto tako po velikosti kot gospodarski moči. Tretji želijo Celjani tudi ostati, čeprav imajo v Kranju in Kopru pomembna tekmeča.

Celoten celjski okraj šteje okrog 200.000 prebivalcev, pri čemer se jih še 45 odstotkov preživlja s kmetijstvom. Industrija je zelo pestra in obsega domala vse panoge. Tekstilna in kovinska industrija rahlo prevladujeta. V okraju je vsega 55 industrijskih podjetij, ki zaposlujejo nad 20.000 delavcev in uslužbencev.

Razvoj gospodarstva je v celjskem bazenu nekako v skladu s slovenskim povprečjem. Povprečni letni dvig proizvodnje se giblje okrog deset odstotkov. Za leto 1960 je predvideno povečanje industrijske proizvodnje za 9,8 odstotka. V milijardah se suče to od okrog 58 milijard na 63 milijard v novem letu.

V bistvu bo tudi v novem letu napredek dosežen predvsem z modernizacijami in majšimi rekonstrukcijami. V Celju in okolici bodo v novem letu povečali proizvodnjo vse tovarne. To povečanje se bo gibalo

v glavnem med 50 in 400 milijoni din. Omembe vreden je napredek v tovarni perila, grafični industriji »Aeros«, tekstilni tovarni »Metka«, finomehanski »Idro« in Cinkarni.

V okolici bo dosežen večji napredek v tovarni nogavic v Polzeli, ki se postopoma modernizira, dalje v tovarni usnja v Konjicah, v tovarni kovane-rodja v Zrečah in v tekstilni tovarni v Preboldu. V slednji si prizadevajo ustanoviti predalnico.

Za razvoj gospodarstva v celjskem bazenu so velikega pomena rekonstrukcije, ki sicer letos še ne bodo dale rezultata, zato pa več v prihodnjih letih. V mislih imam investicije v treh največjih celjskih podjetjih — Tovarni emajlirane posode, Cinkarni in štorski železarni.

Cinkarna ima že odobreno 900 milijonov din za rekonstrukcijo pražarne (ena nova peč), za zgraditev novih naprav za žvepleno kislino (povečanje proizvodnje od 30 na 50 tisoč ton) in obnovo obrata litopon. Z napravo za vsrkavanje žvepljenih plinov bodo Celjani rešeni tudi neprijetnega plina.

Tovarna emajlirane posode se pripravljata na veliko rekonstrukcijo, modernizacijo in raz-

širitev podjetja. V nekaj letih, kolikor bodo dela trajala, bodo proizvodnjo podvojili; bruto-produkt se bo povečal od sedanjih 6,5 na 12 milijard din.

Omeniti velja tudi priprave za rekonstrukcijo železarne v Storah, ki sodijo v celjsko območje. Tu predvidevajo zgraditev velikega električnega plavža, modernizacijo valjame in še nekaterih obratov. Z rekonstrukcijo naj bi povečali bruto-produkt od sedanjih 6,5 na 11 milijard din.

V novem letu bo pridobilo Celje tudi nekaj pomembnih podjetij komunalnega značaja. V prvi vrsti moramo omeniti novo industrijsko pekarno, ki bo v kratkem pričela z delom. Niema zmožljivost bo 15 do 20 tisoč kg kruha in peciva dnevno. Nekoliko bolj se je zakasnila gradnja mlekarne, čeprav je objekt že pod streho. Veliko skladišče živil z zmožljivostjo 300 vagonov bo zgrajeno do jeseni. Letos bodo v Celju večji del lokalnih sredstev investirali v obrt.

Ob koncu sestavka naj povem še to, da celjski okraj preko vodne skupnosti vloži letno okrog sto milijonov din za regulacijo Savinje na območju Celja ter za regulacijo Pake v Sošanju. Z regulacijo, kot kaže že štiriletno, ne bodo zavarovali le Celja in Soštana pred poplavlami, temveč bodo zboljšali tudi kmetijske površine.

Hmelji, ki spremlja potnika po močvirski od Vojnika do Vranskega, letos sicer nima prave cene na svetovnem trgu, toda tukaj so ljudje prepričani, da se bo položaj snet popravi. Hmelji je bil tisti, ki je dvignil suvinjsko kmetijstvo na najvišjo raven v Sloveniji, razen tega pa je tudi pomemben vir deviz.

Janko Volf

Pogled na novo Velenje, najmlajše slovensko mesto

VELENJE GRADIJO NAPREJ

(Posebej za »Pomurski vestnik«)

Najlepši primer socialistične izgradnje je novo Velenje. Ker potrebuje naše gospodarstvo veliko premoga, so začeli razvijati tudi ta rudnik, katerega zaloge cenijo na 600 milijonov ton. To ne bi bilo še nič nenavadnega, če ne bi družba hkrati mislila tudi na življenjske razmere rudarjev in delavcev. Tako pa so v Velenju zgradili celo mesto po modernih urbanističnih vidikih. Tu so zgradili že nad tisoč novih stanovanj, nove šole, trgovine, kulturne ustanove, parke, uredili so jezero, športna igrišča in še mnogo tega. Danes ima Velenje le še pet do šest tisoč prebivalcev, toda ne bo dolgo, ko jih bo imelo petnajst, dvajset tisoč.

Novi prebivalci Velenja, ki so prišli s pohorskih področij, Kozjanskega, Haloz in tudi iz Pomurja, so se pokazali ne samo dobre rudarje, temveč tudi dobre proizvodilne delavce pri graditvi mesta. V velenjskem rudniku nakopljejo letno že okrog 2 milijona ton lignita, prav letos pa odpirajo zahodno polje, s čemer se bo proizvodnja povzpela na 3 milijone ton.

Velenje ima še velike perspektive. Postalo bo pravo in-

dustrijsko mesto. Že čez nekaj mesecev se bo sem preselila tovarna štedilnikov iz Gorenja, proučujejo pa zgraditev sušilnice za lignit in zgraditev kemičnega kombinata.

Velik napredek beleži tudi Soštanj, ki je z Velenjem organsko povezan. V Sošanju bo te dni pričel z delom nov obrat za proizvodnjo opeke iz lurgi pepela, ki ostane pri termocentrali. Ta obrat bo delal neprekinjeno poleti in zimski

in bo zalegel za tri cpekarne.

Se pomembnejša je gradnja druge faze termocentrale. Zdaj že montirajo naprave, tako da bo konec leta že pričela s poskusno proizvodnjo. Z II. fazo bodo proizvodnjo električne energije povečali na 700 milijonov kWh. Soštanska termocentrala je pomembna zlasti kot dopolnilo dravskim hidrocentralam, ki so odvisne od vodnih razmer.

Janko Volf

NOVOLETNI SPREHOD PO KOPRSKEM

BOGASTVO NA RAZVALINAH PRETEKLOSTI

VČERAJ REVNO IN ZAOSTALO KOPRSKO — DANES ŽE MOČNA
GOSPODARSKA POKRAJINA — BLESTEČI USPEHI INDUSTRIJE IN KMETI-
TIJSTVA TER NAGLA STANOVANJSKA IZGRADNJA. KOPER — MESTO
PRIHODNOSTI — INDUSTRIJSKI VELIKANI SI UTIRAJO POT NA TUJA TR-
ZIŠČA — SPLOŠNA PLOVBA PIRAN DRUGO NAJVEČJE POMORSKO POD-
JETJE V JUGOSLAVIJI — VSA SLOVENSKA OBALA V DOLŽINI 36 KM ENO
SAMO TURISTIČNO NASELJE — V NOVO LETO S SE VEČJIMI NAČRTI.

Kakšna je zapuščina, ki jo lahko pusti okupator, nam je predobro znano iz lastnih izkušenj. Toda stanje na Koprskem je bilo po odhodu Italijanov naravnost obupno. V pravem pomenu besede: znašli smo se pred zaostalostjo in ruševinami, ki so grozile iz vsake kraške kotanje, kot da opozarjajo na brezupnost in usojeno revščino.

(Posebej za »Pomurski vestnik«)

In tedaj se je, kakor čez noč, vse obrnilo in danes že vidimo nova naselja, široke ceste, veliko pristanišče, desetine ladj

velikank, ki pod slovensko zastavo orjejo svetovna morja in še sto in tisoč manjših ali večjih delovnih zmag, ki so začele nove dobe, novega življenja... Vsak dan pomeni novo stopnico do končnega cilja, visoka sredstva, ki jih nalagamo v ta predel naše domovine, pa lepe obete za vso skupnost.

INDUSTRIJA IN KMETIJSTVO

Ti dve veji gospodarstva sta se v zadnjih letih najbolj razmahali. Temu primerno so tudi rezultati. Fizični obseg industrijske proizvodnje se je povečal letos v primerjavi z lanskim letom za celih 40 odstotkov. Izraženo v vrednosti: od 14.161 milijonov dinarjev na 19.700 milijonov dinarjev. Z dokončno izgradnjo tovarne motornih koles »Tomose« pa se bo ta odstotek že v doglednem času občutno povečal. Tudi industrija za predelavo rib Delamaris v Izoli je po združitvi treh tovarn v močnem kombinatu na najboljši poti, da bo z načrtnim delom in z lastno ribiško floto za ribolov na Atlantiku svojo proizvodnjo podvojila. Obsežnost teh dveh gigantov zgovorno ilustrira številni zaposlenih delavcev, ki bo kmalu doseglo številko pet tisoč. Ker gre predvsem za domačo delovno silo, seveda ne more biti govora, da bi vprašanje zaposlitve lahko sploh postalo problem.

Kmetijstvo na Koprskem se vse do nedavna ni razvijalo skladno s proizvodnjo v drugih vejah gospodarstva in s potrebami trga. V zadnjih letih pa so bili sprejeti ustrezni sklepi, kar se že odraža v povečani proizvodnji, predvsem na socialističnih posestvih, pa tudi pri zasebnih gospodarstvih. Že prihodnje leto se bo dvignila proizvodnja na blizu 9 milijard dinarjev.

Tudi stanovanjska izgradnja in reševanje številnih komunalnih vprašanj terja visoka sredstva. Prvič zaradi izredno povečanega dotoka prebivalstva in drugič zaradi dotrajanih in v mnogih primerih življenjsko nevarnih stanovanjskih posojil. Izgradnja stanovanj posvečajo največ pozornosti v obalnih mestih — Kopru, Izoli in Piranu —, kjer je tudi največja naloga zasebnih graditeljev družinskih hiš.

Najbolje perspektive za nadaljnji razvoj ima okrajno središče Koper. Regionalni načrt slovenske obale določa Koper kot bodočemu pristanišču mednarodnega pomena, posebno vlogo. Po tem načrtu, ki ga je izdelal ing. arch. Edo Mihovec, bo imel Koper že v bližnji prihodnosti blizu sto tisoč prebivalcev.

TRANSPORTI ZA TUJINO

Sloves odličnih izdelkov tukajšnje industrije si je utri pot tudi že na tuja tržišča. Sicer pa — kdo ne

jinac, ki jih gradijo v puljski ladjedelnici »Ljanki«, bomo brez dvoma dobili take plovnice enote, ki nam jih lahko zavidoj tudi v tujini.

Zato ni čudno, da odvarja to pomorsko podjetje iz dneva v dan nove ladijske proge. Potniško-tovorne ladje »Bled«, »Bohinje« in »Bovece« pa so povezale Koper neposredno z ZDA.

Zanimivo je tudi to, da skoraj nobena prekoceanika ne more pristati v svojem matičnem pristanišču Piranu. Zato lahko Pirančani vidijo svoje ljubljenske samo od daleč, ko režejo valove proti Trstu. Toda nikar ne mislite, da so zaradi tega manj ponosni na svoje kolose, ki jih spretno vodijo slovenski pomorščaki. Ne slovi zaman daleč po svetu Pomorska srednja šola v Piranu, katere gojenci so brez posebnih nezdor prepeljali že nešteto ljudi in dragocenega tovora tudi skozi največje viharje.

IN TAKŠNA BO BODOČA
SLOVENSKA »RIVIERA«

Slovenska obala ni dolga. Od Debelega ritca pred Trstom pa do Izole Dragonje v solinarski predeji Piranskega zaliva je samo 36 kilometrov. Razumljivo torej, da nam je dragocena vsaka ped le, za tujce tako vabljive obale.

Ankaranska obala pod Miljskimi

hrbi bo že v nekaj letih eno izmed največjih jugoslovanskih turističnih področij. Od Debelega ritca do novega koprškega tovarnega pristanišča predvideva projektant tri turistična središča z več hoteli, ki bodo imeli skupno zmožljivost najmanj 10.000 postelj. Pred dnevi pa so strokovnjaki dokončno razpravljali o uredbi mednarodnega parka ob vsej ankaranski obali. Ustrezna klima in zaščita vegetacije pred burjo so pač najboljšje zagotovile, da bo bujna mediteranska vegetacija dobro uspevala.

Poleg tega bo že v prihodnjih letih urejena vsa slovenska obala. Moderni hoteli, moteli, najsolednejša kopališča z vsemi pripadajočimi športnimi napravami bodo brez dvoma odločno prispevali k temu, da bo slovenska riviera postala zbirališče novih tisočev in desetstisočev domačih in tujih letovisčarjev. Poleg bo tudi jadranska magistrala imela izhodšče že pri Deblem ritcu in ne v Reki kot sedaj. Boro Borovič

Bela Zrim

ZGRADIMO CESTO MAČKOVCI-ŠALOVCI

Na zborovanju v počastitev 40-letnice SKOJ in KPJ v septembru letos v Adrijancih je pomurska mladina sprejela veliko nalogo: v letu 1960 zgraditi cesto Mačkovec—Šalovci.

Navdušeno so sprejeli to nalogo vsi pomurski fantje in dekleta. Na sestankih in konferencah, povsod, kadar se zberejo, razpravljajo o delovni akciji, ki jih čaka prihodnje leto. Med sklepi, ki jih sprejemajo ob takšnih priložnostih, je vedno tudi sklep: »Udeležili se bomo v največjem številu zvezne akcije in lokalne pri gradnji ceste Mačkovec—Šalovci.«

Že v letu 1957 je začela mladina graditi to cesto. V treh brigadah so se dijaki, delavci in kmečki fantje ter dekleta borila z usedom in v vagončkih so odvažali zemljo na vesip. Dve leti je že od takrat in pomurska mladina z veseljem pričakuje, da bodo lopate in krampji spet zapeli v senci smrekovega gozda.

Izgradnja ceste Mačkovec—Šalovci ima velik gospodarski pomen, saj bo za več kot deset kilometrov zblizala ta dva kraja in oddaljeni predeli Goričkega bodo še bližje pomurskemu gospodarskemu in kulturnemu središču. Gospodarski in politični razvoj krajev ob novi poti bo tako še hitrejši, prebivalstvu pa bo mogoče hitro priti v okrajno središče. Seveda gradnja tega objekta zahteva velika denarna sredstva, katerih na okrajni ljudski odbor Murska Sobota in občinski ljudski odbor Petrovec—Šalovci nimata dovolj. Zato bo morala nekaj sredstev prispevati tudi republiška uprava za ceste.

Ta delovna akcija v Pomurju pa bo imela tudi velik vzgojni pomen. To bo šola mladih ljudi, ki bodo prej ali slej prevzeli odgovorna mesta v tovarnih in delavnicah, v šolah in na kmetijskih posestvih. Na tej akciji bodo sodelovali tudi mladinci in mladinke iz drugih krajev Slovenije. Delo na trasi in življenje v brigadirskem naselju bo zblizalo mlade graditelje, tovariši iz drugih krajev pa bodo spoznali življenje pomurskih prebivalcev in njihove napore in težave, s katerimi se srečujejo na poti v lepše življenje, v socializem.

V številnih tečajih in seminarjih si bodo mladi graditelji pridobili mnogo potrebnega znanja in izkustev. Želja mladine, da s svojim delom prispeva drobec k razvoju Pomurja in vzgaja socialističnega človeka, bodo premagala vsako oviro, pa tudi pomanjkanje sredstev za tako potrebno akcijo.

Vsak človek pričakuje ob Novem letu nekaj pomembnega in si želi, da se mu vsaj ena izmed mnogih želja izpolni; pomurska mladina pa ima prav tako samo eno veliko željo: zgraditi v letu 1960 cesto Mačkovec—Šalovci!

Kaj si obetamo od novega leta na Goričkem

Kuzma, Dolič, Matjaševci in Trdkova so znani goriški kraji. V teh krajih se je zadnja leta marsikaj spreminilo. Pomembna pridobitev je avto bina za Kuzma—M. Sobota. Na tej progi vozi avtobus dvakrat dnevno tja in nazaj. Na ta način imajo prebivalci omenjenih goriških krajev ugodne zveze z ostalimi predeli naše domovine.

Ob zimskih večerih se suče pogovor prebivalcev teh krajev predvsem okrog treh stvari: o elektrifikaciji, o novi šoli v Kuzmi in o slabih krajevskih cestah. O teh problemih ljudje na Goričkem dnevno razpravljajo in razglašajo.

Toda ne razglašajo samo, tudi z delom so že pristopili k reševanju teh problemov. Ustavimo se malce pri elektrifikaciji. V zadnjih dneh dovažajo in razvažajo kmetije električne drogeve za doljnovo in ostalo omrežje. Na Gor. Savičih že imajo električne drogeve za omrežje postavljene, medtem ko jih bodo v Kuzmi, Dolici in Matjaševci postavili v naslednjih zimskih dneh. Nekateri kmetje imajo pripravljeno tudi že notranjo instalacijo, verjimi pa delajo pregovorne denarna sredstva. Nekateri ocenjujejo ta problem kot zelo kritičen, toda tem nič bo kot zgled mala kmetica iz Gor. Petrovec, ki sem jo vprašal, kako je zadovoljna z dej., ko ima električno razsvetljavo v hiši, oz. roma: če je že prebolela finančne težave. Veselo mi je odgovorila, da se zdaj čuti kot prerajeno. Dodala je, da bi se tudi strelja za elektriko, če bi ji jo kdo hotel vzeti. Tudi Kovačev aba iz Kuzme pravijo, da morajo smeti elektriko v hiši, pa četudi jim bo ostalo samo eno tele v hlevu.

Torej: z obeti, da bomo v prvi polovici prihodnjega leta tudi v Kuzmi in okolških vaseh zasvetili z električno lučjo, stopamo v novo leto.

In pri šoli: res, v Kuzmi sta dve šoli, toda precij premajhni, da bi mogli zadovoljiti potrebam omenjene, katero občina okoli 400 otrok v Kuzmi, Dolici, Matjaševci in Gor. Savič. Precij pregovorne povzroča predmetim učiteljem pouk zdej v zgornji, zdej v spodnji šoli, tako da morajo na dan večkrat hoditi iz ene šole v drugo. To je

posebno neugodno ob slabem vremenu. Zato se ne smemo čuditi, če učitelji takorekoč bežijo z Kuzme.

Za o občinski ljudski odbor Murska Sobota dodelil za zidavo nove šole v Kuzmi 18 milijonov dinarjev, prebivalci omenjenih krajev pa so obljubili, da bodo s prostovoljnimi delom pomagali pri gradnji šole in tudi izdelali potrebno zidno opeko. V ta namen so se dogovorili s KZ Kuzma, da bodo s skupno močjo napravili zidno opeko za šolo in skladišče, ki ga bo v prihodnjem letu zgradila KZ Kuzma.

Ker prebivalci vidijo, da je nova šola neubudno potrebna, so že začeli s kopanjem zemlje, tako da bo slednja bližnja spemlad že pripravljena za izdelavo opeke.

Cesje so svojvrstven problem za vse goriške kraje, kar lahko vidimo iz vsakdanjih časopisnih poročil. Tem poročilom lahko marne duše pridimo z ugotovitvijo, da so naše ceste, posebno krajevarne, res v kritičnem stanju. Vzrok za tako slabo stanje cesi je psé pomanjkanje denarnih sredstev, še bolj pa pomanjkanje kamnja in gramozu, ki ga je v bližini težko dobiti. V jesenskih dneh so na Gor. Savičih in v Kuzmi popravili nekaj cesi, v zadnjih dneh pa so tudi prebivalci Dolici nazvali okoli 60 kub. metrov gramozu na cesto proti Matjaševcem in Trdkovi. Posebno v slabem stanju je ta cesta. Če človeka zanese pot v Matjaševce ali v Trdkovo, skoraj ne more naprej. Prebivalci teh krajev si želijo, da bi to cesto prevzela občina kot občinsko cesto IV. razreda. Upajo pa, da bodo prihodnje leto dobili več denarnih sredstev za popravilo cesi v teh krajih. Sicer se lahko zgodi, da bodo cesje povsem neuporabne.

Lahko bi zapisali še marsikaj iz življenja v teh krajih, vendar končujem z željo, da bo prihodnje leto tudi po naših hišah, raztresenih po hribih in dolinah, zasvetila elektrika, da bo pod streho nova šola v Kuzmi, da nam učiteljstvo ne bo bežalo iz naših krajev in da bo pot v Matjaševce ali Trdkovo prijetna.

Bela Zrim

BRASILIA

„Bogata obala“

ČETRTA NAJVEČJA DRŽAVA NA SVETU, V KATERI GRADIJO NOVO GLAVNO MESTO IN INDUSTRIALIZIRAJO DEŽELO

KOSTARIKA — RAJ ZA AMERISKO DRUŽBO »UNITED FRUIT COMPANY« — ČETRTINA DEŽELNEGA PRORACUNA ZA PROSVETNE NAMENE — DEŽELA, KI JE PRVA MED AMERISKIMI DEŽELAMI NAPOVEDALA JAPONSKI VOJNO.

Zadnji dogodki v Braziliji niso bili tako odločilni, da bi pretresli četrto največjo državo na svetu. Prišlo je le do manjšega upora, ki so ga v 36 urah zatrli, oficirje pa polovili. Vse je ostalo po starem, kljub temu, da preživlja Brazilija pravkar pomembne dogodke. V zadnjih letih gre za industrializacijo, za osvoboditev od tuje kapitala in za hitrejši gospodarski razvoj. Brez težave seveda ne gre in tudi brez tuje vmešavanja ne morejo izpeljati vseh svojih zamisli. V bistvu je v Braziliji trenutno v ospredju proces industrializacije in premeščanja glavnega mesta v središče države, da bi s tem tudi premestili veliko število prebivalstva iz obalskega področja.

deželah do čestih uporov, revolucij in prelivanja krvi, tam kjer pa vodijo upor kapitalisti, ali celo naprednejši sloji, imajo dogodki vedno hujše posledice, kot samo spremembo

pitajst dobil vse oblike evropskega ali ameriškega bogataša. Za tujci pa ni tako. Najosnovnejši statistični podatki nam povedo, da živi od kmetijstva 67 odst. ljudi, da

bi radi izvlekli iz petroleja svoj lasten dobiček, ker pa nimajo dovolj denarja, morajo ponuditi koncesije tujim družbam.

Zaradi sporov so Američani začeli zadnje čase izvajati proti Brazilcem čudno politiko. Odkupili so jim na primer velike količine bombaža, toda potrudili so se, da je bombaž ostal v skladiščih in da Brazilci niso dobili potrebnega denarja. Podobno je s kavo in drugimi pridelki.

Da bi si zagotovili trg, so se Brazilci odločili za zadnji korak — navezali so trgovske stike z vzhodnoevropskimi državami, čeprav na primer s Sovjetsko zvezo sploh nimajo diplomatskih odnosov. Sklenili so velike trgovske posle, to pa Američane zelo peče. Delajo vse mogoče težave, toda Brazilija namerava ostati zvesta svojim tradicijam.

MESTO NA PLANJAVI

Ze nad sto let sanjarijo Brazilci o novem glavnem mestu, ki naj bi bilo obnem tudi naravno središče velike dežele. Pred leti so se končno odločili za gradnjo mesta, ki so ga imenovali Brasilia. V njem naj bi stanovalo 700 tisoč ljudi. Za gradnjo vladnih palač in drugih stavb so najeli najboljšo brazilske arhitekta, ki sodijo obnem tudi med najboljše arhitekta sveta.

Mesto bo imelo obliko letala, od obale pa bo oddaljeno tisoč kilometrov. Graditi so ga začeli z geslom — iz nič v nič. To tudi ustreza resnici, kajti tam, kjer raste Brasilia, je pred dvema letoma prebivalo daleč na okoli le nekaj tisoč ljudi, vsoka gola planjava pa ni bila nič kaj mikavna za naseljence. Prihodnje leto naj bi prvi vladni naseljenci že prišli v mesto.

Izgradnja mesta bo imela za brazilske gospodarstvo velike posledice. Omenili smo že, da so se ljudje stiskali ob obali in da je še ogromno zemlje, ki bi jo lahko proračili in posejali. Da pa bi ljudi usmerili v nova področja, morajo najprej zgraditi lepe in tople palače v Rio de Janeiru predsednik republike in ves vladni aparat. Poleg

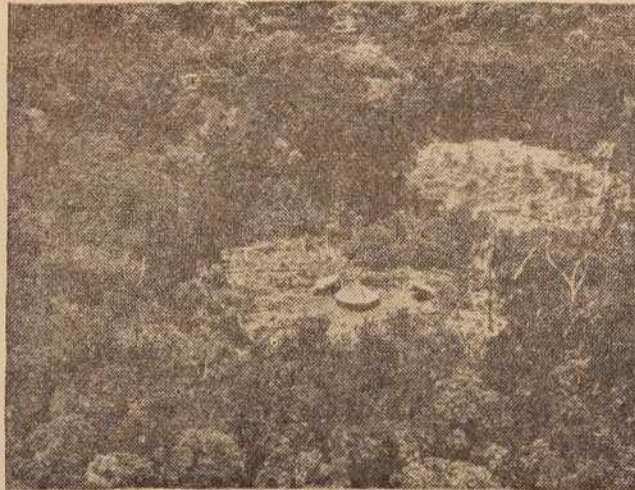
Ko je leta 1502 Kristof Kolumb priplul do obale današnje Kostarike, je našel razmeroma majhno število domačinov. Zato pa je odkril, da je zemlja zelo bogata. Ni ga torej zaman imenoval »Costa Rica«, to je bogata obala. Ime je ostalo in dežela se je pričela po njej tudi imenovati. Gre za ozemlje kakih 50 tisoč kvadratnih km, na katerem živi približno milijon prebivalcev, v veliki večini potomcev nekdanjih španskih priseljencev.

Zal, bogastvo dežele ne uživajo domačini. Plantaže kave, kakaoa in banan so v veliki večini last ameriške družbe »United Fruit Company«. Kolikšen dobiček prejema samo od gojenja banan in njihovega izvoza najbolje osvetljuje en sam podatek. Družba je pred nedavnim na lastne stroške zgradila dve veliki pristanišči ob pacifiški obali.

Industrija je v primerjavi s kmetijstvom slabo razvita. Obratuje le nekaj tovarn za predelavo kave, sladkorja in olja. Vpliv tuje kapitala, posebnost »United Fruit Company«, je izredno močan, tako na gospodarskem kakor tudi na političnem področju. Posebne pravice, ki jih uživajo tuje družbe, temelje na starih sporazumih o izredno nizki obdavčitvi tujih investitorjev ter nizki carinski lestvici. Ker je tuji kapital popoln gospodar tudi na notranjem trgu, je razumljivo, da večkrat podreja deželne nacionalne koristi svojim smotrom.

Vendar smatrajo Kostariko zaradi številnih naprednih zakonov in predpisov med najnaprednejše latinsko-ameriške dežele. Vse vlade posvečajo pozornost razvoju prosvetnega sistema. Izdatki v te namene znašajo redno četrtno celotnega državnega proračuna. Seveda so temu primerni tudi rezultati. Na vsakih 700 prebivalcev pride ena osnovna šola. Prebivalstvo je v glavnem pismeno. Osnovno šolstvo je v celoti brezplačno. Glavno mesto San José, ki šteje več kot sto tisoč prebivalcev, ima vse

tega so v tem področju države odkrili velika nahajališča vsakovrstnih rud. Tudi zato naj bi odšli ljudje iz starih domov, da bi lahko z večjo vneto začeli graditi četrto največjo državo na svetu.

Naselje v džungli ob porečju Amazonke

ene oficirsko-veleposestniške garniture za drugo. Tako je bilo v Braziliji, v Mehiki, Venezueli in na Kubi.

Za južnoameriške države velja še ena posebnost. Kapitalist se mora boriti na dveh frontah, to je proti veleposestniku in tujemu vplivu, tako da iz notranjega prepričanja rade volje vpliva denar v državne posle, s čimer nehoti pomaga pri splošnem gospodarskem vzponu dežele. Ko bosta sedanjega sovražnika izginila, bo ka-

je komaj 6,2 odst. dežele obdelane, da bi lahko obdelali še 3,5 odst. da pride na prebivalca osem ha gozda, da je vsa država skoraj za polovico pokrita z gozdovi in da je na površini osem in pol milijonov kvadratnih km komaj 55 milijonov ljudi. Majhna primerjava z nami — naša država je 33-krat manjša, prebivalcev pa je samo za trikrat manj.

Večina ljudi se stiska ob obali, kajti kljub velikim površinam, je nekaj manj kot polovico dežele za naselitev neprimerne. V severnem področju, v porečju Amazonke, pride na enega prebivalca nekaj kvadr. km zemlje, ker je zemlja močvirnata, življenjski pogoji pa so za belega neznanost. Poleg panterjev, skakalopotača, krokodilov in drugih nevarnih zverin, preganjajo beleč še insekti, kobilice in mravlje. Cenravn propade ob Amazonki milijarde kubikov lesa, ga ne izkoriščajo, ker nimajo žag.

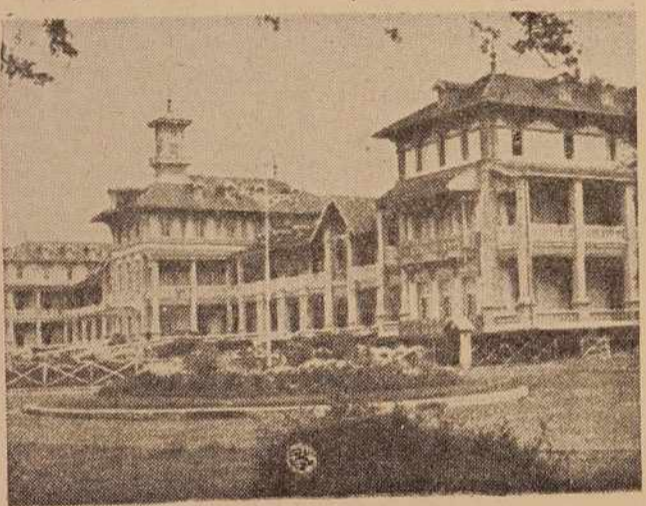
TEŽAVE Z INDUSTRIALIZACIJO

V prvem zaletu so najprej izgradili lahko industrijo, tako da je 25 odst. vseh delavcev zaposlenih v tekstilnih tovarnah. Država je šele v zadnjih letih začela vlagati večja sredstva v rudarstvo, petrolej in promet. Tukaj pa se je začel tudi spor z Američani. Brazilci

IME PO DREVESU

Država Brazilija je dobila ime po drevesu sbrasil, ki ga uporabljajo za pridelovanje rdečih in rdeče barve. Prvi so prišli v Brazilijo Španci, toda že po nekaj letih so jih izisnili Portugalci. Od takrat je kolonija doživljala enako usodo, kot vse južnoameriške dežele. Trgovci so jo nesmiljeno izkoriščali, vračali pa bure malo. Šele pod vplivom Napoleonomovih vojn je Brazilija postala leta 1822 samostojna država, toda za razliko od ostalih takratnih samostojnih republik, je postala Brazilija kraljevina. Šele leta 1889 so proglasili republiko in od takrat se začela njen gospodarski vzpon.

Začetek je bil težaven, ker so prevladovali veleposestniki, kar je značilno za vse južnoameriške države. Zaradi trenj med posameznimi veleposestniškimi skupinami pride v zaostalih

Moderen hotel na Madagaskarju

MADAGASKAR

MOCNO NACIONALNO GIBANJE, KI JE ZAJELO CRNI KONTINENT, SE ODRAZA V VSE VEČJIH ZAHTEVAH OVDIŠNIH IN POLOVDIŠNIH DEŽEL PO POPOLNI SVOBODI IN NEODVISNOSTI. TO GIBANJE SE MOCNO ODRAZA TUDI V NEKDANIH FRANCOSKIH KOLONIJAH, KI JIH SKUSA VLADA DE GAULLA OHRANITI V TAKO IMENOVANI FRANCOSKO-AFRISKI SKUPNOSTI. MED MOCNE POBORNICE POPOLNE NEODVISNOSTI SODI TUDI OTOK MADAGASKAR OB JUGOZHODNI AFRISKI OBALI. MERI 592 TISOČ KVADRATNIH KILOMETROV, TO JE PRAV TOLIKO KAKOR FRANCIJA IN BELGIJA SKUPAJ. ŠTEJE PRIBLIŽNO 4 MILIJONE 400 TISOČ PREBIVALCEV. PRIPADNIKOV NAJRAZLIČNEJŠIH MALGASKIH PLEMEN. V TO ŠTEVILO JE TUDI VSTETIH 75 TISOČ EVROPEJCEV, V GLAVNEM FRANCOZOV IN NEKAJ INDUSOV TER KITAJCEV.

K Madagaskarju prištevamo tudi otok Amsterdam ter otočje Kargelen s približno 200 manjšimi otoki. Prebivalci Madagaskarja so črne rase, po jeziku pa sodijo k malajsko-polinezijski skupini. Ukvarjajo se z živinorejo in kmetijstvom. Poglavitni proizvod, ki je hkrati tudi najvažnejša hrana, je riž, pridelujejo pa tudi vanilj (letno izvažajo 400 ton te začimbe), kavo, tabak, sladkorni trst in koruzo. Od 5 milijonov hektarjev zemeljskih površin obdelujejo za sedaj samo milijon tristo tisoč hektarjev.

Odkrili so tudi izredno bogata nahajališča najraznovrstnejših rudnin, med njimi velike naloge urana. Potemakem je razumljivo, čemu si Francija prizadeva, da bi ohranila otok v okviru francosko-afriške skupnosti.

Ko je francoski predsednik de Gaulle prevzel oblast, je postavil pred nekdanje francoske kolonije trojno izbiro:

* Opredelje naj se združi s Francijo in tako postane prekomorski departement, ali

* obdrže naj svoj dosedanji status, ali pa

* se proglase za republiko.

Madagaskar se je odločil za zadnjo rešitev, vendar v okviru francosko-afriške skupno-

sti. To pomeni, da se mora v okviru te skupnosti posvetovati o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na obrambo, diplomacijo, zunanjo politiko, finance in zunanjo trgovino.

Toda v zadnjih mesecih prevladujejo vse bolj one politične struje, ki zahtevajo popolno neodvisnost, karžno je doseglja Gvineja s splošnim p' biseitom med prebivalstvom.

Boj za neodvisnost odraža vsa novejša zgodovina oloka, ki ga je leta 1500 odkril Portugalec Diego Dias. Tedaj so ga pričeli obiskovati nizozemski in francoski trgovci, portugalske, nizozemske in francoske čete pa so se bojevale za nadoblast nad njim. Francija je v 17. in 18. stoletju noštetokrat pošiljala ekspedicije, da bi ga osvojile, toda brez uspeha. Šele leta 1885 se jim je posrečilo pokoriti bojevita malgaška plemena. Leta 1895 je prišlo do velikega upora. Uporniki so razglasili znova neodvisnost, toda močne francoske sile so jih leta 1896 spet prisilile k predaji. Istega leta je Francija podpisala s kraljico domačino Ranavalonane sporazum o protekturatu.

Prizadevanja po neodvisnosti so se posebno močno okrepila po drugi svetovni vojni vzporedno s splošnim na-

cionalnim prebujanjem v Afriki. Francoski guvernerji so skušali v krvi zadušiti vsak upor. Sedemindvajsetega marca leta 1947 je izbruhnil največji in najbolj krvavi upor domačinov. Več mesecev so Francozi z najsodobnejšim orožjem — težkimi bombniki ter tanki in bojnimi ladjami — napadali gororoke in slabo oborožene domačine. Metropola je pozneje priznala, da je v teh bojih padlo okrog 80 tisoč prebivalcev. Soldateska je tedaj ujela ali izgnala vse politične prvake.

Šele potem, ko je Francija izrubbila vojno v Indoneziji in pričela izrubbirati položaj v severni Afriki, je dala Madagaskarju omejeno notranjo svobodo. Dovolila je volitve v krajevne oblastvene organe. Šele predlani v marcu je dobil otok 18 krajevnih skupščin z nekaj več kot 900 voljenimi člani, med katerimi je bilo kajpada precej Francozov.

Taka omejena krajevna avtonomija seveda ni mogla zavreči želja po popolni neodvisnosti. To težnjo so predvsem zastopali socialdemokratska stranka in sindikati. Tako je kongres socialnih demokratov konec leta 1957 zahteval od Francije pogajanja o razglasitvi Malgaške republike, toda z njim ni prodal. Republiko so razglasili v okviru francosko-afriške skupnosti šele potem, ko je francoska skupščina po zaslugi generala de Gaulle sprejela novo ustavo, ki je zajamčila kolonijam več gibčnosti. Ni dvoma, da bodo one sile, ki so se tako odločno bojevale za neodvisnost otoka, ta svoj smoter sčasoma tudi v celoti dosegle.

S POTOVANJA PO GRADIŠČANSKEM IZTRGANI IZ ZEMLJE

HRVATJE, KI SO PRISLI NA TUJO ZEMLJO PRED 420 LETI — KULTURNA RAZGIBANOST — POSEBNOST JEZIKA — POLITIČNA RAZDVOJENOST

Vzdolž avstrijsko-madžarske meje med Češkoslovaško in Jugoslavijo se razleza ravnica, ki so jo brčkone po številnih gradovih imenovali Burgenland ali po hrvaško Gradišćansko. Tod so se pred kakimi 420 leti naselili številni Hrvati in še danes jih je od 300 tisoč prebivalcev celotne pokrajine ostalo 40 tisoč. Žive v šestih manjših otokih, ki niso med seboj povezani, pač pa so raztreseni od Bratislave in do kakih 20 km severno od jugoslovanske meje.

Na vsakem otoku lahko naštejemo do pet strnjanih hrvaških vasč, v katerih žive kmetovalci. Ni redek primer, da je med 1500 vasičani-Hrvati le 30 do 40 Nemcev. Priselili so se morda

zavest je bila tako močna, da so vzdržali 400 let tuji pritisk in se borili kot strnjena nacionalna skupina. Sami trdijo, da se je to lahko zgodilo zaradi osamitve. Ze za časa črnozlobe

nik. Če so učitelji dovolj nacionalno zavedni, se zanimajo za tamburaške zборе, čitalnice, pevске zборе in podobne ustanove. Z njimi najlaže ohranijo hrvaški jezik.

Leta 1947 so ustanovili posebno »Hrvatsko nakladno društvo«, ki je v teh letih izdalo nad 25 različnih knjig. Poleg tega izdajo še vsako leto posebno koledar. Društvo vodi Ignac Horvat, ki je najdelavnejši na tem področju in je sam napisal več dram ter izdal zbirko novel. V samozaložbi pa je pred leti izdal na Dunaju zidar, gradišćanski Hrvat Anton Leopold zbirko pesmi. V njej opeva gradišćansko zemljo, hrvaško mefer in poziva za ohranitev nacionalnega jezika.

Poleg teh dveh hrvaških književnikov je posebnost še pesnik Mate Milarid-Meršič. V hrvaščini je začel pesniti šele v 57. letu. Ze precej let pred drugo svetovno vojno so izdali njegove »Izabrane inačke« (izbrane pesmi). S književnostjo in prilogodnimi spisi se ukvarja tudi upokoženi šolski nadzornik Ivan Dobrovič.

POLITIČNA RAZDVOJENOST

V političnem pogledu so gradišćanski Hrvati razdeljeni v pristaše ljudske stranke in socialistične stranke. Značilno je, da avstrijska ljudska stranka priznava hrvaški manjšinski nacionalni prostor, češ da se s svojimi dvojezičnimi šolami lahko uveljavljajo v javnosti, da lahko študirajo in da lahko postanejo zdravniki, inženirji, arhitekti in profesorji.

Takšno stališče zavzemajo zato, ker so kmetje v svoji notranosti navezani tako tesno na zemljo, da se tudi kaj radi oklepajo konservativnih nazorov avstrijske ljudske stranke. Tukaj je razdelitev strank povsem drugačna kot na Koršč-

Železno — Eisenstadt, glavno mesto na Gradišćanskem

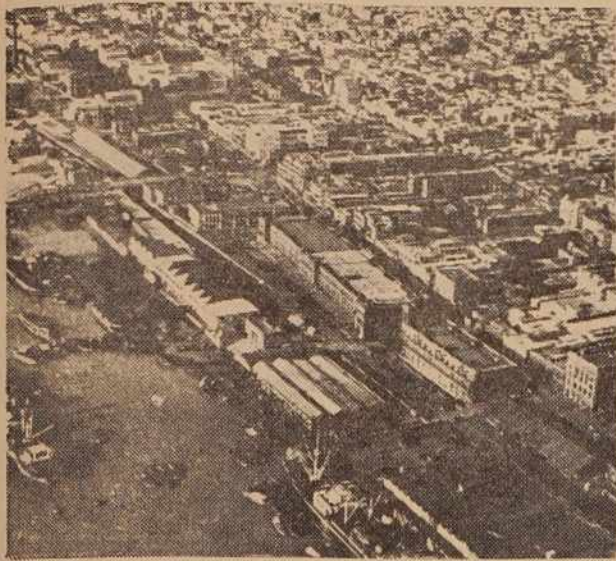
pred desetimi ali dvajsetimi leti, toda sčasoma so se naučili hrvaščine in njihovi otroci obiskujejo dvojezične šole kot hrvaški domačini.

Od kod so prišli na zemljo, ki ni bila njihova? Ko so Turki pred štirimi stoletji požigali in uničili vasi na Gradišćanskem, istočasno pa pritiskali na Liko in Primorje, so madžarski in avstrijski fevdalci spoznali, da bi najlaže ponovno obnovili bogata gradišćanska posestva, če bi z ogroženega področja na Hrvaškem preselili na uničene domačije nove ljudi. Hrvatske so bili tlačani in morali so se odpraviti na pot v novo domovino, kjer bi se med Madžari in Nemci polagoma asimilirali. Toda njihova nacionalna

monarhije in po prvi svetovni vojni so živeli kot nekakšna živna meja med Madžari in Nemci. Ohranili so se in zato hočejo živeti tudi naprej.

Želja, da bi ohranili materinski jezik, je rodila kulturno društvo, »Hrvatsko nakladno društvo«, akademski klub in klub gradišćanskih Hrvatov na Dunaju. Vse te štiri organizacije imajo skupen smoter: ohraniti hrvaški jezik, hrvaški jezik in hrvaško narodnost v mejah Avstrije, avstrijskega notranjepolitičnega življenja in avstrijske miselnosti.

Kulturno društvo je mlajša organizacija, ki naj bi strnila vse gradišćanske Hrvatske na enotnem kulturnem torišču. Izdaja lasten časopis »Naš tajed-

Pogled na Kalkuto iz letala

Položaj Črncev v Južnoafriški uniji je vsak dan hujši — Zamotana pot, ki vodi vedno v sužnost — Beli gospodarji pozabljajo na 20. stoletje.

Navadna računsko primerjava — ena proti štiri. V številkah je to drugače — dva milijona belih gospodarjev in osem milijonov domačinov brez pravic, z zelo dvomljivimi delovnimi izkaznicami, brez lastnine, s četrtinsko plačo in z možnostjo, da jih bodo pregnali v rezervate, kjer bodo umirali od lakote in pomanjkanja. To je Južnoafriška unija in to so osnovna kriterijska v deželi Črncev, v kateri sedaj vladajo belci.

Naslednje geslo, ki drami belce je — apartheid — rasno razločevanje. Pod tem geslom storijo vse, samo da belci ne bi izgubili v množici črncev svojega ugleda in seveda tudi svojega bogastva. Zaradi tega gesla so sprejeli celo načelo, da bodo kaznovali vsakega belega moškega, ki bo spal s črno ženo samo zato, da ne bi prišel na svet človek z nekoliko temnejšo barvo. Vse za Južnoafriško unijo, vse za cesarstvo belih! Živelci učitelji rasne teorije!

Protestantski kmetje so iztrebili domačine in jih spreminjali v svoje sužnje, Angličani so iztrebili Bure in delno Črnce, Nemci so tudi prisilili svoj pisarček in da bi bila zmešnjava še večja, so pripeljali iz Indije nekaj tisoč Indijcev na prisilno delo na čajne plantaže in potem so na njih pozabili, tako da jih je

sejne mesine četrti in vsakdo, ki je ostal brez dela, je moral nemudoma iz mesta. Kam bi šel?

S tem vprašanjem se ukvarja še sedaj več milijonov domačinov. Zemlja je v roki veleposelnikov, delo na njej pa je suženjsko. Kdor le more, zbeži in se skuša prebiti v mesto. Oblasti pa so našle nove me-

V KRIKU APARTHEIDA

Ko je pred kakimi štirimi stoletji pristal prvi nizozemski kmet-boer (Bur) na Rtu dobre nade, se je začela dolga pot medsebojnih borb.

sedaj že četrt milijona, ki pravtako uničujejo Črnce.

Leto se teka. Bure so najprej pregnali z Rta dobre nade in jim dovolili, da so ustanovili dve samostojni republiki Transval in Oranij. Tam so se kmetje zaprli sami vase in zaradi svojega verskega prepričanja niso dovolili vpliva civilizacije. Takrat, ko je bila Evropa že preprežena z železnimi cestami, so se Buri prevažali z volovskimi vpregami, da ne bi pokvarili svojih otrok s tehničnimi in miselnimi novotarijami. Pri tem seveda niso upoštevali Črncev, za katere biblija na žalost ne pove jasno in glasno, da so enakopravni z belci.

Ob koncu preteklega stoletja pa se je Angležem zahotelo tudi po teh dveh burških državah. Začela se je burška vojna, v kateri so iznašli to-

de. Najprej so ustanovili posebne črnske rezervate, v katerih naj bi prebivali samo Črnci in ker je tam zemlja zelo siromašna, črpajo od tod delovno silo za veleposelstva. Iz mest mora Črnce, ker nima dela in če hoče živeti, nima druge poti, kot na suženjsko delo na polje. Vsa pota vodijo tod v — sužnost.

To je do nedavnega veljalo le za moške, ženske pa so kljub temu ostale v mestu in rodile nove Črnce. Zato so se odločili in zahtevali, da imajo osebne legitimacije tudi ženske.

Rasno razlikovanje je tako obsežno, da govorniki med seboj: »Umreži! Da! — Delati! Ne! V velikih mestih ne boste videli enega belega služabnika in če je belka sobarica, bo imela pod svojim nadzorom nekaj domačink, ki opravljajo vse njeno delo. Čeprav je samo sobarica, je vendar gospa, ki nadzira nekaj podrejenih. V tovarnah so delavci v glavnem nadzorani, moštiri in predelavci, nikakor pa ne delavci v evropskem smislu besede. V rudnikih diamanta prebirajo, na primer, Črnci diamante, toda za njihovi hrbi stojijo beli delavci, ki nadzirajo delo. To je južnoafriška hierarhija.

Rasna prvirvenost je tako vplivna na belce, da ob začetku druge svetovne vojne sploh niso hoteli Hitlerju napovedati vojne. Kočino je zmagala stranka, ki je zagovarjala tesnejše zveze z Veliko Britanijo in vojaki Južnoafriške unije so korakali v boj.

Takoj po vojni pa so začeli znova. Najprej so prišli v spor z Organizacijo združenih narodov, ki je prevzela skrbništvo ozemlje bivše nemške kolonije Jugozahodne Afrike. Tukaj so belci začeli tako gojiti proti Črncom, da so v Generalni skupščini že več kot pred desetimi leti predložili resolucijo o rasnem zatiranju. Južnoafriška vlada se za to sploh ni zmenila, češ da OZN ni pravna naslednica Društva narodov, od katere so dobili po prvi svetovni vojni nemško kolonijo v skrbništvo. Skoraj vsako leto je Južnoafriška unija na dnevnem redu Generalne skupščine, toda stvari se razvijajo samo na slabše.

Črnci pa delajo po svoje. Organizirajo stavke, borijo se za večje pravice in iščejo pomoč pri svojih sunarodnjakih v ostalih afriških državah. Tako so afriški sindikati pred nedavnim napovedali splošen bojkot južnoafriškega blaga in jamaica je, na primer, na osnovi tega sklepa prekinila z Južnoafriško unijo vse trgovske zveze. Celo britanski laburisti so napovedali bojkot in tako bodo prihajajo leto en mesec bojkotirali vse blago, ki prihaja v Anglijo iz Južne Afrike. Prvi uspehi bojkota so že vidni. V neki tovarni konserv je lastnik privolil, da so zvišali delavcem plače in jim istočasno dovolili delovanje črnskega sindikata. V prihodnjih letih bo boj postal še hujši.

Belci pa se vprašujejo, kako dolgo bodo lahko ostali v Afriki. Strah pred Črnci jih žene še v večjo rasno diskriminacijo, ker hočejo za vsako ceno zadržati zemljo, ki so jo odvzeli domačinom. Strah napravi ljudi krvočlone.

Takšne so razmere v južnoafriški uniji, kjer obenem tudi sanjarijo, da bi k svojemuzemlju priključili še ostale britanske in portugalske kolonije. To so sanje afriških imperialistov in sanje rasnih nestrpnih. Treznarji belci v Capetownu pa pravijo: »Hudo je, ker naši voditelji ne spoznajo resnice, da smo leta 1959, ne pa 1759. Bojmo se, da bodo prišli prispozno do spoznanja. Tolažbe nimamo, ker našačeti bodo tisti, ki se zavedajo sedanjega časa!«

ZAHOD SE POSVETUJE

Pravkar se je končala vrsta sestankov zahodne koalicije v Parizu. Najprej je bil sestanek sveta NATO, nato pa sestanek med Eisenhowerjem, de Gaullem, Macmillanom in Adenauerjem, tako imenovani »zahodni sestanek na najvišji ravni, kakor tudi vrsta dvostranskih razgovorov med njimi. Dvaindvajsetega decembra se je začel ponovni sestanek sveta NATO, ki bi moral pretehtati sklepe »velike zahodne četvorice«.

INDIJA DANES — INDIJA DANES — INDIJA DANES — INDIJA DANES — INDIJA DANES — INDIJA DANES —

TIGRI IZGINJAJO . . .

NOVA INDUSTRIJSKA PODJETJA RASTEJO IZ DŽUNGLE — OD 1 MILIJONA TON JEKLA LETA 1950 NA 15 MILIJONOV TON LETA 1961/65

Indija ni več dežela maharadžev, fakirjev, kober in tigrov, kot jo skušajo nekateri prikazati. Počasi se razvija v industrijsko deželo. Maharadžje zginjajo, fakirje uvajajo na druga družbeno koristna dela. Tudi tigri izginjajo. Različna društva za zaščito živali opozarjajo, da bo ta divja mačka kmalu izumrla. Tudi njo izpodrivajo ogromna gradbišča širom Indije. Počasi bodo radovedni turisti našli egzotične ljudi in živali samo še v rezervatih.

Veliko jeklaro v Rurkeli, osrednjem delu Indije, grade na mestu, ki je bilo poprej še bivališče tigrov, v bližini pa tudi veliko naselje za 25 tisoč prebivalcev. Nedaleč od tod se dviga gosto obrasel grič. Nekega jutra so delavci opazili tod veliko mačko, ki n'kakor ni mogla pozabiti svojega nekdanjega velikega igrišča. V preteklosti so indijski industrijski in gospodarski razvoj navadno povezovali z imeni dveh mest, z Bombayem in Kalkuto. Prvi predstavlja središče tekstilne industrije, drugi pa središče industrije jute. Preden je Indija postala neodvisna, si po vsem njenem ozemlju le redko našel kako industrijsko podjetje. Med drugo svetovno vojno se je razvila prvotem tista vrsta industrije, ki je bila ozko povezana z vojaškimi potrebami.

Najlepši dokaz zaostalosti nam nudi razvoj jeklarske industrije. Zgodo-

vinske najdbe dokazujejo, da so v Indiji poznali železno rudo že dosti pred pričetkom naše dobe. V Delhiju lahko še danes vidite sedemmetrski jekleni steber, težak šest tisoč kg, ki so ga po oceni učenjakov zlili pred 1500 leti. Kako neki so lahko opravili to delo, ki se ga je zob časa komajda dotaknil, se sprašujejo izvedenci.

In vendar so pričeli Angličani navzile tradiciji graditi prve jeklarne šole tik pred pričetkom prve in takoj po koncu druge svetovne vojne. Toda to so bili samo pričetki, kajti Indija je na pragu svojega prvega petletnega načrta leta 1970 proizvedla letno le milijon ton jekla napram pet milijonov tonam, ki jih na primer proizvode mala Belgija. Danes znaša proizvodnja dva milijona ton jekla. Ko pa bodo pričele obratovati tri velkanske jeklarne v Biharu, Burkeli in Durgapurju, se bo

ta številka povzpela na 4,5 milijonov ton. Po predvidenih načrtih naj bi proizvodnja v letih 1961—65 zrastle na 15 milijonov ton letno.

Vendar pr mer z jeklom ni povsem osamljen. Ko je leta 1945 strahotna lakota v Bengaliji pokosila več kot tri milijone človeških življenj, so oblasti sprejele načrt za gradnjo industrije umernih gnojil. Tudi načrti so ostali na papirju, lotila se jih je šele današnja neodvisna Indija. Leta 1951 je tovarna te vrste v Sindhu izdelala prvih 7,5 tisoč ton umelnega gnojila, naslednje leto pa že 219 tisoč ton. Sedaj predstavlja ta kombinat največji objekt te vrste v vsej Aziji, letno pa izdelava 550 tisoč ton gnojila.

Toda razvoj je potisnil Indijo tudi na drugih področjih naprej. Indija ima danes kakih pol milijona različnih motornih vozil. Domača industrija avtomobilov izdelava letno 30 tisoč vozil. Številka je zabeležila 5 milijonov dvokoles. Pred nepopolnimi desetimi leti je imela samo dve tovarni koles z letno zmogljivostjo sto tisoč kosov. Danes obratuje osemnajst takih tovarn.

Današnja Indija izdeluje že lokomotive in reaktorje, lotila pa se je

tudi drobni proizvodov iz plastike. Pojeq Bombaya in Kalkute nastajajo nova industrijska središča: Čitaradžan, Bihari, Rurkela, Durgapur, Sindri, Bangalore itd. Do nedavnaj je

Nemiri — vsakdanji pojav v Južnoafriški uniji

kem, kjer prav ljudska stranka vodi naimočnejšo gonjo proti slovenski manjšini in dokazuje, da s slovensčino v avstrijskih mejah ne morejo uspeti.

Tudi socialistična stranka zavzema na Gradščanskem obratno stališče kot na Koroškem.

Pesnik Anton Leopold

Čeprav na Koroškem ne govorijo odkrito o tem, da bi bilo potrebno ohraniti nacionalno manjšino, na Gradščanskem vodijo zelo enostavno propagando o nekoristnosti hrvaškega življa in jezika. Člani socialistične stranke so prepričani, da je hrvaška nacionalnost v sedanjem civiliziranem svetu velika ovira in povsem nepotrebna stvar. Pravijo, da lahko uspevajo samo tisti, ki znao nemško in so nemško vzgojeni. Pri tem pozabljajo, da so skoraj po pravilo v višjih gimnazijah najboljši dijaki prav Hrvatji, ki so dobili v dvojezičnih šolah zelo dobro podlago. Politična nasprotja in trenja med strankami zelo škodujejo hrvaškemu življu kajti socialisti so pridobili tudi med Hrvati številne zagovornike, ki so radi odrekli svojemu jeziku in zahtevajo, da bi uklinili dvojezične šole.

opazna razlika pri sklanjatvi. Vojni pravijo »bojs«, pesmi »ajčaka«, zakaj »zače«, vendar »vindare«, kar »ara«. Zanimivo je, da je beseda »vindara« slovenskega izvora, kajti pred kakimi 200 leti je živel med gradščanskimi Hrvati slovenski duhovnik, ki je za takratne ljudi pisal in prevajal prdige in molitvenike v jeziku ki se ga je naučil doma in ga kasneje zmešal s hrvaškim narečjem. Množinska oblika od junaki je »junakove«, knjige »knjigove« in podobno. Po pravilo pišejo v »kavčini« in v glavnem so štokavci.

Sedaj se trudijo, da bi se naučili sodoben hrvaški knjižni jezik. V najnovejši šolski knjižgi za drugi, tretji in četrti razred je že več pesmi iz hrvaškega jezika. Učencem so prebej naznačili, da gre za sestave v knjižnem jeziku. V drugi črtenci, ki jo imenujejo »Druga čranka«, so na primer vrstice, ki nazorno kažejo, kakšen je današnji hrvaški jezik v domovini, ki je iztrgana iz svoje sredine. Berilce o česu: »Dan zastoji iz več urih. Koliko je kada urih, to moramo zznat po kazarhi ili po bifenju ur. Po načelni uru ure po redu dokler u podne dvanajst odbiju.«

vaških učiteljev in zadnjih nekaj let niso na hrvaških šolah namestili niti enega mladega učitelja, ki bi govoril hrvaško, kajti v Avstriji nimajo posebne učiteljske ali pa vsaj razreda, v katerem bi dobili hrvaški učitelji ustrezno izobrazbo v materinščini.

ZAKULISNE TEZAVE

Učitelji se zato trudijo in prevajajo nemške izraze v hrvaščino tako, kot se jim zdi primerno. Na drugi strani pa tudi oblasti priškajo, da bi dvojezične šole polagoma odpravili in to na ta način, da bi se učili hrvaščino samo v nižjih razredih osnovne šole, to je v prvem, drugem ali tretjem, v višjih pa bi prešli povsem na nemščino.

Posebna težava je z ljudmi, ki zapuščajo kmetovanje in odhajajo v mesta. Za njih trdijo, da so izgubljeni in da se odredijo že nekaj mesecev po prihodu v nemško okolje svoje nacionalnosti. Sedaj, ko so začeli polagoma industrializirati tudi to naizostalejšo področje Avstrije, bo nastopil nausolnejši trenutek za strnišne hrvaške vasi, od koder bodo bržda trumoma bežali v industrijo. Ko se bodo pomešali med Nem-

bil Delhi samo upravno in kulturno središče Indije. Danes raste v njegovi okolici močna industrija. Na poti proti Agri si pred leti še lahko srečal številne opice, orli-mrhovinarji so neumorno krožili nad njim in iskali svoje žrtve. Danes grade prav penajski km od mesta na kraju, kjer se je svoj čas z glavne ceste odcepila ozka vaška pot, veliko tovarno brezšivnih cevi. Nasproti tega ogromnega gradbišča so omejevali velik prostor, pri vhodu vanj pa postavili napis: »Rezervirano za gradnjo tovarne.« Malo daje grade tovarno aluminijevih proizvodov, v sosesčini pa ravnokar dokončujejo steklaro in tovarno električnih naprav.

Takih poti in takih prizorov srečujemo na stoltno po vsej Indiji. Od Delhija do 30 km oddaljenega Faridabada se vrste nove tovarne, nova gradbišča in rezervirani prostori za gradnjo tovarn, naselij in skladišč. V samem mestu se v razdalji dveh do treh km srečujejo stoletja. Med ozkimi zamazanimi ulicami ter borinimi kočami in kolibami starega Faridabada in modernimi tovarniškimi napravami, širokimi, s svetilnicami posejanimi avenijami, trgovinami in autobusni delavskimi naselji, stoji ogromen časovni razmah.

liko vojaških trkov, da so jih lahko sprida uporabljali v dveh vojnah. Buri so bili odlični gverilski borci in na njihovi strani je bil ves vohodoljubljen svet, Angličani pa so izumili rovovsko bitko, v kateri so Buri kmalu izgubili vojno. Burška narodnost in krvočelnost se je odrazila med drugim v tem, da so ujele angleške vojske slekli do gola in jih nagнали v pragozd. Tisti, ki se bo prebri do svojih, bo drugič streljal še temeljiteje na Bure, tisti pa, ki bo ostal, bo za obed levom in drugim zverem.

Le nekaj let po vojni so Buri sklenili z Anglički sporazum o ustanovitvi Južnoafriške unije, v kateri so imeli večino. Za dominon so izpolnivali posebno pravico, da na njihovem ozemlju ne veljajo britanski zakoni. To je bilo za tamkajšnje belce izredno važno, če so hoteli naslednje izvajati rasno razlikovanje.

Ko so prvi diamantni kraji odkrili zlatu in diamantem, so Črnci prisilili v mesta, da bi dobili delo. Belci so se ustrašili številnih domačinov in hitro so izdali zakon, po katerem mora imeti vsak delovno knjižico, kajti Črnci morajo služiti belemu gospodarju, kot so zapisali v zakonu. Za njih so ustanovili po-

CITATI SAMI GOVORILJO

»Z vsemi deželami in državami na svetu, ki so izrazile tako željo, imamo in smo pripravljene vzpostaviti diplomatske, ekonomske in kulturne odnose, v pogojih medsebojne koristi in nevmešavanja v notranje zadeve, spoštovanja pravic in dostojanstva. Ni takšne dežele, ki bi nam mogla očitati, da nam manjka uslužnosti in skrupuloznega spoštovanja in izvajanja politike koeksistence.«

Videti je, da je potemtakem vse v redu.

Toda citirajmo še naprej: »Prav dobro vemo, da imata ameriško in angleško ljudstvo veliko dobrih stvari in nevedne bi bili, če bi jih zanikali. Na te stvari gledamo s empatijami, toda sovražno, bojujemo se in se bomo bojevali proti modernemu revizionizmu, ki ga vredno zastopajo jugoslovanski revizionisti. To so naša krvočelna agenti te moralne, politične, ekonomske in ideološke degeneracije in so zelo nevarni, ker se trudijo, da bi se zakamufirali z marksističnimi formulacijami«

Potlej pa še o Jugoslaviji: »Te pobesnele sovražne socializma je treba brez odlašanja razkrinkati, te provokatorje je treba razkrinkati do kraja.«

Kdo je izrekel te besede? Ni težko zadeti. Enver Hodža 16. decembra, ko je govoril na državni konferenci o nadaljnjem razvoju »kulture« v albanski vasi.

Citati potemtakem sami po sebi zadoščajo kot ilustracija »kulture« Enverja Hodže in njegovega tolmačenja diplomatskih, ekonomskih in kulturnih odnosov v pogojih medsebojne koristi in nevmešavanja v notranje zadeve, spoštovanja svobode in suverenitete, spoštovanja pravic in dostojanstva, koeksistence itd.

V njih bo mogoče najti, upamo vsaj, dovolj orepričljiv odgovor tudi za tiste, ki govorijo kako Jugoslavija »nagrada njihovi prijateljici Albaniji in Koroški«. Razen seveda, če ne mislijo, da je proti Jugoslaviji vse dovoljeno.

(Po »Komunistu«)

Trojštát — Trauersdorf na Gradščanskem

JEZIK IZ PRETEKLOSTI

Domačni govore tako, kakor so govorili njihovi predniki. Poznao mnogo besed, ki jih Hrvatje v Jugoslaviji sploh ne bi razumeli. Razen tega je

Hrvaška manjšina v Avstriji s'cer ni izpostavljena tako neposredni gonji kot slovenska na Koroškem, toda brez težav in brez denacionalizacije tudi tukaj ne gre. Primanjkuje hr-

ce, bodo pozabili na hrvaščino, kajti jezik je edina stvar, ki jih razlikuje od ostalih Avstrijcev. Po miselnosti in političnem prepričanju so že stoletja Avstrijci.

ČLOVEK NA POTI V VESOLJE

V današnji veliki tekmi za osvojitve vesolja graditev velikih medplanetarnih ladij ni edini cilj znanstvenikov. Vzporodno s tem je treba tudi usposobiti človeka, da bo s temi ladjami upravljal in da bo lahko prenesel vse težave, ki ga bodo na tej poti doletele.

Sovjetski novinar A. Golikov je prisostvoval poskusom, ko je sovjetski pilot Aleksej Belokonev vstopil v poskusnem centru v letalsko kabino iz jekla. Obleden je bil seveda v obleko, tesno pritrjeno okrog telesa, s hermetičnim šlemom na glavi. Kajpak da ga je spominjal na marsovca na zemlji. Ko je nilof vstopil v že omenjeno kabino, so postavili predeni črno z vodo in zaprli okroglo okence neprobojnega stekla. Ena sama poteza z držajem na poveljniški tabli in kabini je bila odzeta hermetičnost. V istem trenutku je padel pritisk v notranjosti skoraj na ničlo. Voda iz kozarca je odletela v zrak z vso silo. Navzlic temu se je pilot na-

smehnil. Njegova zaščitna obleka ga je varovala pred škodljivim učinkom eksplozivne dekompresije...

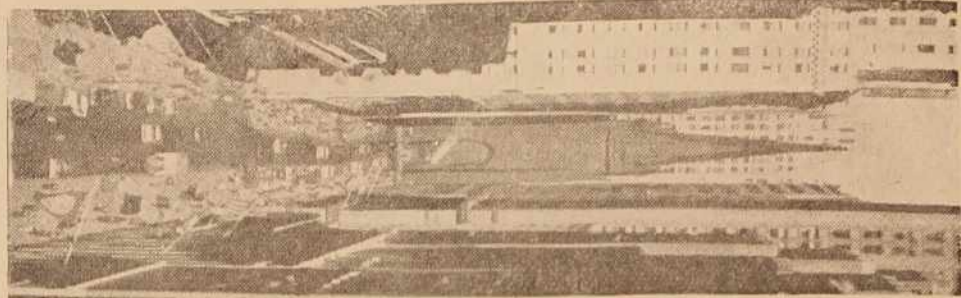

Tudi Američani pripravljajo svoje pilote

In tako je prisostvoval novinar Golikov tudi drugim posku-

som bodočega osvajača vesolja — vesoljskega pilota Belokoneva. Ob tej priložnosti je ugotovil, da se pri velikih pospeških teža človeškega telesa znatno povečuje. To pa lahko ima zelo škodljive posledice. Pri pospeških, ki povečujejo brzino sedemkrat (to imenujejo pospešek 7g), postane kri težka kot železo in srce ni več v stanju, da bi jo poganjalo k srcu. Seveda človeku postane slabo in onesvesti se tudi. Ko pospešek poneha, človek spet vidi in spet se obudi k zavesti. Seveda ta pospešek ne sme dolgo trajati.

Vse to kaže, da se znanost zelo zavzema za sleherni področnost v zvezi z medplanetarnimi poletji. Vprašanje je če bo navzlic vsem ukrepom, vesoljsko potovanje udobno in zdravju neškodljivo. Zadnje besede znanost še ni izrekla, ne glede na to pa pri prvem poletu najbrž ne bo prevlekega navala na vesoljske ladje za široko potrošnjo...

Wallstret — središče ameriškega kapitala

HOMER IN COCA-COLA

AMERICANI MALO IN SLABO BEREJO KNJIGE — KER NE ZAHAJAJO V KNJIZNICE, SO AMERISKE ZALOZBE V VELIKI ZAGATI — LAHKA ZABAVA IDEAL POVPREČNEGA AMERICANA

Ena zadnjih števil »Harpers magazina«, znanega ameriškega časnika, priobčuje poseben dodatek na 60 straneh, posvečen knjigi v Ameriki. Ta obsežna študija je zanimiva, ker osvetljuje mnoge probleme ameriške izdajateljske politike in knjigotršča, hkrati pa priča o žalostni sliki navad bralcev v Ameriki.

Statistika kaže, da je bilo 1920 v Ameriki okrog milijon izobraženih stalnih bralcev. V 40 letih se je število prebival-

cev ZDA povečalo, število bralcev pa je ostalo v glavnem isto. Povečala se je samo naklada kriminalnih romanov in knjig,

ki govore o seksu in sadizmu. Časnik pravi, da je leta 1956 izdal povprečen American za radio, televizijo, glasbene instrumente in gramofonske plošče petkrat več kot za knjige. Za Američana je branje težko delo in umski napor, zato raiši prebije proste ure pri športu ali pri gledanju filmov oziroma televizije.

Številke potrjujejo te trditve. Skratka: ali berejo Američani knjige? Američani ne berejo mnogo, zlasti ne v primerjavi s povprečno kulturno ravni prebivalstva. Ali, bolje rečeno, Američani berejo malo in slabo, ker iščejo v knjigi lahko zabavo. Stalni in pravi bralec je v ZDA redkost.

Povprečni American ne hodi v knjižnico in zato so mnoge založbe v skrupcih. Raiši kupuje tudi Homerja in Platona s pisanimi platnicami popularnih izdaj, če jih dobi blizu kioska s coca-colo ali bencinske postaje. »Harpers magazin« trdi, da so tega v mnogočem krive šole, v katerih je postala književnost »težka in dolgočasna snov za učenje. Dijaki in študentje ne veljajo za književnost in učijo tako malo, da se nikoli ne navadijo na knjige in branje. Kar se Janezek nauči, to Janezek zna. Človek gre v tem primeru za Johna in namesto Janezka, valja stari pregovor tudi za ljudi v senci ameriških nehotnikov.

Nov izum v „Iskri“

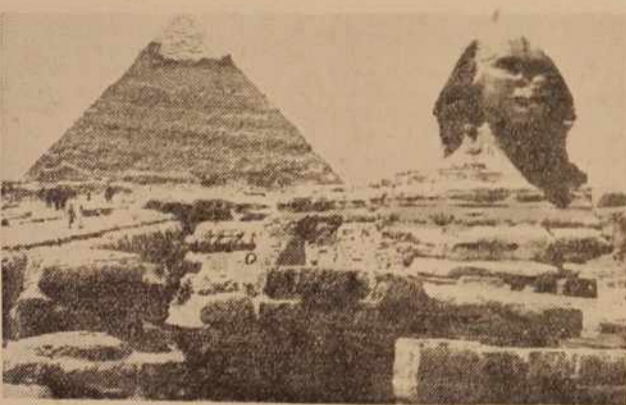
V tovarni »Iskrac« v Kranju proučujejo novo iznajdbo na področju kinotehnike — avtomatni usmerjevalec. Aparat je izum našega človeka. Naprava omogoča prikazovanje filmskega traku do poslednje sličice ter hkrati sama prižiga luč v dvorani, vključuje glasbo, ogasne luč v dvorani in spravi samo v tek projektor — skratka — naprava skoraj v celoti nadomešča kinooperaterja.

Senca Hirošime nad Los Alamosom

Prijetilo se je v Los Alamosu v ZDA. Skupina znanstvenikov je hotela ugotoviti, do kolikšne mere se lahko približata obe polovici skritične mase v atomski bombi, ne da bi prišlo do eksplozije. S to namero so približevali obe polkrogli s plutonijem drugo k drugo. Po njihovih računih sta bili krogli še zmeraj v nevovarni razdalji, ko je — nenadoma — vijoličasti blisk osvetlil ozračje.

Vsem je bilo jasno, da je to predznak atomske eksplozije. Ljudje so stali nemi kot kipi in buljili v strašen prizor. Samo eden izmed njih je priskočil k pektoski napravi in z molima rokama oddaljal polkrogli drugo od druge. Na nesrečo ga je zajela reakcija neutrona. Umrl je čez devet dni. Stoično je prenesel vse bolečine. To se je zgodilo v Ameriki.

Tudi to so zabeležili v Ameriki. Atomska bomba v letalu, ki se je zrušilo v Kentuckyju, ni eksplodirala. To ni bil prvi primer. Že prej se je dvakrat zgodil podoben primer. Toda statistiki smatra, da je danes v ameriških in sovjetskih arsenalih okrog 7000 atomskih in 1000 vodikovih bomb. Če bi jih vse uporabili v eni sami atomski vojni, bi takoj bila usmrčena polovica človeštva, medtem ko bi druga polovica po določenem času prav tako umrla med enakimi bolečinami kot že prej omenjeni ameriški znanstvenik v Los Alamosu. Rešile bi se, trdijo strokovnjaki, le manjše skupinice ljudi.

Sfinge in piramide v Egiptu — spomeniki preteklosti

Egiptovska Romeo in Julija

EGIPCANA ODKRILA V HIEROGLIFIH OB ASSUANSKEM JEZU RAZBURLJIVO ZGODBO O PREPOVEDANI LJUBEZNI MED FARAONOVO HČERKO IN VRTNARJEM PRED 3500 LETI

Graditev Assuanskega jezua, ki bo velikega gospodarskega pomena za Egipt, zahteva tudi svoje žrtve. Morali so potopiti misli obrok File, na katerem so številni ostanki stare civilizacije. Vendar so pred potopom rekli vse, kar je bilo mogoče reči. Egiptovska vlada je pozvala tudi tuje države k sodelovanju pri evakuaciji dragocennih umetniških del. Vse, kar ni bilo mogoče prenesti, so fotografirali.

Delo na Assuanskem jezua pa so pri nesli tudi prijetno presenečenje. Egiptovski inženir Ahmed Gargar in arheolog Hassan Avad sta odkrila v steni grobnice, staro več kot 3500 let. Grobnica je bila prazna, toda hieroglifi v steni so odkrili, da je v njej ležalo telo mlade princese iz XIII. dinastije.

TREBUH VELEMESTA

VELIKA PARISKA TRZNICA NE NUDI PARIZANOM SAMO SADJA, ZELENJAVE IN MESA, TEMVEČ TUJIM BREZPLAČNO NOČNO RAZVEDRILLO

Na pariškem živilskem trgu, imenovanem Hale, življenje nikoli ne utihne. To je največji in najstarejši živilski trg v Evropi. Okrog 22. ure zvečer vlada tod sicer tišina, toda že nekaj trenutkov kasneje zasliši mimoideči hrup kamionov in vrvež množice ljudi, ki ne preneha do naslednjega dne opoldne. Vso noč prihaja semkaj na tisoče vozil, majhnih in velikih, starih in novih, da bi na pločnikih pred skladišči razložili svoj bogati, od daleč pripeljani tovor.

Deset tisoč ljudi bledi tukaj vsako noč, da bi širše milijoni Parizani imeli naslednjega dne na prodajnih mizah svojih uličnih tržnic vse, kar je potrebno. In zares je težko verjeti, kako lahko obratno svoj mir vsi tisti, ki potrebujejo nočnega miru in si ga skušajo zagotoviti s pomočjo zaprtih oken, težkih zaves in žaluzij. Sicer pa so pojmi na pariških Halah povsem pomisani. Sredi

Pariza, v neposredni bližini Louvra, je majhen košček sveta, v katerem vladajo zakoni z druge poloble, ko je za ostale Parizane noč — je zanje dan in obratno.

Opolnoči so razsvetljene ulice prepolne zabojev, svežev in gomil sadja in zelenjave — seveda med množico ljudi. Avtomobili se ustavljajo in iz njih izstopajo dame v večernih toaletah in kavaljerji v smokingih

ter opazujejo, kako prenašajo do pasu nagi mlade v kožnatih predpasnikih preko ramen cela telesa. Z njimi ali poleg njih postopajo parčki in skupine najrazličnejše obideženih ljudi: bradati študentje z Montmartra, reveži brez strehe nad glavo, trgovci na lova za blagom, šoferji, ki po napornem delu hite domov, sprijateljice noče na svojem rednem sprehodu po pločnikih, policisti v tej

jejo se in pejoje skupaj s tistimi, ki iztovarjajo kamione ter zdaj pa zdaj priskočijo tudi na pomoč, pozdravljajo se in med seboj dahovito zbadajo.

Tako teče tod življenje vsa noč — eni delajo in si služijo svoj kruh, drugi pa se zabavajo.

In ko se človek utruji od hrupa, ki mu je za uho, se nečisto ulice, polne mesa, zelenjave, sadja, jaje — z vsem tistim, s čimer se bo jutraj ukvarjal Parizan — potem si lahko počuje miru v enem izmed tistih tihih, skritih klet, v katerih ni prostora za več kot trideset ljudi in kjer lahko ob čaši portskega vina in ob zvankih gitare preživijo vsak nekaj prijetnih trenutkov.

Kaže pa, da doživljajo pariške Hale svoje lahčavo pesem. Že desetletja traja med vsemi dovedanji francoskimi vladami ostra borba s Parizani. Gre za to, da bi Hale preselili iz središča Pariza nekam daleč v predmestje in da bi sčasoma zamenjali kamionski transport z modernim in cenovnim. Toda dostojne morala vsaka vlada popustila in Hale so ostale tam, kjer so.

»Paris bo izgubil del sebe, pravijo Parizani in vztrajajo pri svojem. Še bolj pa številni šoferji in delavci, ki delajo pri vtovarjanju in iztovarjanju, združeni v federaciji avto-transportnega sindikata. Seveda je to vprašanje, kaj bo z njimi in njihovimi družinami, če bi zmagala vlada oziroma tisti, ki ne gledajo lezadno dinamičnega razvoja pariškega mesta z gledišča tradicij.

Težave očeta Churchilla

Ko je izbruhala druga svetovna vojna, je vstopila Sara Churchill, hči bivšega britanskega premiera kot prostovoljka v ženske odrede britanske vojske. Po vojni se je povzela v London in se tudi praslavila poleg mladega snamca Antoinja Bitchuma. Z njim se je poročila (še prej pa ločila od prejšnjega moža — komika). Epilog je spel bila ločitev, toda s tragizmom koncem: Bitchum je stori samomor.

Od tega časa dalje se Sara Churchill vdaja alkoholu. Znaši so njeni škandali v Hollywoodu, a tudi v Londonu je že bila kaznovana zaradi pijančevanja in neprizanežnega obnašanja. Pred kratkim se je znašla zaradi podobnega prekrška celo v hollywoodskem policijskem zaporu.

V zaporu je dobila brzjavko naslednje vsebine: »Najne misli in najina ljubezen so pri tebi. Oče in mati. Res je, da Sara Churchill ne najde več samo sebe, res pa je tudi, da ima oče Churchill na stara leta hude očetovske skrbi in težave...

četiri službojoci — zares svojstven pisan svet.

»Korzo« na pločnikih traja nepretrgoma vsa noč. Ljudje preskakujejo zaboje in svežnje, hodijo okrog kapov sadja in zelenjave, ljudje, ki se niti ne poznajo, se drže za roko, sme-

Zlata kovčka v jezeru

BIVSI NEMSKI SD POROČNIK, KI SO GA UJELI SKUPNO Z MUSSOLINIJEM, ISČE DVA KOVČKA ZLATA, KI JU JE MED UMIKOM VRGEL V JEZERO COMMU V ITALIJI

Leta 1945 so se v aprilu Nemci morali umakniti iz Italije. Pridrži se jim je tudi Benito Mussolini s skupino svojih najvestejših fašističnih kolovodij. Po cesti se je pomikala dolga kolona avtomobilov z močnim nemškim spremstvom — iz bojani pred napadom parizanov. Poveljnič kolone je bil Oto Kismat, poročnik SD enot.

Zvečer 27. aprila so napadli kolono parizani. Po kratkem puščanju je prišlo do pogajanj. Partizani so zahtevali izročitev vseh Ital-

janov. Po večernih pregovorih so Nemci pristali na ta pogoj, Mussolini pa se je medtem preselil v nemško uniformo, da bi ubežal ujetništvu. Kasneje so ga vendarle prepoznali in ujeli.

Prej večera so se Nemci utaborili ob obrežju jezera Commo. Sele tedaj se je Kismat spomnil dveh težkih kovčkov, ki jih je pred predajo dobil od nekoga italijanskega ministra in ju spravil v svojem vozu. Eden izmed kovčkov se je splooma odprl — v njem so bile zlate palice. Sklenil je, da ju potopi. Visk izmed obeh kovčkov je bil po njerovi oceni težak 60-70 kg. Naložil ju je na čoln in se odpravil na jezero. Ko je prišel do mesta, kjer je jezero globoko 3-4 metre, ju je vrgel v vodo. Nekaj ur pozneje so partizani Nemce razorožili in jih odvedli do švicarske meje.

To zgodbo je objavil Kismat že pred leti, toda letos je osebno dopotoval v Italijo, da bi prepričal italijanske oblasti, ki doslej niso trenile niti z mezinem, o tem, da je treba potiskati zlato v jezero. Doslejnji poskusi posameznikov so bili brez uspeha.

UMETNA SRCA v človeškem telesu

Sovjetski kirurg profesor Vladimir Demidov, ki je znan po transplantiolji glave mrtvega psa na telo drugega živega psa kakor tudi po drugih senzacionalnih poskusih z živalimi, je objavil, da bo prosil nogo mrtve žene na telo živega dvajsetletnega dekleta, ki je ostala brez noge pri neki prometni nesreči. Na ta način bo ta sloviči kirurg preizkusil svoje eksperimente s transplancijajo posameznih delov telesa prvič tudi na človeškem telesu.

Po izjavi profesorja Demidova bo potrebno presajeni nogi šest mesecev po opravljeni operaciji, da bo sočevala. Točko je namreč potrebno, da ožije zrasne živim organizmom. Sovjetski menjak je dalje izjavil, da je odkril tudi sistem za konserviranje človeškega srca in pljuč v posebnih posodah iz plastičnega materiala. Na ta način bo srce in konserve lahko zamenjalo naravno srce. Profesor Demidov je prav tako izjavil, da ni izključeno, da bo človek nosil dvoje srce: svojega in umetno.

Vem, da to zveni nepričljivo — je rekel profesor Demidov na mednarodnem kongresu kirurgov v Münchnu. — Ne smemo pa pozabiti, da je bilo pred kratkim tudi letenje na Luno nekaj povsem fantastičnega.

Hassi Messaud v Sahari. Nekaj neopaznih, barakam podobnih zgradb, asfaltna cesta in — pesek. V resnici je to eno najbolj neobičajnih naselij na svetu, kraj, ki ga komaj najdemo na specialni karti — zemljevidu. Vendar ta kraj svetovni časniki pogosto imenujejo. Ta kraj v puščavi je namreč povezan s 6000 km dolgim naftovodom z alžirskim mestom Bougie ob Sredozemskem morju. Skozi ta naftovod steče mesečno 400.000 ton nafte (po zgraditvi dveh dodatnih črpalnih naprav bo znašala ta mesečna količina 1,2 milijona ton ali dnevno 50.000.000 l nafte).

Hassi Messaud obsega okrog 2500 kvadratnih kilometrov. Na takšnem prostoru živijo v New Yorku številni milijoni. V Hassi Messaudu okrog 7000. Od tega števila so tri ženske, soproge v puščavi živčih pionirjev naftne industrije. Ko bo kraj dotrajen, se bo število prebivalcev povzpelo na približno 1000 do 1500. Takrat ne bo več vrtnih in gradbenih del, ostala bodo le vzdrževalna in kontrolna dela.

Hassi Messaud je v pravem smislu besede zgrajen na pesku. V začetku — pred 15 leti — ni bilo tod razen nekaj barak skoraj ničesar. Med tem časom so si skušali

uslužbenici dveh petrolejskih družb (zasebne CFP in državne REPAL) urediti življenje kolikor le mogoče udobno. Če upoštevamo, da leži Hassi Messaud v Sahari, jim je to kar uspelo. Zasebna družba je zgradila bungalovom podobne stanovanjske hišice, družabne in pisarniške prostore v krogu — kakor v trdnjavi. Sredi tega kroga je zasadila na od daleč prinešeni plodni zemlji drevesa in grmovje, travo in cvetlice. Tako je omogočila življenje 500 uvoženim pticem, zgradila velik plavalni bazen, teniška igrišča, čitalnico, več »vrtičnih restavracij. V lastni gledališki zgradbi

Kamele so v Sahari pogosto edino »prevozno sredstvo«. Po več dni držijo brez vode

Nafta in ljudje oživljajo Saharo

Področje Hassi Messaud leži v tistem predelu Sahare, ki ga Francozi imenujejo »Territoires du Sahara«. De Gaulle v svojih izjavah strogo ločuje te predel od Alžirije. Za zdaj ležijo v deželi, ki ne pripada nikomur. O njihovi usodi v prihodnosti ne kaže ugibati, saj se v našem stoletju zavzeto prebujata tudi afriški kontinent.

Področje Hassi Messaud leži v tistem predelu Sahare, ki ga Francozi imenujejo »Territoires du Sahara«. De Gaulle v svojih izjavah strogo ločuje te predel od Alžirije. Za zdaj ležijo v deželi, ki ne pripada nikomur. O njihovi usodi v prihodnosti ne kaže ugibati, saj se v našem stoletju zavzeto prebujata tudi afriški kontinent.

Draži pionirji!

Med letom smo dobili kupček vaših pisem, ki pa jih nismo objavili, kajti bilo jih je še pendarle pre malo za »Murico«. Ta se je sicer nekajkrat pojavila na straneh Pomurskega pestnika, vendar nemo, da si jo želite večkrat. Urednik je obljubil, da bo za »Murico« prihodnje leto nekaj več prostora. Upajmo, da bo držal besedo. Vendar še to ni dovolj. V prvi vrsti se morate ojunčiti vi in nam tu in tam napisati drobno pisemce. Morda boste poslali tudi kakšno zanimivo sliko! Ali celo risbo!

Naj vam povem, o čem nam pišete? Predosem o delu pionirske organizacije, o pionirski zadrugi, krožkih, sploh o svojih doživljajih v šoli in izven nje. Morda se kdo ojunči in nam napiše celo kakšno pesmico.

Na koncu še nekaj odgovorov tistim, ki so poslali in seveda čakajo. Majdoci iz Lendave moram sporočiti, da čakamo prav tako kot ona — sneg. Takrat bo pač njena pesmica aktualna. Tudi tvoja zgodba o grozdu, Branko iz Ljutomer, bo prišla na vrsto, prav tako pa še nešteto drugih pisem, ki čakajo v predalu.

Draži pionirji! V nosem letu vam želim, da bi se marsikaj naučili, našega urednika pa da bi spravili s svojimi dopisi v zadrego, v zadrego namreč tako, da bi moral čim večkrat pripraviti »Murico«.

Kako je Tonček budil dedka Mraza

Takrat, ko je dedka Mraza kuhala huda jeza, še nihče ni govoril o noveletnih praznikih, zato seveda tudi njegovih groženj niso jemali resno. Otročaji namreč, ki so dedkova darila — prelepe igrače iz prejšnjega leta — popacali, polomili ali celo že zavrgli.

»Da bo konec tega uničevanja, bom to zimo kar prespal,« se je jezil dedek Mraz. In presneto resno je mislil dedek to svojo grožnjo, kajti ročno je začel pripravljati mehko posteljo, vmes pa je godrnjal: »Uboगे moje igrače, kako so vas zmaličili nehvaležni otroci. E ko bi vedel, da bo tako...!« In dedek je zaspal, da je bilo slišati njegovo smrčanje vse do našega mesta.

Kot že rečeno, dedkove grožnje otrok skraja niso kdo ve

kako ganile. Toda bolj ko se je bližal dan noveletne jelke, bolj zaskrbljeno so mežikali otročaji v prepolne izložbe trgovini. Glej — še igrače so se čudile in jezile na dedka, ki je, kot so sklepale, pozabil nanje!

Tudi to leto se je pred veliko in razkošno razsvetljeno izložbo z igračami mudil najdlje mali Tonček. Nikakor se ni mogel spriznati z nesrečno mislijo, da mu užaljeni dedek letos ne bo izpolnil niti ene želje. Ves potrt je zvečer po tožil svoji mami: »Tako hudo mi je, mamica, ker ne bom dobil od dedka Mraza lepega, rdečega avtomobila, ki si ga najbolj želim!«

Mamica je dvomljivo odkimala z glavo. »Mislim, da imaš prav,« reče mamica, »kajti dedek se je to leto odpovedal svojemu običajnemu obisku otrok, ki vsa njegova darila precej uničijo.«

Tonček je nejevoljno odšel k svojemu zaboju z igračami. Tam si je z mešanim občutkom krivde in prizadetosti ogledoval razdeiano lokomotivo brez koles, žalostne ostanke kock, iz katerih se je, ko so bile še vse, dalo napraviti čudovite gradnje... Sicer pa — kdo bi našteval toliko nesrečnih ostankov lanskoletnega obdarovanja, ki so bili bolj podobni odpadkom na smetišču kot pa lepo lakiranim in pisano obarvanim predmetom.

Toda tam — medvedek! Seveda, to je njegov Miško, ki je star že več kot eno leto in vendar še ves dobro ohranjen. »O, če bi vedel dedek Mraz, da sem z mojim Miškom lepo ravnal, bi se gotovo zelo razveselil!« je prešinilo malega neugnanca, ko si je vseh strani ogledoval nepoškodovane kosmatince.

Pozno ponoči, ko je vse spalo, vstane Tonček iz postelje in gre z medvedkom neslišno k oknu. Drobni, beli oblaček se je pravkar smukal okrog nasmejanega meseca.

»Oblaček, ljubi oblaček, bodi tako dober in sporoči dedku Mrazu, da sem z mojim medvedkom zelo lepo ravnal! Kar

objela mater. Tudi Janko ji je padel v objem.

Potem je mati pripovedovala o dedku Mrazu. Povedala je, da ne živi samo na Pohorju, tempeč popsod, kjer so pridni otroci.

»Zakaj pa vzame s seboj živali?« je vprašala Metka.

Mati je odgovorila: »Dedek Mraz je posebjena dobrotar. In ker je dober z osemi, so ga vzljubile tudi živali. Z njim gredo, da mu ni dolgčas na poti.«

Kmalu potem je ostopil oče. Otroka sta mu navdušeno pripovedovala, kaj ose sta doživela ta večer. Tudi on je bil zelo vesel in pogovarjali so se pozno v noč.

pozle in videl boš, da je kot nov,« reče Tonček in se vljudo pokloni belemu oblačku.

»Dedku Mrazu naj sporočim...?« vpraša začudeno oblaček. »Kako neki, ko vendar stari moč smrči, da bi lahko stresel grom v njegov dom v kraljestvu Zlatoroga pa se še obrnil ne bi.«

»Toda pojutrišnjem bo Novo leto!« stoka Tonček. »Moraš ga zbuditi, da mu pokažem mojega medvedka!«

»Ho, ho!« se votlo nasmeje oblaček, »če si tako trmast, pa poskusi sam! Brž se obleci in pridi pred hišo, kjer te bom čakal!« zavpije dobrodušni oblaček v noč in kot bi mignil, zdrsi po srebrni mesečevi lestvi na zemljo.

To je bila vožnja čez drn in strn, čez široke roke in neskončne planjave — vse tja do dedkove domačije! Skozi priprta vrata smukne najprej oblaček, za njim pa je v prostano sobano, prav do dedkove postelje, boječ pridrsal v škornjih naš mali znanec z medvedkom v naročju.

»In sedaj?« vpraša brezupno oblaček, potem ko je z grmečim glasom najavil dedku obisk prav v kosmato uho, ne da bi sprivil starega moža vsaj za las iz njegovega spečega položaja.

»Dovoli, oblaček, da poskusim še jaz,« reče Tonček in spleza na dedkovo posteljo možu pod brado. Zdaici pritise z vso silo medvedka za trebuh in sproži piskajočo napravo, ki je bila v njegovi notranjosti, dedku v debelo uho.

In glej! Dedek je dvignil roko, kot da preganja nadležne-

ga komarja. Toda namesto nadležne žuželke stisne dedek za trebuh ubogega Miška, ki je še enkrat zavpil kot za stavo. To je bil tudi za dedkova kosmata ušesa preveč ne-navađen koncert. Kot bi mignil, se je stari mož dvignil in sede preganjal spanec iz oči. Najprej je opazil Miška. Prijel ga je v roko in začuden vprašal: »Grrr...! Od kod pa si se ti vzela, nesrečni rvajko?«

Tedaj se namesto Miška boječ oglasi Tonček: »Oh, ljubi dedek, nikar se ne jez! Miška sem prinesel jaz, Tonček, za dolžaz, da te vsi otroci ne uničijo vseh igrač, ki nam jih podarja za novoletno jelko.«

»A, tako,« se namuzje dedek, »rad bi me prepričal, da bi prekladal svoj sklep. Lepo, lepo — toda poprej si bom temeljito ogledal tvojega kosmatince in šele potem se bova menila dalje.«

Dedek je obračal medveda med svojimi debelimi prsti in ga strogovnjaško ogledoval do obisti. Gotovo je bil zadovoljen z Miškovim kožuhom, kajti kmalu zatem je dobrodušno dejal: »No, prav, če ne tiči za tem grmom namesto tvojega medvedka še kak drug zajec, bom o vsoti stvari še enkrat dobro razmislil!«

Tako reče dedek in skoči iz tople postelje tako urno, da je vse tri naše znanec kar odpihnilo skozi vrata.

Ko je dva dni zatem žarela v Tončkovi sobici velika novoletna jelka, je našel Tonček pod dehtečim drevescem prav tak avto, ki ga je občudoval vsak dan v veliki izložbi.

JANEZ SVAJNCER:

VELIKO DOŽIVETJE

Proti večeru so začele naltapati snežinke. Vedno več jih je bilo in kmalu so spletle belo preprogo od hiše do gozda.

Janko in Metka sta zaverovano zrla skozi okna. Pozabila sta na igrače, ki sta jih sicer imela rada, in dolgo molčala. Mišila sta... morda na tonariško v šoli, ki je pripovedovala o dedku Mrazu same lepe stvari? Morda na novoletno jelko, ki jo bodo postavili sredi trga, prižgali na njej stotero pisanih lučk in se bodo ob njej zbrali učenci iz vseh šol? Gotovo sta razmišljala tudi o tem, toda ne ugibajmo več, raiši pogledimo spet v sobo in jima prisluhnimo:

»Kdaj bo prišel očka?« je vprašala Metka, ne da bi pogledala brata.

»Danes bo prišel, danes, saj vendar veš, da je poslal pismo,« je odgovoril Janko.

»Pojdiva mu naproti, da ne bo obtičal v snegu. Temno je že in lahko zgreši pot.«

Janko se je nasmehnil in zbadljivo dejal: »Seveda ne bo našel poti domov! Izgubil se bo in se spremenil v... snežnega moža.«

»Ne smeš tako govoriti o očku,« Majda je užaljena napravila šobo in hotela reči še kaj, a tedaj se je zdržnila in prisluhnila.

Na podstenu so se oglasili koraki. Približevali so se... tok, tok... in nato je potrkalo na pežna vrata.

»Očka je prišel! Moj očka,« je ozkliknila Metka in zaploskala z rokami.

Oba sta odhitela odpirat vrata. Tedaj jima je zaprlo sapo od presenečenja.

Na pragu je stal dedek Mraz. Bil je oblečen v tople kožuh, glavo mu je pokrivala velika kapa na vrhu pa se mu je vila snežnobela brada. Za njim sta stala medvedek in zajček, vsak z veliko svetilko v roki.

»Nikar se ne bojta, otroka,« je rekel prijazen dedek Mraz. »Dobil sem vajino pismo in sem se precej napotil semkaj. Drugi otroci so me prosili za smučali in sanke, za zvezke in čokolado in še kaj, a vidva sta samo napisala, naj bi prinesel zdravo vajini mami. Lepo je, da sta se spomnila nanjo. Skrbela je za vaju, dokler sta bila majhna in se zdaj nima razdaja svoje srce. S prid-

tako rad, da mi ni predalec priti do njih s Pohorja. Pridodnje leto v tem času se bomo spet videli.«

Dedek Mraz je s spremstvom odšel o tihno noč. Otroka sta začudena zrla za njim. Sele ko ju je zabeležil, se je oglasila Metka: »Kako lep in prijazen je bil dedek Mraz.«

»Pojdiva k mami. Tudi ona bo vesela darila,« je rekel Janko.

nostjo doma in v šoli ji dokazita, da znata ceniti njeno ljubezen.«

Potem se je dedek Mraz obrnil k medvedku in rekel: »Kakor svoje starše, tako imata rada tudi vas, gozdne živali.«

»O, saj nismo pozabili nanju,« se je oglasil zajček.

Medvedek in zajček sta pošiskala velik zavitek, ki ga je dedek Mraz izročil otrokom.

»To je za vaju,« je rekel. »Rad imam pridne otroke,«

Mati je sedela na postelji, električna luč pa ji je srebnila obraz. Sprejela ju je z razprostrtimi rokami in potihlo rekla: »Vse sem slišala, draga moja otroka, Dedek Mraz je uslišal vajino prošnjo. Čutim, da se mi bo kmalu povrnilo zdravje. Zdaj pa le pogledjta, kaj vama je prinesel.«

Velika škatala je bila polna slaščic, pod njimi pa so bili zvezki in dve nalivni peresi.

»Oj, kako sem vesela,« je radostno ozkliknila Metka in

NA ZAPLATI JE BILO...

Ze od ranega jutra hodiva z rezervnim nadzornikom jako po zamrzlih, s slano pobeljenih grebenih in rebovih Poljske gore. Oprezajeva v pušto, sivo novembrsko meglo in prisluškujeva. Vse zastoj. Někjer se nič ne gane, nekjer nekakega znaka življenja. Čeprav so preko Krvavca že šinili medli prameni jutranjega sonca, ne vidiva daleč, kajti iz doline se še vedno prihuljeno plazi umazana megla in nama zastira pogled na Kočno in na ostale, s snežno belino pokrite gore. Nič obetajočih znakov za uspešen lov.

Jaka meni, da so se gamsi pomaknili v višje predele, treba bo torej za njimi. Se dokaj dobro izhrojena steza naju vodi proti Zaplati. Z enakomernim korakom se pod težo oprtnika in puške vzpenjava vedno višje in višje. Po zamrzlih pobočjih drsi, le s težavo ujamem kdaj pa kdaj ravnotežje. Prečkava molčča, plaziva se po žlebovih. Kljub mrazu čutim na čelu pot (znoj). Zavidom Jaki, ki kljub svojim petinštirideset letom tako lahko in premaga strmine. Kaj hočemo, vajen je gora kot mi ravnamo. Počivava, nato se spet vzpenjava. Gozd se bolj in bolj redči. Tudi megla sva končno pustila za seboj. Ura je deset. Sva v precejšnji višini na severovzhodni strani Zaplate. Odločiva nahrbtnika, z daljnogledni motriva žilcova, planjave in robove, mogoče kaj uzreva.

Nenadoma Jaka sikne: »Gamsile! Vzemirjen naravnem daljnogled v smeri, ki mi jo nakazuje, in vidim, kako stoji visoko nad nama na skali ves črn, v jutranjem soncu svetleč

se gams, pod njim pa se na lahkem pobočju mirno pase tropič. »Če hočeva streljati, morava seveda tja gorle pravi moj spremljevalec in me pomilovalno pogleda. Zazeblo me

je po hrbtu. Brez besede sem slekel vetrni jopič in ga odložil zraven oprtnika. S seboj sem vzel le puško in fotoaparati. »Mogoče ga bom pa le rabili!« sem si dejal, in odrnila sva

na zadnji, toda najtežji del poti. Sta sva daleč naokoli, da ne bi spodila tropiča pod vrhom.

Počasi lezeva po enem žlebu navzgor, v skalovito razdrapano, po-

Po strelu

tem spet gladko in strmo pobočje. S puško na rami po vseh štirih točkah za Jaka, ki se pred menoj gibno kot mačka vzpenja v višino. Bojim se, da mi spodrsne, krčevito grabim z rokama za spolzko travo. Oprezam okoli, kjer bi si vsaj za trenutek lahko odpočil, toda zastoj. Pod nama je neprodirno megleno morje, ki grozi, da bo preje vse preplavilo, kot bom pa jaz sploh prišel do strela. Jaka me priganja, hitiš, kar se le da. Pot me obhva, da sem moker kot riba, srce mi udarja kot kladivo, pljuča so mi kot kovanski meh. Meter za metrom se grem v breg. Končno vendarle prilezeva na cilj. Skrajno previdno se bližava grebenu. Med rušjem si najdeva primeren prostor, odkoder z daljnogledni pazno motriva — prazno pobočje. Gamsi, ki so se pred slabima dvema urama nekoliko višje od naju, kjer sva zdaj midva, še mirno pasli, so naju opazili in kratkoma izgubili. In v taki brezupni situaciji, ko o kakih morali ni več niti rahlega sledu, sva složno ugotovila, da sva na celi Zaplati pač midva edina in največja — kozla.

Kot rečeno, sem bil duševno čisto pri tleh, v dolini, ne pa v nekaj nad 1500 metrski višini. Bil sem obupan, ne pa Jaka, ki je le upal, da je tu gor, le še kak kozel, ki bo tak sprozel, da se bo nama postavil pred cev. »Kdor čaka, pričakate pravijo. To se je sedaj zgodilo. Po kakem polurnem nepremičnem ždenju v rušju, ko je veter pel svojo pesem preko grebenov in me je premočene nega treslo od mraza, da sem šklepetal z zobmi, se je Diana usmiliila svojega varovanca. Pod grebenom, na katerem čepiva z Jako, se razprostira kakih 150 metrov široko melišče. Preko tega, na drugi strani je razravan svet, na gostjo posejan s ka-

lami in rušjem. Tam nekje se je pravkar nekaj premaknilo. Ze buljim skozi daljnogled, ki mi pričara pred očmi pravega pravatega gamsa, ki izze iz rušja. Kot mi je še malo prej bilo hladno, tako mi je sedaj vroče.

Ves gorim v napetem pričakovanju in želji, da bi se mi gams približal na primerno strelno razdaljo. Sedaj je namreč še predaleč, več kot tri sto metrov, pravi Jaka, in nima smisla streljati. Po krajšem obotavljanju se gams res napoti proti nama. Prihaja počasi, a vztrajno proti melišču, in ne slutim, da je to njegova zadnja pot. Črna, svetla postava, bele lise po obrazu, črna pasova čez bolčeece oči, črni rogli nad ušesi. Tak prihaja črni ženin svoji smrti nasproti.

Tik nad meliščem je postal z visoko dvignjeno glavo, smrček mu je živčno trzal, nozdri so se mu tresle. Močno stisnem vlačno in hladno konično puške k licu, ko ga dobim v križ, se za hip umirim in sprožim. Po strelu se je zrušil na mesto, kjer je preje postal. Jaka, ki je bil dullej ves zelen v obraz — bal se je namreč, če zgrešim — skoči k meni, me objame, da mi pokajo kosti in mi pojenjuje sapo. Šele tedaj se zavem, da sem uspel, in od sreče se mi oči orosijo. Skozi solze vidim, da je oživelo ruševje nad nama. V skokih se oddaljujejo gamsi — koliko jih je bilo, tega ne vem povedati — od kraja dogodka, kjer je lovski strel kruto užrgal iz gorskega vrta lep evcl.

S krvavo ruševjo večje za klohu-kom sva se z lovcom, ki je nosil opranega gamsa, z trudnim korakom napotila v zamgleno, puščobno dolino.

Več športnih dnevov na naših šolah

Telesna vzgoja na šolah je še danes zelo pereč problem, posebno pa v Pomurju, kjer je pomanjkanje strokovnih kadrov največje in imamo tudi najmanj potrebnih pokrtilih profesorov (telovadnic) in igrišč za športne igre. Tako imamo v Pomurju zelo malo število telovadnic in še te se ne uporabljajo v potrebne namene.

V nekaterih, razpuščenih telovadnicah pa so različna skladišča in podobna. Seveda jih z večjo samoiniciativno in z razumevanjem onih, ki jih tako uporabljajo, lahko usposobimo še za nadaljnjo uporabo v telesno vzgojne namene. Seveda je ta problem v manjših krajih toliko večji, ker morajo učenci imeti pouk telovadbe kar v razredih. Skoraj v vsi občinski centri pa so telovadnice, ki jih uporabljajo ljudi društva »Partizani«.

Nič boljše ni skoraj z igrišči. Teh je sicer že nekoliko več, graditi pa so jih začeli letos, vendar jih še nimamo pri vseh šolah. Takšna igrišča lahko zgradijo učenci sami, le če imajo primeren prostor. Seveda je tudi oprema za različni športni rekviziti še dokaj slaba, primanjkuje potrebnih sredstev za nabavo teh, zato pouk telesne vzgoje na naših šolah še daleč ne ustreza sodobnim zahtevam.

Da bi bilo telesnovzgojno delo čimbolj uspešno, imajo učenci na osemletkah ter dijaki na vseh srednjih in višjih šolah športne dneve. Športni dnevi bi morali biti vsak mesec, na njih pa bi naj vsak učencec ali dijak, tudi tisti, ki se ne ukvarja s športom, razgibal svoje telo in se na prostem naučil svežega zraka.

Kljub temu, da morajo biti športni dnevi vsak mesec, pa marsikje poznabljajo na to in so primeri, da sta bila v šolskem letu le dva športna dneva. Z željo, da izvemo, kaj mislijo o telesni vzgoji na šolah športnih dnevih dijaki in profesorji, smo jih poiskali in jim zastavili nekaj vprašanj.

Boris Goljevšček, ravnatelj Ekonomske srednje šole je na vprašanje, kaj misli o telesni vzgoji na šoli, odgovoril:

Največji problem pri pouku telesne vzgoje na naši šoli je vsekakor ta, da nismo svoje telovadnice. Sedaj uporabljamo telovadnico v domu Partizana, ki pa je prost le malo časa. Tudi pouk dopoldne in popoldne nam ovira uspešno delo na tem področju. Vsebinska pouka bi bila lahko boljše, saj obvezne vaje za zlet zanimajo le malokaterga mladina. Zato bomo aktivnim športnikom posvetili skrb za razvoj v njihovi posebni panogi, ostali pa se bodo vnaprejš še učili, poleg drugega, različne zletne vaje. Vso pozornost posvečamo pripravi na ekonomsko, to je športno srečanje vseh istoimenskih šol v Sloveniji. Tudi kadra nismo dovolj. Ko bo urejena telovadnica v šoli učencev v trgovini, jo bomo lahko uporabljali.

KAJNA PA JE OSKRBA Z REKVIZITI?

Teh je zelo malo. Letos smo prvič v proračunu dobili dvajset tisoč dinarjev za ta namen. Okrajni ljudski

odbor bi moral v te namene zagotoviti več sredstev. Nekaj potrebnih bodo nakupili dijaki sami iz denarja dijaške zadrage.

KATICA HAJDINJAK, dijakinja ESS je povedala, da si dijaki želijo športnih dnevov, vendar bi lahko bila vsebina teh mnogo boljše. Izlet v različne kraje v Pomurju in drugi obiski bi mladim bili zelo koristni, saj se ne pozna dovolj svoje ožje domovine, njenih naravnih lepote in prebivalcev.

KAKO PA STE DEKLETA ZADOLJNA Z UČITELJCI TELOVADBE?

Imamo jo rade, ker se potrudijo, da nam pokaže vse in nam pomaga. Med seboj smo kot dobre prijateljice. BRUNO RITUPER pa je na postavljeno vprašanje odgovoril: »Saj profesorji nimajo nič proti športnim dnevom, le malo kdaj jih imamo. Letošnji prvi športni dan smo športniki izrabili za tekmovanje med razredi, ostali pa so urejali novo igrišče za rokomet.«

Najbolj potrebujemo telovadnico. Tudi potrebnega kadra nismo. Upamo, da bo prihodnje leto boljše. Oprema za rekviziti je zelo slaba. Seveda, športne dneve bi imeli, ko bi ne bil »proces« v zbornici o končnem »da« (tako dolgo, so nam zadrževali še ostali dijaki na obeh strokovnih šolah v Murški Soboti).

Tudi HERBERT SEFER z gimnazije pravi, da so športni dnevi zelo potrebni, le malo jih je. Sicer pa so vsak prosti čas izkoristili za delo na stadionu in se je športna dejavnost smalee spreminila. Športnih dnevov ni takrat, ko bi morali biti. Nekateri profesorji potrjujejo, da so potrebni športni dnevi, a le malo strmo, da bi bilo tako, kot bi dijaki želeli.

Nekdo iz vajenske šole iz Gornje Radgone pa nam je postal pismo z naslednjo vsebino: »Odkar je vajenska šola, še nismo imeli športnega dneva. Čeprav so dijaki navdušeni športniki, nismo nobenih posebnih tekmovalj. Ena ura telovadbe tedensko verjetno ni dovolj za nas. Kje cel dan delamo v proizvodnji. Ravnateljstvo šole bi moralo skrbeti, da bi bil vsak mesec športni dan. Mogoče bo naslednje leto boljše.«

Mnogo odgovorov in mnenj so iznesli mladi ljudje o športnih dnevih. Po odgovorih lahko sklepamo, da vodstva šol ne organizirajo rednih športnih dnevov. Vendar pa pripominjamo, da bi tudi šolske skupnosti in mladinska organizacija na šolah morale ukreniti več o tem vprašanju. Telesna vzgoja na naših šolah še res ni takakot bi želeli, zato pa moramo vsi po svojih močeh prispevati, da bo že v naslednjem, novem letu boljše.

Trgovsko podjetje »DOM«, »ZELEZNINA« Gornja Radgona in »VRELEC« Slatina Radenci obveščajo svoje poslovne dobavitelje in cenjene odjemalce, da se s 1. jan. združijo pod skupno firmo:

Trgovsko podjetje »DOM« Gornja Radgona

Ob tej združitvi se delovni kolektivi teh podjetij zahvaljujejo na dosedaj izkazanem zaupanju z željo, da bi ta naklonjenost rodila še večje in bogatejše delovne zmage v prihodnjem letu 1960.

AVTCREMONT GORNJA RADGONA Prevoznišvo

VOZNI RED

Table with 6 columns: Odhod, Proga, Prihod, Odhod, Proga, Prihod. It lists bus routes between Gornja Radgona, Slatina Radenci, and other locations with specific times.

Vozni red velja od 4. januarja 1960 do 30. junija 1960. Vozi samo ob delavnikih.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 1. januarja — Novo leto
Sobota, 2. januarja — Izlok
Nedelja, 3. januarja — Genova
Ponedeljek, 4. januarja — Angela
Torek, 5. januarja — Simcun
Sreda, 6. januarja — Mojmir
Četrtek, 7. januarja — Zdravko

RADIO M. SOBOTA

Četrtek, 31. decembra 1959: ob 18.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 18.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 18.40: »Zeleli ste, poslušajte«.
Petek, 1. januarja 1960: ob 12.00: Srečno Novo leto v slovenskem in madžarskem jeziku; ob 12.10: Domači ansambli in pevski zbori; ob 13.00: Poročila RTV; ob 13.10: Kolektivi in društvene organizacije čestitajo; ob 14.00: »Zeleli ste, poslušajte«.
Sobota, 2. januarja 1960: ob 12.00: Lokalna poročila; ob 12.05: Kolektivi in knjižniške zadrage na pragu novega leta; ob 13.00: Poročila RTV; ob 13.10: Zabavna glasba.
Nedelja, 3. januarja 1960: ob 12.00: Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; ob 12.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 12.40: »Zeleli ste, poslušajte«.
Torek, 5. januarja 1960: ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila in reklame; ob 17.12: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.30: »Zeleli ste, poslušajte«.
Četrtek, 7. januarja 1960: ob 17.00: Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame; ob 17.15: Oddaja v madžarskem jeziku; ob 17.25: »Zeleli ste, poslušajte«.
Radio Murska Sobotna prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5. do 9. ure in od 15. do 23.10. Ob nedeljah in praznikih pa od 6. do 23.10.

KINO

MURSKA SOBOTA — 31. dec. in 1. januarja ameriški kinemaskopski film: »Ulica Frederick št. 10«; od 2.—3. januarja ameriški barvni kinemaskopski film: »Dobro jutro gospodična Dove«; od 4.—5. januarja jugoslovanski kinemaskopski film: »Sam«; od 6.—7. januarja italijanski film: »Ulica sanje«.
KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — Samedaj 3. januarja japonski film: »Atomska bomba nad Hirošimo«; od 6.—7. januarja jugoslovanski film: »Crni biserici«.
LJUTOMER — od 2.—3. januarja francoski kinemaskopski film: »Tisti, ki mora umreti«; od 6.—7. januarja francoski film: »Očka, mamica, moja žena in jaze«.
SLATINA RADENCI — od 2.—3. januarja ameriški barvni film: »V mladosti življenja«; samo 7. januarja brazilski film: »Idealna punčka«.
VERZEJ — od 1.—3. januarja ameriški barvni film: »Bosonoga grofica«; samo 6. januarja ameriški film »Klic divjinec«.

Mali OGLASI

SKEDENJ, velik 16 x 7 m, lahko tudi daljši ali širši, po ugodni ceni kupim. Naslov v upravi lista. M-1159
HEKTAR BOROVEGA GOZDA v Saloveh pri Dolencih ugodno prodam. Informacije: Janko Ernest, Salovec št. 95 ali pa pri Aleksandru Holcu, Ljubljana, Poljanska št. 15/VII. M-1139
GOSPODINJSKO POMOČNICO, večjo kuhinjo, sprejemno sobo, Jože Fras, OBLO Murska Sobotna. M-1164
SOBNO POHISTVO, ugodno prodam. Vprašati: Murska Sobotna, Stefana Kovača št. 27 (blok). M-1167

Izplačevanje nadomestila za povečanje najmnin za stanovanja pri dajtvah iz inv. pok. zavarovanja

Po določbah 2. člena Uredbe o izplačevanju nadomestila za povečanje stanarine (Uradni list FLRJ, št. 48/59) se odloži neposredno izplačevanje nadomestila za dve leti tistim uživalcem pokojnin, ki stanujejo v stanovanjih, ki so njihova lastnina ali solastnina oziroma lastnina ali solastnina njihovih ožjih družinskih članov. Le tem se bodo zneski nadomestila odtegovali, odtegnjeni zneski pa vplačali pri banki.

Zgoraj navedenim uživalcem bo okrajni zavod izdal posebne bone, kot je to določeno z navodilom Zveznega državnega sekretariata za finance. V ta namen bo tiskala Narodna banka posebne nakaznice, na katerih bo poleg sedanjih podatkov (temeljina in talon — obrazec nakaznice št. 111) tiskan v podaljšku ustrezajoči bon. Te bone bo zavod, brž ko bodo natisnjeni, nabavil banki, po kateri opravlja svoje poslovanje.

Tozadevne obrazce »Izjava za prejetje nadomestila« je založil Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani in jih razposlal podružnicam Zveze upokojencev. Podružnice Zveze upokojencev že izpolnjujejo obrazce in v tej zvezi ponovno pozivamo vse uživalce pokojnin, da se čimprej zglasijo pri svoji organizaciji zaradi izpolnitve obrazca.

Uživalcem pokojnin, ki ne bodo predložili pismenih izjav na poznejše do 15. januarja 1960, bomo izplačevali dosedanje dajatve brez povečanja, dokler ne predložijo izjave. S tem v zvezi pa pripominjamo, da se izjava predlaga samo pri novem izplačilu. Pač pa so uživalci pokojnin dolžni, da o vsaki spremembi v zvezi z uporabo stanovanja pravočasno obvestijo zavod.

Ob izplačilu dajatve za mesec februar bo likvidatura pokojnin na hrbtni strani odrezka odtisnila naslednje sporočilo: »Nadomestilo za povečano najemnino znaša ... din na mesec.«

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Murska Sobotna

Vojaki čes'tajjo

Ob novem letu 1960 pošiljajo pozdrave in čestitke svojim staršem, bratom, sestram, dekletom, prijateljem ter sorodnikom vojaki iz raznih krajev:

Vinko Kocbek iz Denovičev, Franc Skuhala, Rudolf Sukič, Robert Gorza iz Galubaca, Jože Donko, Ivan Raščan, Stefan Jaklin, Jože Sobočan, Emil Taneček in Anton Klement iz Sarajeva, Ciril Mir iz Siska, Anton Kegl iz Celja, Franc Zver iz Plazke, Franc Kouter iz Otočca, Franc Sobočan iz Požege, Stefan Petković iz Osijeka, Jože Serec in Franc Muller iz Svilajnca, Jože Sobočan, Franc Plej, Milica Banfi, Ludvik Čarni in Karel Godina, vsi iz Lovrana, Emil Kerčmar iz Sinja, Janez Vukan, Ludvik Kardoš, Marjan Rogelj, Franc Opeka, Ivan Vižintin in Marjan Krnc, vsi iz Kalmakalana, Franc Lukač, Hinko Frank iz Beograda, Jože Balažič, Jože Verš, Jože Frank, Geza Hari, Stefan Makari, Jože Kočar, Jože Horvat, Viljem Hari, Janez Horvat, Hubert Nemeš in Jože Horvat, ki služijo vojaški rok v Kumanovem, Nikolaj Feher, Ivan Bokan, Nikolaj Leček, Ivan Fras, Stefan Jerebič, ki služijo vojaški rok v Kraljevu, Dominik Skafar, Franc Franko, Mihael Poredoš, Jože Gomboč, Anton Maček, Avgust Horvat, Karlo Žunič in Peter Zver, ki služijo vojaški rok v Črnomlju, Janez Kovač iz Zenice, Stefan Smudš, Viljem Barbar iz Erpina, Jože Zelko iz Novega Sada, Jože Semenič in Rudi Sagaj iz Sumbora, Tone Horvat, Avgust Gabor in Franc Novak iz Bjelovara.

1,5 ha GOZDA PRI BENEDIKTU, ugodno prodam. Eventualno tudi po 1/2 ha posamezno. Ciril Zupar, Ljutomer. M-1160

HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOP-JEM, salovnjačkom in nekaj zemlje v Sebeborcih, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-1161

OBVESTILO!

Obveščamo prebivalstvo Pomurja, da bo oljarna pri Mlinskem podjetju v Murški Soboti začela z obratovanjem 7. januarja 1960. Pogoji ostanejo isti kot v letu 1959. Priporoča se Mlinsko podjetje Murska Sobotna. D-1165

ODVETNIK

JANKO STAMBERGER odpre odvetniško pisarno 1. jan. 1960 v Murški Soboti, Titova c. 17 (prej Ligeti). D-1146

Namesto venca za pokojnika

arh. FERIJANOVAKA in pokojno dr. LEICO SEDLAČEK-NOVAKOVO je daroval tov. dr. PEČAN, Murska Sobotna, 2000 din za slepe v Pomurju. Hvala! D-1162

Kmetijska zadruga z o. j. Gornji Petrovci razpisuje delovni mesec:

- 1. SEFA LESNEGA ODDELKA
2. ADMINISTRATIVNEGA USLUZBENCA(KE)

Pogoj: pod točko 1. visokokvalificirani ali kvalificirani trgovski delavci s prakso v lesni trgovini; pod točko 2. končana ESS ali administrativna šola z nekaj let prakse. Zaželeno znanje stenografije.

Ponudbe sprejemamo na gornji naslov do 10. januarja 1960. O-1156

Zadružno proizvodno podjetje »MLEKOPROMET« Ljutomer prodaja naslednja cenovna sredstva:

- VOZ PAFIZAR
DVA VOZA SREDNJE LAHKA
GNOJNICNO CRPALKO
ELEKTROMOTOR 28 ks
PODVODNO ELEKTRICNO CRPALKO
BRZOPARILNIK TER RAZNI DROBNI INVENTAR

Navedena osnovna sredstva bomo prodajali na javni licitaciji 30. decembra 1959 ob 9. uri. Prednost nakupa imajo zadružne in gospodarske organizacije, kolikor pa od teh ne bo zainteresov, se zgoraj navedena osnovna sredstva prodajo privrememu sektorju. O-1157

Gradnje — v domačem okraju in tuji izven njega — in druga gradbeno stroko spa ajoča dela opravja s lidno, kakovostno in v zadovoljstvo cen enih investitorjev

Spošno gradbeno podjetje »SOGRAD« MURSKA SOBOTA

Delovni kolektiv želi srečno in uspešno novo leto 1960 vsem sorodnim kolektivom, svoji prijateljem, investitorjem in dobaviteljem.

Potrošniki pozor! Veliko presenečenje!

Pri drugem nagradnem zrebanju Vam je pripravilo TRGOVSKO PODJETJE »ZARJA« - LJUTOMER dodatni dobitek

1 raztegljivi kavč

ki ga lahko dobi vsak, če dokaže z blokom nakup blaga pri Trgovskem podjetju ZARJA Ljutomer v znesku 5000 din v času II. nagradnega zrebanja.

Za drugo nagradno zrebanje Vam je pripravilo Trgovsko podjetje ZARJA Ljutomer prvih 10 nagrad:

- 1. moški zimski plašč
2. ženski plašč
3. samska postelja
4. moška obleka
5. volneno blago za žensko obleko
6. fantovska obleka
7. moška jopica
8. ženska jopica
9. otroške trenirke
10. moška srajca

20 nagrad blaga v vrednosti po 1500 din
20 nagrad blaga v vrednosti po 1000 din

Zrebanji bodo bloki, ki dokazujejo nakup v vrednosti nad 500 din. Zrebanje dobitkov drugega nagradnega zrebanja in dodatnega dobitka bo 4. januarja 1960.

Potrošniki, kupujte za Vaše potrebe le pri podjetju ZARJA Ljutomer, kjer boste zadovoljni s potrebo in ugodnim nakupom!

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnega razmerja obratnega podjetja »OBRTNIK« v Murški Soboti razpisuje delovno mesto:

BLAGAJNIČARKE

Pogoj: srednješolska izobrazba oziroma nižješolska izobrazba z najmanj petletno prakso v blagajniških poslih. Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje poslati na upravo podjetja najkasneje do 8. januarja 1960. Nastop službe takoj. 1163

KOTEKS oglašja zato, da opozarja na št. odn. ki jo utrpijo prašičerjci, če prašiče omanjajo. Prašiče oderite, kožo pa oddajte Koteksovi zbiralnici, saj Vam tistek plača vse začimbe pri klanju.

Koteks

želi vsem rejcem srečno in uspešno novo leto 1960!

V DOMU »PARTIZAN« V ČETRTEK, 31. DICEMERA 1959 OB 19. URI TRADICIONALNO SILVESTROVANJE

Vsem občanom, članom, strankam — želijo srečno in pri nadaljni socialistični izgradnji uspešno NOVO LETO 1960

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODEOR ZB

PETROVCI - ŠALOVCI

Kmetijske zadruge: Gor. Petrovci, Šalovci, Čepinci in Križevci
Mlin in žaga: Lucova, Hodoš

Trgovsko podjetje **„USNJE“**
MURSKA SOBOTA

se priporoča svojim cenjenim strankam za naklonjenost tudi v letu 1960, želeč jim mnogo sreče in novih uspehov.

Najodobnejše pohištvo za stanovanja — Pohištvo za pisarne in upravnice — Nasi trdečki in storitve znane po kakovosti.

MIZARSTVO **»LEDAVA«**

MURSKA SOBOTA
z obratom GORNJI PETROVCI

Srečno in uspešno Novo leto želi cenjenim strankam in poslovnim prijateljem — KOLEKTIV

NAJ BO 1960. LETO — leto dokončne elektrifikacije naše za podeželja in še večjega uveljavljanja elektrike v kmetijstvu

Elektro Maribor-okolica

OBROT MURSKA SOBOTA

želi srečno in uspešno novo leto v elektrifikacijskim odborom, strojnem podjetjem in električne energije v Pomurju!

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1960 — zlasti na področju gospodarstva in družbeno - politične krepitve komune želijo svojim občanom in delovnim ljudem Pomurja

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČ. SINDIKALNI SVET

MURSKA SOBOTA

Ob vstopu v novo leto 1960 želimo predosem svojim članom, kakor tudi svojim cenjenim poslovnim prijateljem in vsem združnikom Pomurja še več plodnejših uspehov na področju medsebojnega sodelovanja v prid krepitve našega kmetijstva in gospodarske moči pokrajine ob Muri.

GOZDARSKA POSLOVNA ZVEZA
Murska Sobota

Prijetno novoletno praznovanje!

Priporoča se tudi v letu 1960

TRGOVSKO PODJETJE **»GORIČANKA«** Šalovci

s poslovalnicami: ČEPINCI, MAČKOVCI, HODOŠ, ŠALOVCI, GOR. PETROVCI, ANDRIJANCI, LUCOVA, ŽENAVLJE, STANJEVCI.

Srečno in veselo NOVO LETO želi potrošnikom svojega poslovnega okoliša, posebno pa še svojim rednim strankam in po lovnim prijateljem

Trgovsko podjetje

CENTER

LENDAVA

s poslovalnicami: Lendava, Dobrovnik, Turnišče in Mursko Središče.

Radenska slatina

ZDRAVI
IN
OSVEŽUJE
DELOVNEGA
ČLOVEKA!

Tudi v letu 1960 se priporoča cenjenim odjemalcem in potrošnikom zdravilne mineralne vode

Slatinsko podjetje
Slatina Radenci

Dalovna kolektiva obrtnih podjetij

»BLISK«

in

»STROJNIK«

MURSKA SOBOTA

se ob svoji združeni priporočata tudi v nastopajočem NOVI LETU svojim cenjenim strankam z zagotovljenim, da se bosta še bolj trudila za kakovost svojih izdelkov in storitev

GRADBENO OBRATNO PODJETJE

»ZIDAR«

Murska Sobota

sporoča cenjenim strankam, da se bo 1. januarja 1960 preimenovalo v

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»ZIDAR«

Murska Sobota

s sedežem v Kopalški ulici števil. 3

Vse terjatve in obveznosti dosedanjega GOP »Zidar« pridejo na SGP »Zidar« Murska Sobota.

Cenjenim strankam in poslovnim prijateljem se tudi v bodoče priporoča in jim želi srečno novo leto 1960.

Kolektiv

SREČNO IN VESELO
NOVO LETO
MLINSKO PODJETJE MURSKA SOBOTA

Tudi v nastopajočem 1960. letu priporočamo svojim cenjenim strankam kakovostne izdelke, ki jih proizvajamo, in želimo vsem delovnim ljudem v Pomurju

srečno in veselo
Novo leto

Delovni kolektiv

GORNJERADGONSKEGA
OPEKARNIŠKEGA
PODJETJA
GORNJA
RADGONA

Tudi v letu 1960 bodite stalni odjemalci naše kakovostne konfekcije in storitev po želji

OBRATNO
PODJETJE

Srečno in po uspehih bogato NOVO LETO vsem cenjenim strankam

TRGOVSKO PODJETJE

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI se priporoča z bogato izbiro potrošnega blaga, solidno in točno postrežbo TUDI V LETU 1960 in želi svojim cenjenim strankam obilo sreče in zadovoljstva

LENDAVA

PRESKRBA

SEPERACIJ KREMENCEVEGA PESKA

PUGONCI

Izkop in prodaja kremenčevega peska vseh vrst — filterski pesek — cementninski izdelki, od propustnih cevi do nagrobnihih spomenikov vseh velikosti

SREČNO IN USPEŠNO
1960. LETO

želi svojim poslovnim prijateljem in odjemalcem

delovni kolektiv

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE

POTROŠNIK

MURSKA SOBOTA

s svojimi oddelki

se priporoča z bogato zalogo špecerije, manufakture, železine, galanterije itd. tudi v letu 1960 in želi svojim poslovnim prijateljem in potrošnikom SREČNO IN VESELO

Novo leto

TRGOVSKO PODJETJE

Kolektiv želi vsem kupcem in dobaviteljem
SREČNO IN USPEHA POLNO
NOVO LETO 1960

»TEHNOPROMET«

V MURSKI SOBOTI

sporoča odjemalcem, da bo letna inventura po novem letu. Ob tej priložnosti se hkrati prav lepo zahvaljuje svojim kupcem za dosedanje zaupanje. Podjetje se še v naprej priporoča z bogato izbiro industrijskega blaga vseh vrst, predvsem koles, radio aparatov in drugih strojev za gospodinjstvo.

Cenjenim potrošnikom in odjemalcem ljudno sporočamo, da so se z Novim letom združila trgovska podjetja: ZELEZNINA G. Radgona, DOM G. Radgona in VRELEC Radenci v

TRGOVSKO PODJETJE

„DOM”

s poslovnim sedežem v GORNJI RADGONI

Kolektiv novega podjetja se priporoča še za večjo naklonjenost, zagotavljač vsem, ki bodo kupovali v njegovih bogato založenih lokalah, solidno in hitro postrežbo.

Naj bo leto 1960 veselo in uspešno!

PROIZVAJAMO TRAKTORSKE PRIKOLICE IN MONTAŽNE GARAZE ZA AVTOMOBILE — POPRAVLJAMO KMETIJSKE STROJE IN OSTALA MOTORNA VOZILA — ZASTOPAMO RENOMIRANE TVRDKKE — SERVISNA SLUŽBA NA TERENU

Tudi v letu 1960 se priporoča svojim cenjenim strankam in odjemalcem

Zadružno obrtno podjetje

**AGROTEHNIKA - SERVIS
LJUTOMER**

želet jim mnogo nadaljnjih uspehov na področju kmetijstva in socialistične izgradnje.

Naše osrednje prizadevanje v nastopajočem gospodarskem letu: ZAGOTAVLJANJE VSEH POGOJEV ZA VEČJO PROIZVODNJO KAKOVOSTNIH IN ISKANIH GALANTERIJSKIH IZDELKOV, GOSPODINJSKIH, KMETIJSKIH IN DRUGIH PRIPOMOČKOV, POHISTVA ITD.

Svojim poslovnim prijateljem, cenjenim odjemalcem, kakor tudi delovnim kolektivom v Pomurju želi srečno in uspešno 1960. leto

Delovni kolektiv

Industrije kovinske galanterije

**PANONIJE
MURSKA SOBOTA**

Tudi v letu 1960 priporoča svoje izdelke, ki se uspešno uveljavljajo celo na inozemskem tržišču

Pletarstvo in lesna galanterija

VRBA

MURSKA SOBOTA

in želi vsem delovnim ljudem Pomurja prijetno novoletno praznovanje.

Srečno in veselo novo leto 1960 želi in se tudi v bodoče priporoča cenjenim kadilcem in ostalim odjemalcem za vso naklonjenost

TRGOVSKO PODJETJE

TOBAK

MURSKA SOBOTA

KAKOVOSTNI IN NAJSODOBNEJSI IZDELKI V SE VEČJE ZADOVOLJSTVO CENJENIH ODJEMALCEV OBUITVE

Vsem delovnim ljudem, kolektivom podjetij in dobaviteljem, predvsem pa kupcem naših izdelkov, želimo srečno in uspešno polno NOVO LETO 1960

Kolektiv industrije obuivte

PLANIKA

obrat

TURNIŠČE

NA DOSEŽKIH DOSLEJ USPEŠNEGA POSLOVANJA V NOVO LETO 1960!

Solidno in točno postrežbo, bogato izbiro blaga v naših specializiranih in podeželskih poslovalnicah zagotavlja tudi v prihodnosti

TRGOVSKO PODJETJE

**ZARJA
LJUTOMER**

in želi svojim cenjenim odjemalcem srečno in veselo NOVO LETO!

Se je čas, da se v teh dneh z nakupom blaga v naših poslovalnicah uvrstite med srečne prevzemalce dobitkov, ki jih bomo izžrebali 4. januarja 1959. Pohitite k nam!

Vsem občanom, posebno še delovnim kolektivom gospodarskih organizacij in ustanov, kolektivom in članom kmetijskih zadrug, mladim proizvajalcem in delovnim ženam želijo srečno in veselo novo leto 1960, v njem pa obilo bogatih delovnih uspehov na področju socialistične izgradnje

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI SIND. SVET

GORNJA RADGONA

Z redno oddajo mleka v naših zbiralnicah — v zadnjem času ga plačujemo po 4 din dražje za liter — ne boste zagotovili sebi in svoji družini zgolj ugodnega dohodka, marveč boste pomagali tudi materam in otrokom, ki jim je mleko kot glavna hrana nujno potrebno.

Tudi v nastopajočem 1960. letu se priporoča s svojimi kakovostnimi izdelki in želi obilo uspehov in sreče vsem svojim odjemalcem, živinorejcem in delovnim kolektivom v Pomurju

Tovarna mlečnega prahu

MURSKA SOBOTA

Izdelujemo in popravljamo radijske sprejemnike — V navadne aparate vgrajujemo naprave za sprejem UKV — Opravljamo druga v finomehanično stroko spadajoča dela

**RAFIMUS
MURSKA SOBOTA**

se priporoča tudi v letu 1960 in želi svojim strankam mnogo sreče in delovnih uspehov.

V znamenju pospešene gospodarske izgradnje, ki se bo nadaljevala tudi v letu 1960, želi sorodnim kolektivom in vsem delovnim ljudem Pomurja SREČNO IN VESELO NOVO LETO

**KMETIJSKO - GOZDNO
GOSPODARSTVO
LENDAVA**

KDOR VARČUJE, TA DVAKRAT DOBRO GOSPODARI!

O tem so se prepričali že številni delovni ljudje po Pomurju — tudi na našem podeželju —, ki pridno vlagajo svoje prihranke na hranilne knjižice pri svojih zadrugah ali pa neposredno v

**ZADRUŽNI
HRANILNICI
IN POSOJILNICI
MURSKA SOBOTA**

ki želi v letu 1960 še več uspehov na področju varčevanja, predvsem med zadrugami in šolsko mladino. Naj postane varčevanje sestavni del naših življenjskih prizadevanj!

Veselo novoletno praznovanje!

VESELO
NOVOLETNO
PRAZNOVANJE.

v letu 1960 pa mnogo gospodarskih uspehov želi vsi delovnim kolektivom in prebivalstvu Pomurja

DELOVNI KOLEKTIV

**PROIZVODNJE
NAFTE
LENDAVA**

BUTAN — v vsako naše gospodinjstvo!

V novo leto 1960 stopamo z najlepšo željo, da bi bilo srečno za vse delovne ljudi Pomurja, da bi bilo to leto še očitnejših dosežkov v gospodarstvu in na drugih področjih socialistične izgradnje, ki je največje jamstvo za naše skupno blagostanje

Kolektiv

**Splošne
bolnišnice
Murska
Sobota**

V znamenju širjenja proizvodnje in osvajanja novih izdelkov, ki pomenijo večje izkoriščanje notranjih rezerv, se s svojimi kakovostnimi izdelki — usnjem vseh vrst — tudi v bodoče priporoča

**TOVARNA
USNJA
LJUTOMER**

kateri kolektiv želi SREČNO IN VESELO NOVO LETO vsem delovnim ljudem naše socialistične Jugoslavije.

Zavedajoč se pomembnosti velikih nalog, ki jih v nastopajočem 1960. letu prevzema naše uveljavljanjem splošnega zavarovanja kmečkega prebivalstva, želi kolektiv

**OKRAJNEGA ZAVODA
ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE**

MURSKA SOBOTA

s podružnicami:

Ljutomer — Radgona — Lendava

srečno in še vzpodbudnejših delovnih uspehov polno NOVO LETO vsem zavarovancem in delovnim ljudem pokrajine ob Muri.